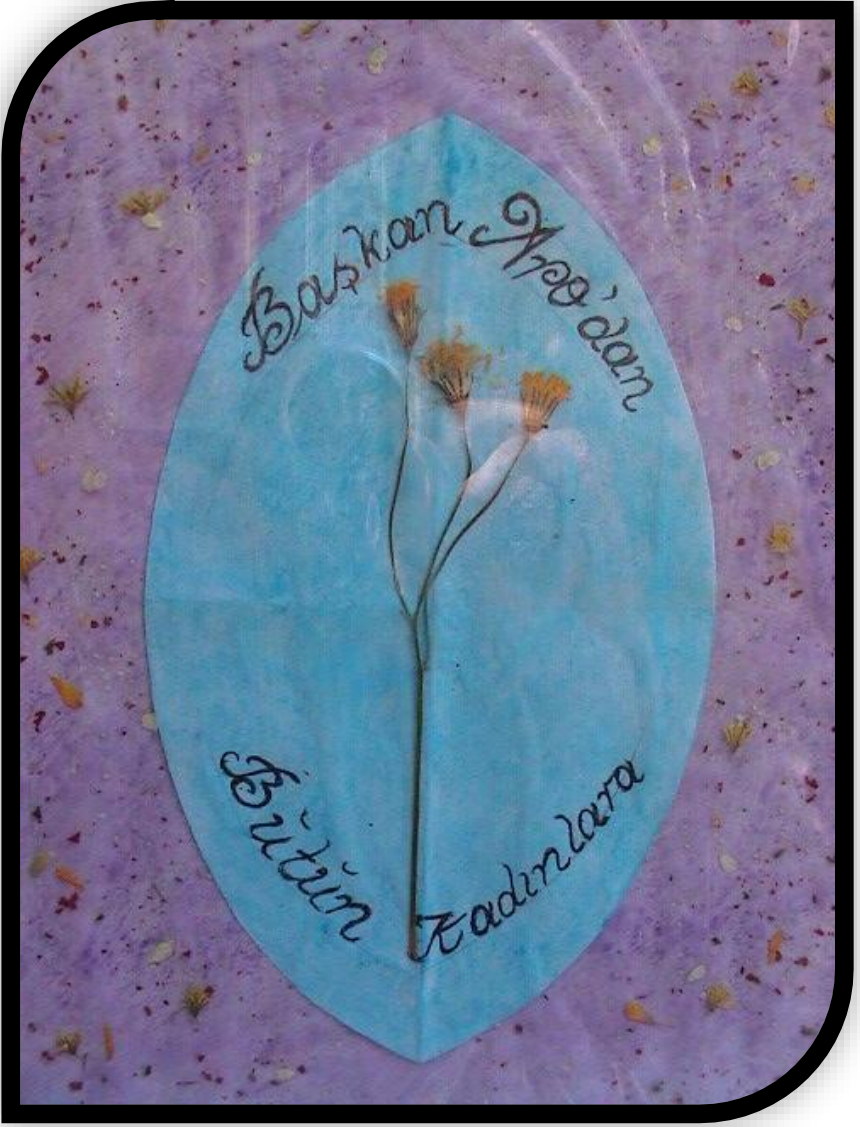

**ÖNDERLİĞİMİZİN HÜCRESİNDE BİTEN TEK CANLI VARLIĞA YÜ-
REĞİNİ KATARAK BİZ KADINLARI KUCAKLAMAYA GÖNDERDİĞİ
DÜNYANIN EN GÜZEL ÇİÇEĞİ**

CİNSİYETÇİLİĞİN TEMEL ŞİF- RESİ: AİLECİLİK

Ş. ZEYNEP KINACI ÖZGÜR KADIN AKADEMİSİ YAYINLARI

2020

Basım Yeri: Azadi Matbaası

Basım Tarihi: 2020

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	9
GİRİŞ	15
BİRİNCİ BÖLÜM	
SOSYOLOJİK AÇIDAN AİLE	25
A-Tanımsal Ve Anlamsal Olarak Aile	27
B- Toplumsal Ve Tarihsel Olarak Aile Geleneği	40
Başka Hareket Ve Çevrelerin Aile Sorununa Yaklaşımı	55
Ortadoğu’da Aile Sorunu.....	60
İKİNCİ BÖLÜM	
AİLECİLİK KÜLTÜRÜNE ELEŞTİRİLER.....	71
Aile; Devletin Öz, Doğal Toplumun Hayırsız Evladır	72
“Soy Sürdürme Mi, Soy Söndürme Mi”	77
“Kafa Çalışmazsa Güdü Çalışır”	79
Aile İçerisinde Verili Kadın ve Erkekliğin Oluşturulma Süreci ve Yöntemleri.....	86
Aile, Toplumsal Cinsiyetçiliğin Üretim Mekânıdır	89

Namus Adına Yaşanan Egemen Erkek Namussuzluğu	93
---	----

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

AİLECİLİK KÜLTÜRÜNÜN ÖRGÜT İÇİNDEKİ YANSIMALARI	99
---	----

Yanlış Büyütüldüğümüzü Bilmeden Aileciliği Aşamayız.....	101
--	-----

Kendi Ailemize Olan Yaklaşımda Açığa Çıkan Ailecilik

Olgusu	107
--------------	-----

Aileciliğin Kurumsal Gerçeğini Ve Zihni Formatlarını Partiyeye Ta- şıma Biçimi.....	111
--	-----

Kadın Erkek İlişkilerinde Kodlanan Ailecilik Zihniyeti.....	116
---	-----

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

AİLECİLİK OLGUSU NASIL AŞILIR, ALTERNATİF ÇÖZÜMÜMÜZ NE- DİR?	133
---	-----

1. “Aileciliğe Karşı Mutlaka Bir Pozisyon Almak Gerekıyor”	133
--	-----

2. “Cinsler Arası İlişkilerde Ailecilik Ve Devletin Kültürel Yaşamı Olarak Dayatılan İlişki Tarzının Aşılması”	136
---	-----

3. “Ailecilik Çok Ciddi Bir Siyasal Sorun Olduğu Kadar, Başlı Başına Bir Savaş Sorunudur. Çözümün Kolay Olmayacağına İnanacaksınız”	141
--	-----

4. “Gerçek Bir Çözüm Üzerinde Arayışlarınız Olmalıdır. Konu Hak- kında Bilinç Kazanacaksınız”	148
--	-----

5. “İlişkilerin Özgürlüğe Ve Özgürlüğün De Savaşa Bağlan- ması”	151
---	-----

Sosyal Devrim Ve Kadın Özgürlüğü İçin Dört Temel Stratejik Pro- je	155
---	-----

ÖNSÖZ

Bir eğitim ve paylaşım yöntemi olarak Şehit Zeynep Kınacı ve Şehit Nuda Karker akademilerinde yürütölen konu odaklı broşür-kitap çalışması kapsamında her devre yeni bir konuya yoğunlaşarak sonuçlarını materyale dönüştürme geleneğini sürdürüyor. 2019 Şehit Nuda akademisi Şehit Ronya Serhat devresi **“Cinsiyet-çiliğın Temel Şifresi: Ailecilik”** başlıklı bir çalışma yürüttü.

Kuşkusuz her devrenin adı onun misyonunu, karakterini ve amacını belirler. Özellikle 2019 yılının sert mücadele sürecinde kadın komutanlaşması anlamında öncü arkadaşlardan birinin adıyla misyon almak, kadın özgürlük çizgisinde somutlaşmış bir duruşun açığa çıkarılması anlamını taşır. 2018 baharında Şehit

Zeynep Kınacı devresinden büyük bir kararlılıkla mezun olan, Avaşın eyalet komutanlığında yer alan ve yaz aylarında gerçekleşen hava saldırısında Avaşın'da şehit düşen Ş. Ronya Serhat (Gülay Sapanlı) arkadaşın adını taşıdı bu devremiz. Aslen Karslı ve 2002 katılımlı olan Ronya arkadaş partiye katıldığından bu yana YJA-STAR saflarında yer almış, kadın komutanlaşması anlamında ciddi bir emek ve katılım sahibi olmuştur. Erzurum eyaleti de dahil olmak üzere 1 Haziran Hamlemiz'in gereklerini karşılama, bu temelde Rêber APO'nun özgürlüğünü merkezine alma, kadınların özgürlüğü önceliğiyle halkımızın özgürlük mücadelesini büyük bir fedakârlıkla yürütme militanlığıyla öncü bir duruş göstermiştir. Nitelikli bir kavrayış, yetersizlikler ne olursa olsun bunu mücadeleye dönüştürme, kişiliğinde özgürlük düzeyini geliştirmekten geri adım atmama, pratik yetkinlik ve yaşamın her anında heyecanlı, coşkulu katılım arkadaşın temel özelliklerindendir. Özellikle Şehit Zeynep Kınacı Akademisinde sürecin farkındalığıyla Rêber APO felsefesinde yoğunlaşan, Önderlik-kadın ilişkisini merkezine alan, kendini aşma kararlılığını duruşuyla ortaya koyan, komutanlaşmada iddia geliştiren, özellikle özgür kadın çizgisinde güçlü bir katılımı temel ölçüsü olarak belirleyeceği duruşunu platformunda da ortaya koyan ve büyük bir coşkuyla pratiğe yönelen bir duruş sergiledi. Ronya arkadaşın katıldığı devre hava saldırısına uğramış, kadın hareketinin öncü komutanlarından Şehit Armanç ve militanlaşma iddiası yüksek Şehit Dilan Cizre arkadaş, yine aynı süreçte Botan sahasında Şehit Delal, Şehit Azê başta olmak üzere bir grup öncü komuta arkadaş şehit düşmüştü. Akademi devresinde yer alan arkadaşlar bu şehitlerimizin sorumluluğunu üstlenerek, bunu yoğunlaşma ve kendini yapılandırmanın merkezine alarak, önemli bir iç yoğunluk ve kararlaştırma süreci yaşadılar. Şehit Ronya arkadaş da devrede bu temelde yoğunlaşmalarını paylaşarak, bu arkadaşların anılarını kişiliğinde somutlaştırmının sözünü ve öz eleştirisel duruşunu gösterdi. Özelde kadın komutanlaşmasının ideolojik kimliğinin temsiliyetle özdeşleşmesi, bu ölçülerle yetkin bir askeri katılımın birleştirilerek devrime öncülük

sorumluluğu yapılması gerektiği yönünde görüş belirtti. Bu kararlaşmayla pratiğe yöneldi. Kuşkusuz şahadet fiziksel olarak yaşamı sonlandırmakla birlikte amaç-yaşam ilişkisinde sonlandırıcı olmuyor. İnsan amacıyla yaşar, yoldaşlarının amacı somutlaştırdığı oranda ölümsüzleşir. Devre öğrencilerimiz, devreye adı verilen arkadaşlar şahsında şehitleri ölümsüzleştirme sorumluluğunu üstleniyorlar. Sorumluluğumuzun bilincinde olmak insanı anlamlı kişilikler haline getirir ki eğitimin amacı, kendi anlamını oluşturmak ve farkına varmaktır zaten. Eğitim devremiz süresince her arkadaşın yüzü, resmi duvarda asılı Şehit Ronya Serhat arkadaşına dönük oldu. Bu ölçüler temelinde yoğunlaşıldı, kararlaşıldı, söz verildi ve pratiğe yönelindi.

Eğitim devreleri Kadın Hareketi'nin sürekliliği ve özgür kadın çizgisi temelinde devrime yürüyüşünü kişide de somutlaştırma çalışmasıdır. Bu amaç temelinde önemli bir gelişim potansiyelini barındıran Şehit Ronya eğitim devremiz, kadın özgürlük gelişimi ve mücadelesi açısından çok temel bir konu olan aileciliği çözümlemeyi gündemine aldı. Genel eğitim programının yanı sıra geri, geleneksel bağların bütününe ifadelendiren bir kurum ve kültür olarak aileciliğin nedeni, nasılı ve etkileri değerlendirildi. Önderliğimiz hanedanı bir ideoloji, aileyi de onun alt birimi olarak değerlendiriyor. Sadece mekân olarak anne-babanın yaşadığı zeminde olmakla ya da olmamakla tanımlı ve sınırlı bir durum değil ailecilik. Özellikle cinsiyetçi şekillenışı geliştiren, cinsiyetçiliği çoğaltan, sürekli özelleşmiş geri geleneksel bağlara ihtiyacı geliştiren en geri dürtü, güvensizlik ve sığıntı halinin, mülkleşmenin ve mülkleşmeyi sağlamanın aracıdır aile. Bir kadın açısından bunu çözümlemek ve aşmak ancak zihnimizde, kişiliğimizde özgürlüğe açık alanlar yaratabilir. Geleneksellik çok derin ve somutluk kazanan biçimleriyle bütünlüklü kavranamazsa cins bilincinin oluşumu, kendi farkına varma, öz irade temelinde kişiliğini yapılandırma ve toplumsal özgürlüğü hedefleyecek ölçülerle gelişimi kolektifleştirme imkânını bulamaz. Nihayetinde ailecilik geleneksellüğün evi, yuvasıdır. Kültürel olarak mekânla sınırlı değil, içerilmiş köleliğin

en temel dayanaklarıdır. Sorun sadece anne-baba-kardeş ilişkisi değildir. Sorun ailenin devleti, erkek egemenliğini kurumsallaştıran gerçeği olarak sosyal-kültürel şekilleniş merkezi haline gelmesi ve bunun kişiliklerdeki içerilmiş düzeyidir. Ailenin dışına çıkmakla, ailecilik aşılamıyor. Örneğin, özgürlük saflarına katılmak yeni bir ilişki ve bağ kurma biçimidir. Neyin üzerinden; bizi amaca yöneltmiş doğrularda buluşmak, en temelde nasıl yaşamalı sorusunu ortak cevaplandırmış bir topluluk haline gelmek, aklımızın kavradığı doğrular ve anlamımızın bununla bütünleşmesiyle bu topluluğa yani yaşama gönüllü katılmak, sahip olduğumuz en önemli bağdır. Fakat buna rağmen geleneksel yaklaşımlarla ahabap-çavuş, yerelci, hemşerici, bölgeci, dar ilişki vb. geri-köle ilişki biçimlerine yönelmek, katıldığı toplumla bağı yerine aileciliği yaştatmak ve aynı klasik kadınlığı sürdürmek anlamına gelmektedir. Bu durum kendi farkında olmama halidir. Örgüt ilişkisi, yoldaşların birliği ve ilişkisi yeni toplumsallığımızdır. Başka yakınlık ilişkisi aramak gelenekselliştir. Örneğin, bazı arkadaşlar yakınlık düzeyini belirtmek için 'kardeş gibiyiz' vb. kullanıyorlar. Kardeşliğin ölçüsü kan bağıdır, ortada böyle bir bağ yoksa 'yakınlaştıran doğru ya da ölçü hangisidir ki yoldaşından daha fazla yakınlıkla tanımlanmaktadır' diye sormak, aileciliği ve klasik kadınlığı suçüstü yakalar. Toplumsallığımız özgürlük ilkelerimize, ideolojik doğrularımıza, ahlaki ve politik çizgimize dayalıdır. Bu bizim tercih ettiğimiz bir topluluktur. Ama işe gider gibi örgüt ortamına, çalışmalarına, resmiyetine katılmak, sonra eve gider gibi sırdaşlarına, ahabaplarına ya da klasik kadınlığın iç dünyasına dönmek özgürlüğe yöneltmez. Tersine, hem özgürlük mücadelesi içinde olduğuna inanmak hem de böyle durmak insanın varlığını anlamsızlaştırır, var olma nedenleriyle çelişik hale getirir. Çünkü düşünsel dünyamızda, yaşam ölçü ve katılımımızda kendisini çoğaltan gelenekselliştir ve özgürlüğün alanını karartır, daraltır, imkân bırakmaz. Dolayısıyla kişi, aile, toplum, devlet, iktidar, egemen erkeklik sıralaması temelinde bir çözümleme ancak insanı kendi farkına vardırır ve içinde bulunduğu koşulların nedenine, nasılına vakıf olma-

sını ve kötü olanı reddetmeye yönelmesini, yani mücadele etmesini, bunun iradesini oluşturmasını sağlar. Bu öncelikli görevimiz.

Bununla bağlantılı olarak elbette aile-devlet bağını, bunları doğuran iktidarı çözümlmek toplumsal bir sorundur. Ahlaki-politik toplum hedefimizi gerçekleştirme mücadelesini verirken karşı karşıya kaldığımız, ziyadesiyle karmaşık toplumsal sorunlar yine aile ve ailenin ürettiklerini çözümlmeye, bunlarla mücadele etmeye yöneltmektedir bizi. Önderliğimiz "Kürdistan'da Kadın ve Aile Sorunu" çözümlmesi başta olmak üzere bu konuyu hep gündemde tutmuş, İmralı notlarında, savunmalarında da yoğunca değerlendirmiş, her defasında aile çözümlmesini yapmayı, toplumsal düzlemde de aileyi dönüştürmeyi önceliğimiz olarak belirlemiştir. Klasik kadınlığı ve erkekliği, yani gelenekselliği çözümlmektir aile çözümlmesi. Bu nedenle sürekli bir gündemdir. Yanı sıra toplumsal örgütlenme nasıl olacak, aile nasıl, neye göre demokratikleştirilecek sorunu temel bir sorundur. Kuşkusuz bir devremizin sınırlı bir zamanda yürüttüğü yoğunlaşmayla bu kadar ayrıntılı bir konu her anlamıyla ele alması beklenemez. Ama bu esaslar üzerinden yoğunlaşan devremiz, belki az ve yetersiz ama konu odaklı gündem oluşturması ve yoğunlaşmalarını bu çalışmayla paylaşması açısından konuya dikkat çekmektedir. Bunu önemli bulduk, bu temelde arkadaşların yoğunlaşma sonuçlarını, konuya vesile ve perspektif oluşturması açısından arkadaşlarla paylaşıyoruz. Kadınlar olarak var oluşumuz ancak özgürlük düzeyimizle anlam kazanabilir. Özgürlük, klasik kadınlığı aştıığımız oranda gelişir. Bunu yapabilmek, geleneksel toplumun kültürü, yapısı, düşüncesi, duygusunu aşmak, onu etkisizleştirmekle mümkündür. Bu amaç temelinde tüm arkadaşların aileyi, geleneksel-geri bağları çözümlmesi ve bunu aşarak kişiliğinde ilkesel somutluk kazanması tüm kadınların geleceği açısından da önemlidir. Bu nedenle kadın olarak aile ve ailecilik olgusuna devrimci, radikal yaklaşmak vazgeçilmez doğrultumuz ve esas sorumluluklarımızdan biri olarak önümüzde durmaktadır.

Her ne kadar broşürde zaman sıkıntısından da kaynaklı birçok konu detaylandırılmamışsa da, ağırlıkta Rêber APO perspektiflerine yer verilmesi zaten esas doğrultuyu yaratmıştır. Özellikle de her konuda Rêber APO'nun zengin fikirlerinden yararlanılması broşürün esas gidişatı ve dayanağı olmuştur. İçeriğinden de anlaşılacağı gibi bu broşür daha çok iç sorgulamalarımıza ışık tutmak amacıyla içe dönük hazırlanmıştır. Bu temelde tüm PAJK yapısının gelişim ve değişim sancılarının yeni doğuşlara vesile olması açısından, arkadaş yapımızın ihtiyaçları doğrultusunda katkı sunacak bir çalışma olacağını umuyoruz. Şehit Ronya Serhat Devresi öğrencilerinin iç mücadelede gelenekselliğin aşılması, çözümlemesi üzerinden yoğunlaşmalarına denk bir öncülükle katılacaklarına inanıyoruz. Rêber APO'nun özgürlüğü temelinde halkımızın özgürlüğünü sağlama ve bunu örgütleme, kalıcılaştırma iddiasıyla mezun olan Şehit Ronya Serhat Devresi öğrencilerini, onların şahsında tüm arkadaş yapısını selamlıyor, başarılar diliyoruz.

PAJK EĞİTİM KOMİTESİ

GİRİŞ

Fiziki ve zihinsel soykırıma tabi tutulan Kürt halkının en yaşamsal sorunu, bu soykırıma direnmek ve kendine aidiyeti özgürlük temelinde sağlayabilmektir. Kendine ait maddi ve manevi değerleri bırakılmamış bir halk gerçekliğinin içinden çıkış yapan Rêber APO'nun mücadelesiyle oluşturmayı amaçladığı şey; toplumsallığını özgür halk ve özgür ülke temelinde yeniden oluşturmaktır. Fakat mücadelenin ilk gününden bu yana, bu amaç karşısında en temel engel; iktidarcı zihniyetin topluma mal ettiği sömürgeleştirilme gerçeğinin kabulü ve bunun içselleştirilmesidir. Kürt halkının, bireyinin, toplumsallığının, dolayısıyla Kürdistan'da devrimin önündeki en büyük engel bu zihniyettir.

Ezilen olma gerçeğinde işgale uğramak sadece ülkenin, toprağın düşmanca fethedilmesiyle tamamlanan bir süreç değildir. Askeri işgalin görünmezlik zırhı kazanması, sistemin yaşam biçimine ve hizmet alanına dahil olacak kadar ona ait olunması, yani işgalin beyinlere, yüreklere yapılması ve işgale uğrayan halkın, cinsin, bireyin zihnen kaybolmasıyla bu süreç tamamlanır. İşte gerçek anlamda işgale uğramak budur. Kendini değersiz bulma, hiçleştirme, kendine yapılanları reva görme, bu nedenle sistemin ona dayattığı ölçülerde yaşamaya çabalama, onun kurumlarını, kurallarını kendi yaşam biçimi ve geleneği olarak görme ezilen sosyolojisinin temel özelliklerindendir. Hem toplumsal kimlik hem de bireysel kimlik anlamında bu durum ciddi bir parçalanma ve kimlik kaybıdır. Haliyle ezilenlerin özgürlük mücadelesi hemen silahlı direniş süreciyle başlamıyor, öncesi ve çok daha zoru kendini tanımlamak ve işgalin farkına varmaktır. Cinslerin özgürlük sorununda da bu böyledir. Nihayetinde işgalin en etkili silahı cinsiyetçilik ve onun kimliğe, kişiliğe mal edilmiş halidir. Kadının hem cins hem de ulusal kimlik, toplamında insan kimliği açısından önceliği, tanımlanan kişiliğin kendisine ait olmadığını, bunun dışardan verildiğini ve onunla mücadele etmesi gerektiğinin farkındalığıdır.

Hem cins hem ulus anlamında bu farkındalık süreci hem en zor hem de uzun süreli mücadeleyi gerektirir. Bu nedenle Kürdistan'da özgür kişilik oluşturma ve bunu kadın özgürlüğü eksenine oturtma Rêber APO'nun en temel çalışması olarak süreklilik kazanmıştır. Rêber APO bu sömürge zihniyetini aşarak 'özgür Kürt kimliği'ni geliştirmeyi hedeflemiş, bu konuda büyük bir mücadele yürütmüş, başta şehitlerimiz olmak üzere toplumsal kimlik olarak da somutlaşan PKK kişiliğini inşa etmiştir. Sömürge kişilik, klasik, geleneksel cinsiyetçi temsiliyet eleştirilerine dayalı iç mücadeleyle kişiliğin özgürleşme, dolayısıyla toplumun özgürleşme sorununu öncelemiş, böylelikle zaferin, başarının, kendi olabilmenin, devrimci kişiliğin ölçütleri netleştirilmiştir. Kuşkusuz bunlar geniş değerlendirme konularıdır, oluşmuş bir gelişim, toplumsallaşmış bir özgür Kürtlük, özgür kadın gelişimi vardır. Bu gelişim Zilanların şahsında 'Tanrıçalık' olarak başaran kadının adlandırmasını yakalamış bir düzeye ulaşmıştır. Fakat klasik-geleneksel özellikler olarak tanımladığımız parçalanmış kişilik gerçeği, kimliği hala önemli bir mücadele konusu olarak hem saflarımızda hem de toplumsal düzlemde yerini korumaktadır. Yaşadığımız özgürleşme sorunlarının nedeni geri-geleneksel ölçülerin yeterince aşılamaması, içimizdeki işgalin genel gelişim düzeyi itibarıyla de, bireysel düzeyde de tümünden sonlandırılmamasıdır. Özgürlük ölçülerinin bizde yeterince içselleşmemesi, yani özgürlük sorununa yüzeysel yaklaşımın sonucu olarak kendimizi çözümleyememek, bizdeki işgali tanımlayamamak, verili rol ve işlevden kurtulamamayı, haliyle ideolojik ölçülerimizi yaşamsallaştıramamayı beraberinde getirmektedir. Bu konuda cins ve çizgi mücadelesi kapsamında özgürlük ölçüleriyle bağdaşmayan yönlerin aşılmasını yeterince sağlayamamak, bu mücadele alanlarında yaşadığımız liberalizmden kaynaklıdır. Kopamadığımızı aşamıyoruz. Rêber APO ve özgürlükle yakın ya da uzaklığımız, kişiliğimizde açığa çıkardığımız özgürlük niteliği kadardır. O halde Rêber APO ile buluşma ve böylelikle özgürleşmenin var oluşumuzun merkezine alınması halinde bununla çelişen, bizi bundan alıkoyan yönlerin daha güçlü ve cesa-

retle tanımlanması ve etkisizleştirilmesi gerekir. Nihayetinde yetmez yönlerimizin, bizi geriye çeken hem şimdi hem de gelecek adına risk yaratan duruşlarımızın dayandığı zihinsel ve sosyal yapının çözülmesi, özgürlük mücadelemizin olmazsa olmazıdır. Bir ülkeyi siyasal olarak özgürleştirebiliriz ama o ülkenin kadın ve erkekleri klasik-geleneksel kimliğin ötesine geçememişlerse, o ülke gerçek anlamda özgür değildir ki böyle geleneksel bir sosyal doku zaten kendi içinde sistemi, köleliği, iktidarı üretir ve siyasal özgürlüğünü de uzun süreli koruyamaz. Çünkü sahipsiz yaşayamaz. Ya kendi içinden ya da dışardan sahipler oluşturur, ona hizmet eder. Özgürleşmeyi böyle tanımlamıyorsak ve Reber APO çizgisinde yaşamı ve bu yaşamın sistemleştirilerek kalıcılaştırılmasını amaçlıyorsak, o halde iç eleştiriye daha fazla yönelmeli ve gelenekselliği, iradesizliği, basitliği kadın ve erkek şahsında üreten kör düğümleri görmeli, onlara odaklanmalı ve çözmeliyiz. Tabii şunu hiç unutmamalıyız; iktidar tarafından düğümlenip ortaya bırakılmış, unutulmuş bir kör düğümden bahsetmiyoruz. İktidarın temel dayanağı olarak oluşturulan kördüğümüne yaşam ve özgürlük kadın şahsında hapsedilmiş ve devlet-erkek gerçeği bunun çözülmemesinin garantörü olarak görevlendirilmiştir. Yani bizim çözmeye çalıştığımız oranda devlet-erkek ve bu ölçülerde şekillenmiş geleneksel kadınlık ipleri sıkmakta, bunun için amansız bir mücadele yürütmektedir.

Bu kördüğümü özgürlüksel gelişimin sağlanması açısından çözmek zorundayız. Reber APO'nun "Kürt Kördüğümü" olarak da tanımladığı ve mücadelenin merkezine alarak karşısında savaştığı gerçekliğin bizlerce de daha detay tanımlanması, mevcut sorunlarımızdan da anlaşıldığı üzere temel ihtiyaçtır. Kördüğüm; kadınlık ve erkekliğin geleneksel ölçülerde örgütlendiği, tekrar üretildiği davranış ve kurumsal yapı olarak cinsiyetçi ilişki ve aile gerçeğidir. Kadın-erkek ilişkisi, evlilik, aile vb. cinsiyetçi ideolojinin uygulanma alanlarının tanımına denk düşmektedir. Bu anlamda ailecilik bir ideolojik kurumdur, salt evli çiftlerin birlikteliğiyle sınırlı değil, bir zihniyettir; özelleştirici, mülkleştirici, kişiyi sahip

arar durumda tutmak, kadını en kadınsı, erkeği en sahte efendi haline getirerek kişiliksizleştirmek ve kullanmak temel amacdır. Kişiliği öldürür, özgürlüğü öldürür, benliği öldürür, öldürdüğü şeylerin yerine iktidarı, kulluğu, kadınsılığı ve geleneksel bağları yerleştirir. Köleliğin içsel kabulü, zaaflara dayalı var olmuş kadın ve erkeğin birbirinin zayıflıklarında son bulmuş bir yaşama mahkûmiyeti ve onun üzerinden devletin, iktidarın süreklileşmesi bilinçli bir süreç olarak geliştirilir. ‘Ailecilik nedir, sınırı ve kapsamı nasıl tanımlanabilir, aileden, evden kopmuş özgürlük hareketi militanlarının böyle bir sorunu var mıdır, varsa nedir’ gibi soruların cevabına odaklanmamız gerekmektedir. Özgürlük ancak eskinin aşılması, yeninin de oluşturulması oranında gelişebilir. Bu nedenle konu çok önemlidir ve cins mücadelemizin de temel esaslarındandır. Hepimizi, kadını-erkeği, yenisi-eskisi, devrimcisi-yurtseveri, her bölgeyi, her ulusu, her inancı kapsayan ve ilgilendiren bir konudur. Özellikle de özgürleşme iddiasıyla devrim amacını pratik olarak da üstlenmiş, bunun sözünü vermiş bizler açısından, ailecilik kültürünü aşmanın devrimcileşmenin temel kıstası olduğunu hep aklımızda tutmak durumundayız. O kadar bedele ve çabaya rağmen devrimi istediğimiz-hedeflediğimiz başarı çizgisine henüz getiremeyişimizin esas nedenlerinden birinin de ailecilik kültürünü aşamamak olduğunu bilerek sorunun çözümüne, bunun için de mücadeleye odaklanmalıyız. . Özellikle de bu konuda Rêber APO’nun **“Başarı şansını yakalayamamamızın %98 nedeni ailecilik zihniyetine dayanmaktadır”** belirlemesi ile verdiği oran göz önüne getirildiğinde, durumun ne kadar acil ve öncelikli bir gündem olduğu anlaşılmaktadır. Demek ki bunu aşmazsak, başarının yolu açılmayacaktır. Yani bu oranda yakıcıdır. Bu aynı zamanda Rêber APO çizgisine neden giremediğimizin de temel nedenlerinden biridir. Bu açıdan hepimizi ilgilendiren bu temel konunun ciddi anlamda değerlendirilip aşılması gerekmektedir.

Geleneksel aile olgusunun tarihte nasıl bir rol oynadığına ilişkin Rêber APO’nun kapsamlı çözümlmeleri vardır. Aile kurumunun

devletçi uygarlığın kendini kurumsallaştırmada ve özellikle kadının doğal toplumdaki öncü konumundan düşürülmesinde nasıl bir rol oynadığı savunmalar boyunca ele alınmış ve özellikle kadın özgürlüğü kapsamında ailenin konumu oldukça derinlikli açıklanmıştır. Bununla sistemin yarattığı “erkeklik” ve “kadınlık” kimliklerinin aile zemininde nasıl inşa edildiği de tarif edilmiştir.

Yanı sıra savunmalarda ve tüm çözümlemelerde, özellikle aile kurumunun Kürdistan’da son iki yüzyıldır oynadığı rolün üzerinde durulmuştur. Tüm toplumsallığı elinden alınmış, köleleştirilmiş Kürt erkeğine bir iktidar alanı olarak sunulan aile, eril anlayışın tüm geri özelliklerinin yeniden üretildiği çekirdeğe dönüştürülmüştür. Kürt erkeğinin egosu, benlik duygusu, aile sınırlarında harekete geçmiş ve aileyi belki de tek mülkiyeti olarak görmüştür. Bu mülkiyete sıkı sıkıya sarılan erkek, kadın şahsında yapılabilecek her şeyi kendine hak görmüştür. Öte yandan soykırım kısılcacında tutulan Kürt halkı, biyolojik çoğalmayla bu saldırıların karşısında duracağını düşünerek aileye sarılmıştır. Aşiretçilikle paralel ele alınabilecek aile kavramı, Kürt’ün dünyasının tümünü bu şekilde kaplamıştır.

Ailecilik özelde kadın için kölelik zincirinin ilmek ilmek düşünce- de örüldüğü, uğursuz bir işlev edinmiştir. Aile içerisinde kadına daha doğumundan itibaren erkeğe zihinsel ve maddi bağımlılık dayatılmaktadır. Ailenin dar çerçevesi, yaşamın en önemli ilkesi haline getirilmiş ve “namus” kavramı bu dar çerçeveye sıkıştırılmıştır. Genç kadına yaşamın tek gayesinin, şimdiki aileye benzer bir aile kurmak olduğu söylenmektedir. Zaten biçimi ne olursa olsun özü itibarıyla yeni kurulacak aile de, eski ailenin istekleri doğrultusunda kurgulanmıştır. Sevgi, bağlılık ve sadakat gibi ahlaki değerler sadece aile ile ilişkili inşa edilmiştir. Ataerkil ailedeki hiyerarşi yani babanın egemenliği olduğu gibi aileye zikredilmiştir. Daha da artırılacak özelliklerle geleneksel aile, kadının kişilik kazanmasını sürekli engellemiştir.

Bu temelde olan geleneksel aile kavramının ve ona bağılılığın özgür Kürt toplumsallığını sakatlayacağı açıktır. Bu noktada Rêber APO'nun yoğun bir mücadele sergilediği bilinmektedir. Ciltler dolusu çözümlemelerle bu geri anlayışı kadroda aşmaya ve kadrolar öncülüğünde toplumda da aileyi dönüştürmeye, sorgulatmaya, en azından bu kurumu özel savaş kiskacından kurtarıp etkisiz hale getirmeye çalışmıştır. Fakat 40 yıllık mücadele tarihi-mizde bu anlayışın yarattığı tahribatların yol açtığı zararlar çok-tur. Ailecilik zihniyeti etkin olduğundan bu durum katılımda yetkin olmamaya, katılsa da örgüt ölçülerinde aktifleşmemesine, hatta bazen zamansız şahadetlere ya da esaretlere yol açtığı gibi, en olumsuz örneklerde ise ihanetlere kadar götürebilmiştir. Yani etkisi o kadar olumsuz olan bir zihniyetten bahsettiğimizi bilmek lazım. Bu açıdan baktığımızda bir bütün olarak ailecilik olgusu ile partileşmede ve özgür kadın militanlığı hususlarında, parti ortamında yarattığı tahribatlar olabildiğine fazladır.

Sistemden koparak devrim saflarına katılımın sadece fiziki kopuşla gerçekleşmediği bilinen bir gerçektir. Sömürgeci devletlerin özel savaş argümanları ile zihinlerimize kazıdığı geri özelliklerimizle sürekli mücadele APOCU devrimciliğin temel sütunudur. Bu temelde, eleştiri-özeleştiri temelinde kişiliğimize sürekli yoğunlaşmamız ve bununla birlikte yoldaşlarımızı da geliştirmemiz birincil görevimizdir. Rêber APO çözümlemelerle bu arayışın yöntemini, ölçülerini netleştirmiştir. Bizim yapmamız gereken ise netleşen bu yolda düşmanın üstüne yürüdüğümüz cesaretle kendi geri özelliklerimizin üzerine de yürümek, onlarla hesaplaşabilmemizdir.

Ailecilik, bu temelde sürekli karşımıza farklı farklı yansımalarla çıkan bir anlayış olmaktadır. Ailecilik sadece doğrudan kendi ailesine sürekli bağlı olmak, onları mücadelenin aktif öznesi haline getirmekten ziyade, korumaya çalışmak ya da sürekli bir kulağının ailede olması demek değildir. Kuşkusuz bu anlayışın en açık halini bu şekilde görmekteyiz ve bunun militan ölçütleriyle bağdaşma-

diğı açıktır. Çünkü militan her hücresi ile sadece ve sadece devrim, devrim görevlerine kilitlenen kişidir. Fakat ailede alışılan ilişkilene biçimini parti ortamına taşımak, ailede üstlenilen rolleri partide aramak, yani parti içinde de ana, baba, abi, abla, kardeş eş, dost edinmeye çalışarak kendine yeni aileler edinmek, partiyle çelişse bile aileden edindiği istem ve arayışlarını bu ortamda da aramak ve daha sıralayamayacağımız birçok husus ailecilik olarak ele alınmalıdır. Hatta yoldaşlık ilişkisi yerine farklı ilişkilene biçimlerinin, esasında ailecilik kültüründen kaynaklandığını söyleyebiliriz. Bu esasta bu konuları çözümlemek, bunda derinleşmek, her PKK-PAJK kadrosunun yaşaması gereken bir yoğunlaşma olmaktadır.

Bütün bu esasları çerçevesinde broşürümüzü dört temel başlıkta ele alıyoruz. Birinci bölümde sosyolojik açıdan aileyi ele alıyoruz. Bu bölüm iki temel alt başlık altında değerlendirilmektedir. Her olguda olduğu gibi eğer bir sorunu çözmek-çözümlemek istiyorsak, ilk başta soruna doğru ve gerçekçi tanımları yapmak ve anlamlarını çözmek gerektiğinden ilk başlığı ‘tanımsal ve anlamsal olarak aile’ olarak sunuyoruz. İkinci başlık ise ‘tarihsel ve toplumsal olarak aile geleneği’ olup burada ailenin tarihsel ve toplumsal olarak şekillenmesi ile ilerleyişinin nasıl olduğu, şu an toplumsal olarak mevcudiyetini nasıl koruduğu ele alınmaktadır. İkinci bölümümüz ‘ailecilik kültürüne eleştiriler’ başlığı altında ele alınmıştır. Burada aileciliğın çözömlenmesi konu edilmektedir. Üçüncü bölüm ‘aileciliğın içimizdeki yansıma biçimini’ ele almaktadır ve tartışmalarıyla da sorgulamayı en çok yapacağımız bir konu olmaktadır. Dördüncü ve son bölüm ise ‘ailecilik kültürünü aşmanın çözüm yolları’ başlığıyla konu odaklı çıkış noktalarını tanımlıyor.

Özellikle de kadın özgürlük mücadelesinin militanları olarak, ailecilik konusunda yoğunlaşmamız daha önemli olmaktadır. Hakeza bu geri aile anlayışının en çok zarar verdiği, etkilediği, zorladığı kimlik, kadınlar olmaktadır. Şehit Nuda Akademisi Şehit Ronya

Serhat Eğitim Devresi olarak, bu anlayışa yoğunlaşmanın ve bunu bir broşür çalışması ile yazımsal bir çalışmaya dönüştürmenin bu anlayışın daha yalın ve görünür kılınmasında bir rol üstlenebileceğini düşünerek, genel hatlarını, yansıma biçimlerini ve buna karşı parti zihniyetiyle mücadele yöntemlerini arkadaşlarla paylaşmayı hedefledik. Bu çalışma, bu yoğunlaşmanın bir ürünü olarak ortaya çıktı. Eğitim devrelerinin kendine has yoğunluğunun, aynı zamanda yoğunlaşmasının avantajlarını ve dezavantajlarını yoğunca yaşadık. Kuşkusuz ailecilik kültürünü ve aşılması yöntemlerini, tek bir broşür çalışmasıyla ortaya koyamayacağımızın bilincindeyiz. Önderliğimizin bu husustaki deryalar kadar çözümlemesi, bizlere esas yol gösteren perspektiflerdir ki bizler de bu broşürü ağırlıkta Rêber APO'nun çözümlemelerine dayandırarak hazırladık. Bu açıdan Rêber APO çözümlemeleri her konunun başat doğrultusu olmaktadır. Konuya bir nebze de olsa dokunmayı hedeflese de, her bir PKK-PAJK kadrosunun yoğunlaşmalarıyla, pratik yaşam örnekleriyle zenginleştirebileceği, bundan da öteye gündemine alarak çözümlemeyi ve aşmayı esas alması gereken bir konu olduğunu unutmamak lazım. Özgür kadın kimliği temelinde özgürlük arayışımızla erkek egemenliğinin tüm kurumlarıyla savaştık ve mutlaka özgür toplumu insanın yaşam gerçeğine dönüştüreceğiz.

ŞEHİT NUDA AKADEMİSİ

ŞEHİT RONYA SERHAT DEVRESİ ÖĞRENCİLERİ

BİRİNCİ BÖLÜM

SOSYOLOJİK AÇIDAN AİLE

Sosyal bilimlerde aile gerçekliği, sürekli analize tabi tutulsa da, tanımlanamayan daha doğrusu bilinçli olarak tanımlanmayan, mevcudiyeti gerçekçi olarak ortaya konulmayan bir olgu olmaktadır. Ki zaten sosyal gerçekliği az da olsa tanımlayan birinin, aile olgusunun erkek egemenlikçi sisteme hizmet etme temelinde örgütlendirildiğini hemen anlayacağından bunun sorgulamasını etraflıca yapabilir. Ama mevcut sosyal bilim bu misyon ile yaklaşmadığı ve kendisi sistemin temel besleyici ögesi olduğundan, sistemin aile kurumuna bahsettiği rolü ve bu kurumun yaratımlarını irdeleyemez. Aileyi karşısına alıp eleştirmesi demek, sistemi karşısına alıp eleştirmesi demektir. Nihayetinde bu bilimin kendisi sistem çarkının çocuğu olduğundan, aile sorgulamasını yapması düşünülemez bile. Hatta mevcut sosyal bilimin aile olgusunu eleştirmesini bir tarafa bırakalım; bu zeminde aile kutsallaştırılmakta, ödev ve sorumlulukları abartılarak sistemin hizmetine koşullandırılmaktadır. En nihayetinde, sosyolojinin mevcut toplumsal düzene olan ilgisizliği ve hatta tezatlığı göz önüne alınırsa, aile mefhumunda ve ailecilik kültüründe ne kadar sığ kaldığı anlaşılır olacaktır. Durum böyle olunca bilim tarafından da desteklenen aile olgusu nicelik ve nitelik olarak gittikçe daralıp çarpık bir hal almakta, haliyle gittikçe artan bir düzeyde ve sorumsuzlukta toplumsallıktan kopartılmaktadır. Zaten sosyoloji de toplumu bir aradalık anlayışı ile bilinçlendirme üzerinden değil, toplumu devlet tebaasında bir aradalık ama ahlaki-politik toplum kapsamında da parçalama üzerinden modernist maharetini göstermektedir. Dolayısıyla pozitivizmin dayanak oluşturduğu, liberalizmin kendisini dayandırarak meşru kıldığı sosyal bilim çıkmazı, aile kurumuna doğru ve yetkin temelde bakamamaktadır. Tersinden, toplumun parçalanması ve dağıtılmasının bilimsel zeminini kurmakla mükellef kılınmıştır. Aile kurumu bu parçalamanın temeli olarak merkeze alınmıştır. Dolayısıyla mevcut sosyal bilimlerin aile ve ailecilik üzerindeki sosyolojik tasarruf alanı oldukça geniştir. Eğer bilimin toplum hizmetinde olma gibi bir derdi yoksa (ki bu bilim

eğer direkt toplumu analiz eden bir bilim ise), o zaman toplum karşısı ve toplum üstü olan devletçi güçlerce ayarlanmış, onun çıkarlarına peşkeş çekilmiş bir durumdadır demektir. O açıdan ailenin doğru analizi, sosyolojiyi gerçek verilere kavuşturan, onu hakikatine ulaştıran ve olması gereken özüne oturtan bir hizmet olacaktır. Rêber APO 1987 yılında **"Kürdistan'da Kadın ve Aile Sorunu"** başlıklı çözümlemesinde bile aile-ailecilik hakkında yaptığı değerlendirmelerle ve daha sonrasında kapsamlılaştan çözümlemeleriyle, sosyolojiye en büyük katkısını sağladığı gibi, sosyolojiyi gerçekçi esaslara oturtmuş bir başarının sahibidir. Mevcut sosyolojin yapamadığı belirlemeleri yapmış, korktuğu gerçeklere büyük bir cesaretle parmak basmış ve toplumun tıkaandığı, çözümsüz kaldığı, kadükleştığı tüm konu ve boyutları büyük bir perspektifle aydınlatmıştır. Bu açıdan toplumsal bilimi kendi özüne kavuşturmuştur.

Bu bakımdan aile olgusunun yeniden tanımlanması kadar hem olması gerekeni açığa çıkarmak hem de var olanın eleştirisi için bu kuruma verilen anlamları da çözmek lazım. Bu açıdan, bu kurumun içerdiği gerçek anlamı ideolojik ve felsefik olarak ele almak kaçınılmazdır. Bunun yanı sıra gerçek bir sosyolojik analiz için bu kurumun tarih boyunca başına getirileni bilmek, nasıl şekillendiğini görmek ve çeşitli çevreler tarafından bu kuruma atfedilen rolleri değerlendirmek gerekiyor. Ayrıca aile olgusunda yaratılanın ne kadar doğal topluma göre olduğu ya da tersi olarak ne kadar devletçi toplum ekseninde olduğunun ele alınması yöntem açısından gerçekçi olacaktır.

A-Tanımsal Ve Anlamsal Olarak Aile

Her şeyden önce konuya sağlıklı bakmak açısından aile ile aileciliğin anlam ayrışımını yapmak zorundayız. Nasıl ki bilim, din, cinsiyet ve milliyet tek başına zararlı olgular değilse ama bunlara eklenen 'cılık' eki ile (aslında istismara uğrayan, tekelleştirilen, bireycileştirilen, özneleştirilen ve iktidarlaştan bir eki tarif etmektedir bu 'cılık') kendi özünden çıkarılıyorsa, aslında aileyi de he-

men hemen aynı bağlamda değerdendirebiliriz. Demek burada tehlike olarak görülen ailenin varlığından çok ailecilik zihniyetidir, daha doğrusu bunun da dayandığı hanedanlık ideolojisidir. Bu iki ayrımın tarihsel gelişimini, evrimini sonraya bırakarak daha çok eleştiri kapsamına aldığımız aileciliğin tanımı ve anlamı üzerinde yoğunlaşalım.

Aile; toplumsal ilişkilerin iktidarsal düzenle birlikte kan bağına dayalı örgütlenmiş, kadın ve çocukların yanı sıra mal varlığının mülkiyet sınırlarını belirleyen, yasalarca onaylanmış toplumun ama ayrıca sistemin en küçük örgütlenme birimidir. Mülkiyetle ilişkisi direktir. Herhangi bir küçük topluluk değil, kan bağının temel kabul edilmesine dayalı oluşur. Kuşkusuz doğal toplumda da ana soylu geniş aile yapısı vardır ama toplumun dışında değil, toplumu bütünleyen örgütlenme biçimidir ve iç yasaları sadece kan bağına dayalı değildir, toplumsal yararlılık, yakınlık-uzaklık, akrabalık-yabancılık ilişkisini belirler. Ama baba soylu olarak tanımladığımız, yani erkeğin mülk alanı olarak gelişen aile yapısı iktidarın kendini örgütlenme birimi olarak oluşturulmuştur. Bu nedenle aileyi kan bağına dayalı birlikteliğin çıkar düzeni olarak tanımlamak, yani ideolojik olarak da aileyi iktidarın-mülkiyetin en küçük biriktirilme alanı olarak ele almak doğrudur. Bu nedenle devletin alt birimi olarak değerlendirilir. İktidar üretmesi; iktidarın düşünsel ve örgütlenme biçiminin esas alınmasıyla ya da aile içinde üretilmesiyle alakalıdır. Aile erkek etrafında örölür, kadın ve çocuklar mülkleştirilir. Zihinsel yapısı iktidar merkezlidir, sosyal dokusu cinsiyetçiliktir, kadın ve erkek kimliği aile içinde oluşturulur, maddi açıdan mülkiyetçidir, sınır koyucudur, biriktirir. Uygulama açısından tahakküm yöntemi işler, bunun araçları düşünsel sürecin şekillendirilmesi, zora dayalı kabul ettirilmesi, şiddetle terbiye edilmesidir. Aile iktidar düzeninin korunmasında en fonksiyonel kurumdur. Çünkü küçük iktidarlara üretir, büyük iktidara hizmet eder. Cinsiyetçilik esas olarak aile içinde üretilir. Kadının kadınsılaştırılması, erkeğin erkeksileştirilmesi, çocukların mülk haline getirilerek sermayeden sayılması, düşünsel, duygusal is-

tem ve amaçlarının şekillendirilmesi ve var oluşun devletin varlığına, mevcut sistemin istikrarına dayandırılması aile içi düzenle sağlanır. Bu nedenle özgürlük arayışının ilk elden söndürüldüğü, sistemin süreklilik kazandığı sistemin kadın ve erkeğini, bireyini, haliyle toplumunu ürettiği bir yer olması açısından devletçi düzenin olmazsa olmaz kurumudur. Sosyal psikolojisi aile bireyleri tarafından sığınmacıdır. Ulus devlette nasıl ki dış devletler nifak kaynağı ve tüm iç sorunların nedeni olarak ele alınır, ailede de toplum dışı mihraktır, kapının ötesi nifak yuvasıdır, rekabet edilmesi, ayrı durulması, politik davranması, kendini kapatması gerektirir. Bu anlamda aile en etkili toplumu küçük parçalara bölme ve uzlaşmaz ölçülerde toplumsallığın enerjisini, gücünü bölerek sistemin sömürüsüne açma aracıdır. Toplum olmayı başaramayan bir toplumu oluşturur, üretir aile. Ailecilik aile bağları ve ilişkisinin fetişleştirilmesi ve yaşamın temel belirleyici faktörüne dönüştürülmesidir. Aile kutsanır, ilişkiler kutsanır, statüler kutsanır, davranışlar, gelenekler buna göre şekillenir. Özelleşmiş bağ ve ilişkilerin, sosyal davranışların, aile zihniyetinin yani ideolojisinin temsiliyetidir ailecilik. Fetişleşen aile fetişleşen iktidar, cinsiyetçilik, mülk düzeni, tüm bunların toplamı olarak fetişleştirilen iktidar düzeni, erkek egemenliği ve onun kurumlaşmış hali olarak devlettir. Aile özelleştirilmiş ilişkilerdir. Reber APO'nun da belirttiği gibi özel alan hep politiktir, aile de bir siyasal-politik kurum olarak işlev bulur. Bu işlevsellik de ailecilik olarak tanımlanabilir. Ailenin büyütülmesi toplumun küçültülmesidir, aile içi ilişki ihlal edilemez zorunlu bağlar olarak değerlendirilir. Sorun bir bireyin aile ile yaşayıp yaşamaması değildir, sorun aile ideolojisine dayalı topluma katılım biçimidir. Yani aile içinde kadının rolü, toplumsal olarak da rol ve yerini belirler. Aile makettir, toplumsal statü ve iktidar yapısallıkları aynı maketin kendi gerçeğinde düzenleniş tarzıdır. Bu açıdan ailecilik gelenekselliğin, cinsiyetçi rollerin yani iktidar ilişkilerinin hem düşünsel hem yapısal olarak bir ideolojik çerçeve dahilinde yaşam bulması, tek tek bireylerin de buna göre işlev kazanmasıdır. Aile içinde gelişen karşılaşma rolü ailenin sos-

yal-ekonomik düzeyi ne olursa olsun özde değişmez. Kadının da bu temelde karşılaşmanın sosyal, düşünsel, cinsel işlevine göre davranması toplumların ya da sınıfsal yapının ölçüleri temelinde biçimsel farklılıklar gösterse de özde aynıdır. Ailecilik bu anlamda edinilmiş rollerin işlev bulması ve bunun bir ilişki, yaşam biçimi olarak korunması, geliştirilmesi halidir. Ailecilik toplumun karşısına konumlandırılmış mülkiyetçi, cinsiyetçi ilişki düzeni olarak tabii ki toplumsal kimliğin karşısında konumlanmayı önceler. Milliyetçilik, milliyet kimliğinin fetişleştirilmesinin toplum olmakla bir ilgisi yoktur. Milliyetçilik babayı devlet yapmış aileciliktir, mülk düzenidir, iktidarcılıktır, kimliğin tasarrufudur. Böyle toplulukların oluşmasına ailecilik hizmet eder ama gerçek toplumsallığın tam karşısında, toplumun bölünmesi, tek tek ve mekanik ilişki dışında aslında birbiriyle ilişkilenemeyen hücreler düzenidir. İktidar ve özgürlüğün gasp edilmesi, kadın kimliğinin yutulması, başkalaştırılması ve daha birçok konuda aile-ailecilik toplumsal değerlerin karşısında konumlandırılmış en tehlikeli ve eritildiği bir araçtır denilebilir. O kadar çok şeyi ifade ediyor ki, hepsini burada sıralamak mümkün değildir.

Toplumsallıkta paylaşım duygusu, eşitlik hissiyatı ve edinimi ön planda olurken (ve aslında sosyal bilimlerin esas ilgi ve algı alanlarından biri bu olmalıyken), bu küçük kurumlarda yaratılan hiyerarşik yapılanma ve örülmüş kategorik vasıflarla, toplumsallığın özünde var olan bu öz yitirtilmiştir. Yitirmek ve yitirtilmek arasındaki kavramsal farkını sorgulama gereği duymamakla beraber, var olan gerçekliğin toplumsal değerlerin hırsızlığı olduğu ortadadır. Haliyle bu durum toplumsallığın öldürülmesidir. Zihinlere yerleştirilen kalıplarda ‘küçük olsun ama benim olsun’ anlayışı özümsetilerek mülkiyet adaları geliştirilmekte, beslenmekte ve büyütülmekte, öz olarak bu kurum toplum dışı olma biçiminde örgütlendirilmektedir. Dolayısıyla bunların sonucu olarak, ailecilik kültürünün yansıması, asosyalleşme, toplumsal ilişkisizlik ve insanlığa yabancılaşma olmaktadır. Bir anlığına tarihte bir yolculuğa çıkıp toplum dışı örgütlenmenin ne anlama geldiğini ve hangi

zihniyeti işaret ettiğini hatırlarsak; bu zihniyetin edim alanı olan ailenin doğru ele alınıp çözümlenmesinin önemini ve bunun tarihsel bir düğüme dokunacağını aşikâr bir şekilde görürüz. Ailecilikte ısrar etmek hem ulusallığın demokratik ve özerk ruhunu gerçekleştirememeye, hem demokratik ulusu kavrayamamaya hem de bölgesel ve evrensel birlikleri yakalayamama sorunlarına yol açmaktadır. Rêber APO'nun; "Evrensel düşünemiyorsunuz ve büyük fikirlerin insanı olamıyorsunuz" eleştirilerine bu pencereden bakmak aydınlatıcı olacaktır.

Aile kavramına etimolojik açıdan bakmak, konuyu aydınlatmak açısından katkı sunacaktır. Etimoloji, tek başına her şeyi çözümeceği gibi sosyal bilimlerde hakkıyla değerlendirildiğinde oldukça öğretici olmaktadır. Aile sözcüğünün Kürtçe karşılığı, MAL-BAT'tır. MAL; mal etme, mülkleştirme ve kendine ait kılma anlamındadır. Ama ne ilginçtir ki aynı zamanda bu kelime kökeni 'ev ve barınak' anlamına da gelmektedir. BAT – ya da BET ise köken olarak Sümercedir ve Semitik kökenli bir kelimedir. Bu kelime küçük grup ve toplulukları, bir arada yaşayan kümeleri ifade etmek için kullanılmıştır. Ana soylu klan ve kabilelerde, kan bağından bağımsız olarak bir yerde toplanma ve beslenme ihtiyaçlarının karşılandığı yerlere BET denmektedir. Tarihsel verilere ve araştırmalara dayanarak, bu kavramın anne-baba ve çocuklardan oluşan topluluklara işaret etmediğini biliyoruz. Yani ortak beslenme ihtiyacı için kan bağı belirgin ve öncelikli olmamaktadır. Yaşamın temel güdülerinden biri olan beslenme ihtiyacının karşılandığı toplanma yeri ve toplanma biçimine bet denilmiştir. Harflerin kökenine dair yapılan araştırmalarda, B harfinin bu küçük grupların toplandığı alanın şeklinden ilham alarak oluştuğu belirlenmiştir. Göbeklitepe vb. tapınma yerlerinde, tapınma alanlarının genelde yuvarlak ve yan yana dizilmiş daireler biçiminde olduğu görülmektedir. Bu dairelerin her biri, küçük gruplar tarafından da aynı tarzda kulübeler şeklinde inşa edilmiş ve kültürel bir yapı halini almıştır. Bu kültürel yapı daha sonra alfabede B harfi şeklinde yer almıştır. B harfinin sembolü olan ortak beslenme-

barınma ve tapınma alanları daha sonra ağırlıklı olarak beslenmenin daha fazla yapıldığı alanlar olması nedeni ile BET kavramı ile dile gelmiştir. Binlerce yıl bu ortak beslenme alanına BET denilirken, halen bazı sözlüklerde sofranın kurulduğu, grupların beslendiği alan olarak ifade edilmektedir. Bu mekân zamanla ibadethane şekline bürünmüş, iktidarın gelişimi ile otorite şeklini almış, ataerki geliştikçe baba soylu kan bağına dönüşmüştür. Sümer hanedanlıkları sürecinde doğal toplumun bu doğal yapılanması AİLE biçimini alarak, somut kurallara ve erkek kan bağına göre biçimlendirilmiştir. Muhteşem bir organizatör ve toplum mühendisi olan Sümer rahipleri, BET'leri MALBAT'lara, küçük adacıklara çevirmiş ve kendi prototiplerini inşa ederek bunu kendi mülkü kılmıştır.

İbranice, Arapça ve Kürtçe'de MAL-BAT kavramı farklı biçimlerde kullanılmıştır. Kutsal kitaplarda 'BEYT ÜL LAHEYM' olarak bilinen yer, tanrının evi anlamında kullanılmıştır. Arapça da BÊT; ev anlamındadır. Kürtçe de hem mal hem de bat-bet kullanılmaktadır. Kelime iktidar zihniyetine göre şekillendikçe, yüklenen anlam daha ağır ve asıl amacından uzaklaşan bir içeriğe bürünmüştür. Günümüzde malbat kavramının zihinsel yansıması, toplumsallığın en canlı ve dinamik bağını oluşturan alan olduğu kadar, aynı zamanda vahşetin en çok sergilendiği bir çöküntü alanıdır.

İngilizce'de FAMULY; köle anlamına gelmektedir. FAMİLY ise kendi zimmetinde olan, ona ait olan famuly'lerin olması demektir. Aynı zamanda aile anlamına da gelmektedir. Kökenbilimde, FAMİLY ise bir erkeğe ait olan kadın ve çocukları işaret etmektedir. Anlamına indiğimizde ise erkeğe ait olan köleler demektir. Aile ve özel mülkiyet ilişkisi, yine devletin kölesi olarak erkek ve kölenin köleleri olarak kadınlar ve çocuklara bir vurgu yapılmaktadır. En nihayetinde daha pek çok dilde benzer örneklerini görebileceğimiz üzere; Mezopotamya kökenli dillerde aile topluluğun, kümeleşmenin gaspına işaret ederken; Avrupa kökenli dillerde

adalaşma, köleleşme, özel mülkiyet olarak zihinlerde ifade edilmektedir.

Daha pek çok etimolojik, kavramsal örnekleme yapılabilir, fakat bu kısa tanımlamaların konuyu az da olsa ışık tuttuğunu düşünürüz. Asıl olarak Rêber APO'nun aileye dair yaptığı ideolojik-felsefi tanımlamalar konuyu esas aydınlatacak olandır. Rêber APO'nun bu minvalde yaptığı tüm belirlemeler, eleştirel-sosyolojik belirlemelerdir. Demokratik moderniteyi kendi paradigmasal duruşuyla yaratan Önderliğimizin görüşleri, bu konuda hakikate dayalı sosyal bilimlere çağır açtıracak niteliktedir. Rêber APO'nun aile tanımlarını sıralayacak olursak; **“Devletin ajan kurumu”** olarak değerlendirmiştir. Verili mevcut aile gerçekliğı bir kurum olarak devletçi gelenekte varlık bulduğundan ve en çok devlet tarafından istismar edilip kullanım pozisyonunda olduğundan, bu tanım oldukça yerini bulan bir tanımlama olmaktadır. Hatta daha net ortaya koyacak olursak, devlet aileler vesilesiyle varlık zeminini büyötmektedir. Birkaç örnekle açıklamaya çalışsak;

Birincisi; devlet ailenin geçim ihtiyacını kendine endeksli kıldığından ve bu konuda özgür bir ekonomi politikasını bırakmadığından, mevcut durumda aileler ekonomik olarak devlete koşullandırılmaktadır. Bu biçimi ile devletin devasa mekanizması (askeri, idari, bürokratik, ekonomik, kültürel, sanatsal, ideolojik vb.) için gönüllü kölelerin temin edildiğı bir kurum haline gelmektedir. Çünkü aile bileşimi devlet için işçi, memur, çiftçi, esnaf yarattığı gibi daha özelde güvenlik politikaları için asker, polis, düşünce, politika dizaynı için akademisyen, öğretmen, yazar-çizer yetiştirmektedir. Böylece devlet çarkının doğru ve düzenli işlemedi için gerekli dişlileri sağlayan bütün elemanlar, aile mefhumu yoluyla temin edilmektedir. Bu nüfusun toplumsal ve bireysel özgürlük sınırlarında seyretmemesi, özgür irade ve kolektiviteli beslemesi için, devlet aile kurumunu sürekli ajan pozisyonunda tutmak durumundadır.

İkincisi; tüm toplum, ailenin iş-eş-güç meselelerine bulaştırıldığından, kimsenin bu sistemi sorgulayacak ne bir düşüncesi kalmakta ne de karşı duracak gücü, enerjisi ve vakti kalmaktadır. Devlet tarafından iş hakları yense, faşizan ve egemenlikli yaklaşımlara maruz kalınsa, üstelik bu devletten ne kadar rahatsız olunsa da, sırf ailenin ulu varlığına zarar gelmesin diye devlet gücü karşısında (polisine, askerine, başbakanına, bürokratına, hâkim ve savcılarına, öğretmenlerine vb.) tek kelime edilememektedir. Toplum içerisinde aile kuranlara, “başı bağlanmış” söylemi boşu boşuna kullanılmamaktadır. Çünkü aile kuran birinin artık tek derdi ailesi olduğundan, başını bu aile çerçevesinden çıkarmamakta, olan biteni teğet geçmektedir. Baş bağlama deyişi bu anlamda metaforik bir önem taşımaktadır. Bireyin başı bağlanırken, aynı zamanda kölecil bir yönelimle gözü, ağzı, kulakları ve tüm duyuları-duyguları bağlanmış olmaktadır. Böylece devlet, kendisi için üç maymunları oynayan milyonlarca kadın-erkek birlikteliğini yaratmaktadır. Tüm bunlar göz önüne alındığında aile olgusu devletin çıkarına dokunmayan, tam tersine devlete çıkar sağlayan, devlet için koşuşturan, hatta devletten daha çok devletçi kesilen bir kitleyi yaratmaktadır. Bu özel konumundan dolayı; “aile devletin özel ajan kurumu” olarak varlık kazanmıştır. Günümüzde ise aileler ulusal devletin bütün yapısal hücreleri gibi organlarını tamamlamakta, sistemine kan pompalamakta ve devletin sinir sistemini oluşturmaktadır. Buna dokunulursa sistem alt-üst olacaktır. Mevcut sosyal bilimlerin bu konuda devletin ontolojik gerçeğiyle çalışmaması, tersine bu durumu beslemesi, adeta bu sistemin akciğeri haline gelmesi doğası gereğidir.

Rêber APO’nun aileye dair ikinci tarifi **“Aile, sistemin kibleğahıdır”** belirlemesidir. Sistem kendi döngüsünü aile yoluyla yapılandırdığından dolayı sürekli fetişleştirilen bir kurum olmaktadır. Kutsanmış ve özel bir ilgi alanı haline getirilmiştir. Öyle ki, her bir genç kız ve erkeğin büyülü rüyası haline getirilmiştir. Ki zaten her zaman için gençlerin yönü aileye dönük ve bu yön sistem içileşme olduğundan, buna sistemin kibleğahı denilmektedir. Bununla

hedeflenen kitle, aslında başka düşüncesi olmayan ve başka eğilimlere sahip olmayan gençler kuşağı olmaktadır. Sistem kendi hukuksal hükmünde aileyi resmileştirmiş, din olgusu onu kutsamış, psikoloji alanı onu bilinçaltına indirgemiş, kültürel yapılanma ise onu vazgeçilmez kılmıştır. Ailesi olduğundan dolayı her gün tanrıya şükreden bireyler ve bunun sonucu olarak olmazsa olmaz kabiline indirgenen, kutsallaştırılan bir kurum ile karşı karşıya bırakılmaktayız.

Rêber APO üçüncü bir tarifinde **“Aile devletin prototipidir”** demektedir. Devlet en çok kendi hiyerarşik yapılanması ile tanınmaktadır. Ailede de muazzam bir hiyerarşik yapılanma söz konusudur. Buna göre devlette paşa, hükümdar, padişah, başbakan ne ise aile reisi de o anlama gelmektedir. Devlet kendini özne-nesne ayrımı üzerine kurar, aynı gelenek ailede de işletilmektedir. Birileri buyuran, hüküm veren ve söz sahibi iken, birileri de dinleyen, uygulayan ve itaat edendir. Nasıl ki devlet katında geniş kitle üzerinde kendi büyüklüğünü beyan etmek için diktatörlük, baskı ve faşizan gerçekler konuşturuluyorsa, aile içerisinde de birçok yönüyle bu baskı ve diktatöryal eğilimler sürdürülmektedir. Devlet katında ödül ve ceza kanunu aile içerisinde de fazlasıyla geçerlidir. Birey devlete göre hareket eder, konuşur ve çalışırsa önu sonuna kadar açılır, fazlasıyla ödüllendirilir, iyi bir yurttaş olarak hep övölür durumdadır. Ama ona karşı durduğu anda, ona göre olmadığında tanrı-devletin gazabı ile karşı karşıya kalır. Ailede de durum aynıdır. Hediye ile kandırma, ceza ile yıldırma politikası ailede de en fazla görölen politikalar arasında yer almaktadır. Diğler bir husus ise, nasıl ki devletin yasaları ve kanunları sadece ama sadece erkek egemenliğı için hazırlanmış kural ve yasalarsa, ailenin de aynı doğrultuda kural ve yasaları erkek için korunmaktadır. Bu yasalar kesinlikle kadını iradesizleştirme, iradesini, ruhunu ve bedenini güdükleştirme yasalarıdır. Bazen sert yaptırımlarla bu yasalar uygulanırken, bazen de adına yumuşak şiddet denilen ikna sanatı (özünde kandırma sanatı) ile bu kural ve yasalar yürütölmektedir. Bütün bu örneklerle ve daha fazla gerçekler-

le görebiliriz ki aile kurumu bu haliyle devletin bir kopyası ve onun küçültülmüş hali olmaktan öteye gidemiyor. Bu konuda Rêber APO'nun şu belirlemesi gerçeği daha çok görünür kılmaktadır: **“Devlet mikro modelini ailede gerçekleştirirken, büyüyen aile talepleri de makro modelini devlet olarak tasarımlar. Her aile ideal çözümünü devletleşmede bulur. Devlet despotunun ailedeki yansıması ‘küçük despot’ olarak ‘aile reisi’ erkektir. Büyük devlet despotu ne kadar etkili, yetkili, keyfi tutumlarla âleme nizam vermeye çalışırsa, küçük reis de birkaç kadın ve çocuk üzerinde aynı mutlak nizamiye işleriyle uğraşır.”**

Dördüncü tanımlamasında; **“Aile sistemin en güvendiği kurum, kesinlikle siyaset ve sistem dışı değil. Sistemin kendisini en çok ürettiği, yatırım yaptığı ve yaşattığı bir kurumdur”** demektedir. Devlet kendisine karşıt olan her şeyi tarumar eder ve yaşatmaz. Eğer bu kurum günümüzde bile hem de toplumsallaşmanın o kadar parçalandığı bir dönemde halen varlığını yaşıyorsa, demek ki devlet bundan faydalanmaktadır ve bu kuruma dönük hesapları bitmemiştir. Onun için teşvik edilmekte, onun için varlığı dokunulmaz kılınmaktadır.

Rêber APO beşinci tanımlamasında; **“Aile, kara delik misali enerjinin yutum merkezi”** ya da **“dipsiz kuyu”** biçiminde tabir etmektedir. Başta annelik-babalık rolleri olmak üzere, bireyler tüm enerjisini ve gücünü aileye odaklamaktadır. “Her şey aile için!” derken, esas toplumsal sorumluluk ve roller unutulmaktadır. Genel unutuldukça özele sarf edilen ve nereye gittiği belirsiz bir enerji söz konusudur (ama çoğunlukla devletin maddi-manevi hazinesine giden ve oraya yatırılmış enerji olmaktadır). Örneğin, her tarafı delik deşik olmuş bir havuzu düşünelim. Nasıl ki bu delik deşik olmuş havuza sürekli su akıtılmasına rağmen, bir türlü bir su birikintisi yaratılamıyorsa, aynı şey aile zemini için de geçerlidir. Aile zeminine akıtılan enerji paramparça olmakta ve bu parçalanma etkisinden herkes yara almaktadır. Oysa enerji güce ve yaratıma dönüşmeli ama nedense bu sarf edilen enerjinin top-

luma yarar hiçbir oluşumu yoktur. Bu kurumda yer alan tüm fertlerin her an elinden gelen her şeyi yapmasına ve hep de kendinden bir şeyler kattığı, kendinden ödün verdiği bir kurum olmasına rağmen, bir türlü kalıcı bir ürün ve gelişim sağlanamamaktadır. Kara delik ve dipsiz kuyu derken tam da bu gerçeklik en yalın bir biçimde ifade edilmektedir.

Ailenin, erkek egemenliğinin kurumlaşmış biçimi olduğu tartışma götürmez bir gerçektir. Bu konuda da Rêber APO, **“Aile erkek egemenliğinin günlük olarak kendini yinelediği ve yenilendiği bir kurum olmaktadır. Bu yüzden erkek için bir tanrı nimeti gibidir”** demektedir. Bütün kurallar, töreler, ahlak yasaları, ayıplar, günahlar, dayatmalar kadının aleyhine, erkeğin lehine düzenlenmiştir. Bunlar toplumsal arenada rol oynayan din yoluyla, hukukla, eğitim sistemiyle, medya ile psikoloji alanıyla ve bilimcilikle desteklenmektedir. Özetle dincilik, bilimcilik ve milliyetçilik içermiş cinsiyetçilik, ailenin tüm hücrelerine sinmiştir. Bunlar sonucunda aile kurumu, toplumsal cinsiyetçiliğin en çok türediği bir alan olmaktadır. Daha bebeklikten itibaren erkeğin nasıl olacağı, nasıl şekilleneceği ve ona bahşedilecek olan tüm özellikler burada özümsetilmektedir. Bu sebeple Önderlik, **“Erkek doğulmaz, erkek olunur”** belirlemesiyle, ailenin yetiştirme tarzına işaret etmektedir. Tabii erkek için atfedilen büyük roller, kadın için tam da küçültülmüş rollere kavuşur. Çünkü aile, erkek için egemenliğin, kadın içinse köleliğin üretildiği bir kurum olmaktadır. Kadın-erkek zihniyeti, kişilikleri, karakteri, eğilim ve tercihleri ona göre kodlanmaktadır. Buna en çarpıcı örnek, küçük kız ve erkek çocuklara giydirilen renklerin algıda yarattığı kodlamadır. Buna göre erkek için tercih edilen mavi rengi baskın bir renk olup aynı zamanda ufku geniş, sınırsızlık (çünkü mavi denizlerin ve göklerin ucu bucağı görünmeyen rengidir ki bu da kesinlikle özgürlük hissiyatını yaratmaktadır) olurken; pembe ise karışım bir renk olması itibarıyla arada kalan pasif bir renktir. Kızlar ancak pembemsi çiçeğin güzelliğinde kalmakta ve bu rengi başka bir yerde pek göremez. Dünyası pembe panjurlu pencereler ve pembe odalar ile sınırlıdır.

Cicili bicili bir renktir. Ama işte, etkin değil pasif bir renktir. Tek başına yoktur, hiçtir ve görünmezdir. Ancak karışım ile elde edilen ve başka bir renk sayesinde oluşabilen bir renktir. Pembenin başka bir getirisi de; her yaştan kadınların ancak pembe hayalleri kurma özgürlüğüne sahip kılınmasıdır. Haliyle bu renklerin ve dahası giyim tarzının, oyunların, çağrılarının, isimlerin, müdahalelerin ayrı ayrı kadın ve erkekte nasıl bir atmosfer yarattığını, sonucunda ise nasıl bir kişilik, karakter kazandırdığını tahmin etmek zor değildir.

Başka değerlendirmelerde ailenin kadında yarattığı evcilleşme kültürü ele alınıp eleştirilmektedir. Bu kapsamda Rêber APO; **“Kadın aile içerisinde yolunmuş tavuk gibidir”** der. Bir zamanların kartal gibi semalarda uçan tanrıça kadınlarının, kanatları kırılmış veya işlevsiz hale getirilerek evcilleştirilmiştir. Her tarafı kırılmış bir gerçeklikle kadın heybetinden ve asiliğinden geriye bir şey bırakılmamıştır. Rêber APO’nun bu konuyu besleyen başka bir belirlemesi ise **“Aile, kadın bedeni ve ruhunun öğütüldüğü bir değirmen gibidir”** belirlemesidir. Kadın daha gençken bütün aktiviteleri ve fonksiyonu öldürülmüş durumdadır. Bedeni de, ruhu da hep bir sahip arama ve beğeni toplama üzerine alıştırıldığından, hep bir kriz ve yıpranma halini yaşamaktadır. Onun için aileye “dipsiz kuyu” belirlemesi yapılırken aynı zamanda bu kuyunun dibine atılmış ve cendereye sıkışan kadının sürekli olarak bağırıp da sesini kimseye ulaştıramadığı ama dışarıdan hep bir kurtarıcı bekleyen, bunun umudu ve umutsuzluğunu yaşayan kadın gerçekliği ifade edilmektedir.

Yine aile gerçekliği daha çok birbirini tüketen kadın ve erkek ilişkileri biçiminde somutluk kazanmaktadır. Birbirini bitirir ve sonuçta yitirirler. Çünkü bu ilişkiler içerisinde bilinç, irade, güzellik, özgürlük ve yaratım yoktur. Önderlik iradesi gelişmemiş, özgürlük bilinci olmayan kadın ve erkeğin bileşimi için, **“Evlilik birbirine koşan iki körün birbirine çarpması ve bu çarpma etkisiyle kadın ve erkeğin bir daha kendine kolay kolay gelmemesidir”**

biçimindeki belirlemeyi sunarken, mevcut ironiyi çok güzel tarif ediyor. Bireyler daha kendini tanımadan, kim olduğunu, ne olduğunu, nasıl bir kişiliğe sahip olduğunu ve en önemlisi de kendini bilmeden, kendi farkına varmadan, hayatların birleşimi adıyla anılan evlilikle bir bağlılık ve devamlı bağımlılık ilişkisi kuruyor. Kendini tanımadan, bir başkasını, bir bireyi, bir toplumu, karşı cinsi tanımak zordur. Bu yüzden sözde büyük aşklarla başlayan birçok evliliğin, hatta çoğu evliliğin sonu hüsrarla bitmektedir.

Rêber APO, Kürt Sorunu ve Demokratik Ulus Çözümü adlı savunmasında da aileyi, **“Toplunun uysal eşiği”** olarak tarif etmiştir. Gerçek anlamıyla toplum tüm ayıplarını, kusurlarını, günahlarını aile yoluyla örtmekte ve tüm yükünü aileye bindirmektedir. Sistem, ekonomik döngüsünü aile yoluyla gidermekte, kültürünü aile üzerinden oluşturmakta, zihniyetini aile kurumunda şekillendirmektedir. Bu yüzden toplumun tüm yükü bu kadın-erkek birlikteliğine yüklendiğinden, aileler bu yük altında ezilmekte ve kısa sürede tanınmaz hale gelmektedir.

Bu kısa tariflerle bile ailenin nasıl bir içerik kazandığı ve ailenin konumunun ne olduğu anlaşılmaktadır. Sıkça bahsedildiği gibi ailenin toplumun çekirdeği olmadığı ve tam tersine, toplum olmayan egemenliğin çekirdeği olduğu görülmektedir. Egemenler çorak araziye bu çekirdeği savurarak, kendini bunun üzerinden yeşertip türetmektedir. Böylece toplumsal anlamdaki kısır döngü, aile yoluyla tekrar edip durmaktadır. Sosyal bilimlerin doğru ve etkili, çözüm odaklı ve sonuç alıcı bir sosyolojik tanım yapamaması, var olanı tahlil edememesi, sorunsalın tespit edilip aşılabilmesi için çözüm yöntemleri geliştirememesinin en başat nedeni, kendisinin bu minvalde büyük bir çıkmaz yaşamasından ileri gelmektedir. Alternatif olarak Jineolojinin ve özgürlük sosyolojisinin aile konusuna özenle eğilmesi ve bunu gündemine alıp çözüme odaklanması, sosyolojiyi rayına koyma ve hareketlendirmesine neden olacaktır. Bu minvalde birçok kişinin, örgütün, hareket ve

çevrenin dikkatini çekmekte ve yeni bir sosyolojik analiz ile karşılaşmanın hayranlığını kazanmaktadır.

B- Toplumsal Ve Tarihsel Olarak Aile Geleneği

Sistem tarafından aile kurumuna bahşedilen görevler ve özellikler itibariyle ailecilik sorgulanacak bir duruma gelmektedir. O halde bunun nasıl bir evrimleşme geçirdiğini bilmek durumundayız. Konuya Rêber APO'nun belirlemesi ile başlarsak, ailenin kısa bir tarihçesi de özetlenmiş olacaktır. **“Aile, klan ve kabile topluluklarının bir evrim biçimi oluyor. Bir evrimleşme veya bir topluluk biçimi olarak karşımıza çıkıyor. Aile, ilk topluluk biçimlerinden günümüze kadar kendini yaşatmak isteyen bir kurum olarak işin içine girmiş; insan türünün bir araya gelişi, aile denilen bir kurumlaşmaya yol açmıştır. Mevcut tarihsel biçimleriyle aile, uygarlığın gelişmesiyle ya da diğer bir deyişle baskı ve sömürü düzeninin gelişim süreci içerisinde, kendini gittikçe özelleştiren bir kurumdur. O büyük aile mezarları, kölecî dönemde, köle devletlerinde ortaya çıktı. Köle sahiplerinde aile çok büyük bir olaydır. Kölede, serfte ve proleterde durum böyledir.”**

Aile kurumu üzerinde oynanan bütün oyunları bir an için bozduğumuzu, bunun mevcut sistem için getirdiği yararların zeminini kurduğumuzu ve bu oluşumun mevcudiyetini aştığımızı düşündüğümüzde, aslında ailenin kendisinin sadece ve sadece basit bir birliktelik-bir aradalık formülü olduğu görülmektedir. Tarihin ilk topluluk biçimi olan klanlar, zihniyet farklılığıyla bir aile formülüdür. Klanlara, ailenin en geniş hali demek de mümkündür. Ya da ailenin ilk biçimi, ilk ‘bozulmamış’ hali de denilebilir. Toplumsal örgütlenmenin ilk gerçekleşme biçiminin klan etrafında olması, geniş kan bağı ilişkisi, ana-çocuk etrafında toplumsallığın gelişmesi doğal olandır. Bunu bir gerilik olarak, kendi başına iktidarın gelişimine sebebiyet olarak değerlendirmek yanlıştır.

Bu dönemde aile, niteliği gittikçe genişleyen toplumsal yapılanmalar yaratır. Buna göre aile kurumunun klandan kabileye, kabileden aşirete kadar uzanan, uzun bir serüveni bulunmaktadır. Kadın öncülüğüne dayalı olan bu aile olgusu, daralan bir sosyal yapıyı değil, sürekli genişleyen bir sosyal ağlar örüntüsünü, toplumsallaşmanın kurumsallaşmasını getirmiştir. Gelişen ve değişen tarihsel-toplumsal dinamiklerle, eril-egemenlikli zihniyetin gelişimiyle birlikte, ataerkil aile görünümü gittikçe daralan ve kendini toplumsal gerçeklerden soyutlayan bir içeriğe sahip olarak erkeğin himayesinde özelleştirilir. Önceki ve ilk-el hali genel içerikte iken sonraki hali, erk-ekleştikçe özelleşmiştir. Toplumsal-tarihin ilk dönemlerinde, topluluk halinde yaşayan insanlar, ‘bu benim çocuğum’ demeden ortak bir alışveriş içerisindeyler. Kadınlar önce benim çocuğum demeden tüm çocukları emzirmekte, bakmaktadır. Fark ya da özgünlük kan bağına değil, toplumsal fayda dinamiğine dayanmaktadır. Ana soyuna göre belirlenen bu düzende çocuklar ana geleneğinde büyütüldüğü için, akrabalık bağları da, ana soyuna dayandırmaktadır. Halen Kürdistan’da başkasının çocuğunu emzirme kültürü ve dayı kültürüne, yani anne soyunun esas alınmasının izlerine rastlanılmaktadır. Kadınlar bu ilk aile biçiminde, daha çok özgür seçime dayalı birliktelikler kurarken, daha sonra bu birliktelikler zorunlu hale büründürülmüştür. Günümüzde ise ilişkiler-birliktelikler gönüllü olsa bile, sistemin kültürü, zihniyeti, koşullandırması tarafından yönlendirmeli birliktelikler olmaktan öteye geçmemekte, evlilik kurumu olarak bir araya gelişler zaten bir ekonomik-sosyal sözleşme niteliğinde zorunlu bir duruma dönüşmektedir.

Mevcut aile kurumu veya bizim esas üzerinde durmaya çalıştığımız alan olan ailecilik zihniyetinin inşası, doğal toplumdan köleci düzene geçiş sürecinde başlamaktadır. “Toprak Ana’dan Göklerdeki Babamıza” geçiş, doğal toplum yaşantısının son dönemlerinde, neolitik yerleşik yaşamın devletli yapıya evrildiği dönemde gerçekleşir. Yaşanan geçiş süreci, öncelikle zihinsel anlamda erkeğin belli özellikleriyle ön plana çıkışını geliştirecektir, erkeğin

misyonunu arttıracaktır. Yerleşik yaşama geçişle cinsiyete dayalı iş paylaşımı derinleşmiş, tüm toplumun kültürel, ekonomik ve siyasi yapısını etkilemiştir. Yaşamda doğan boşluğu erkek, üst yapı kurumlarıyla doldurmaya çalışmaktadır. Neolitik dönemle beraber, insan toplumsallığı kalıcılaşır ve yeni kavramlarla tanışır. Üçlü ittifak da denilen şaman, yaşlı erkek ve güçlü avcı-komutan ittifakı anaerkil toplum karşısına çıkar. Böylece yaşamın rengi, ana soyluluktan erillğe doğru bin yıllar içerisinde evrilmiştir.

Bu geçiş sürecinin cinsler arası ilişkilere yansıması, eleştirdiğimiz anlamıyla “Aile’nin” icadıyla gerçekleşmiştir. Yerleşik köy düzeninde daha küçük kümeler halinde bir arada yaşama, gittikçe bu düzen üzerinde özel mülkiyeti geliştirmiştir. Aile kavramının icadı değişen zihinsel düzenlerle birlikte, özel mülkiyetle yakından bağlantılıdır. Doğal, gönüllü, çok da resmileşmeyen ve katı sınırları olmayan eski birliktelikler şaşalı kanunlara bağlanmış, zorunlu, resmi ve sıkı sıkıya denetimde olan düzene geçiş yapılmıştır. Daha küçük yaşam birimlerinde ortak yaşama da sınırlar çizilmiştir. Kadının etkinlik alanları daraltılır. Yeni gelişen hiyerarşik düzenin toplumsal yansıması aile ile olur. Nasıl ki özgürlüğe alışkın doğal toplum insanının yaşamı yeni sistem ve düzene uyma zorunluluğuyla sınırlandıysa, kadının özgürlüğü ve toplumsallığa alışkın doğası da, aile yaşamı ile sınırlandırılmıştır. Hiyerarşik düzenden devlete geçişte, mitolojinin de yardımıyla örgütlendirilen rahip-şef-yönetici üçlüsü topluma eril zihniyetle indirilmekte, eş yaşam ilişkilerinin toplumsal yaşamla bağları koparılmaktadır. Doğal toplumda kadın ve erkeğin bir araya gelişi, toplumsal ilişkileri merkezi değil, toplumsal bütünlüğün parçasıydı; ancak egemen erkek kurumlaşmasıyla birlikte, tüm varlıklarıyla devlete bağlı olan bireylerin toplumdaki merkezi “aile” kılınmıştır. Yani aile, özel mülkiyet ve eril egemenlikli iktidar, birbiriyle iç içe geçmiştir.

Devletli gelenek baş gösterdiğinde, baba soyu büyük bir hükümlanlıkla devreye girmektedir. Günümüze kadar da soyadı kanununun babaya dayanması ve ailenin babalar zinciri ile anıl-

ması, ataerkilliğin aileye olan yatırımını dile getirmektedir. Sömürücü ve baskıcı sınıfta aile müthiş geliştirilmiştir. Bu da mal-mülk teorisi ile yaygınlaştırılmaktadır. Engels bu durumu “Devletin, Ailenin ve Özel Mülkiyetin Kökeni” adlı kitabından ele alırken, aile ile birlikte gelişen özel mülkiyeti vurgulamaktadır. Devlet erki ve erkek egemenliği, kendi himayesindeki bu özel malı, yani aileyi dokunulmaz kıldığı kadar, sahiplik ettiği bu mal ve mülk üzerinde sonuna kadar hak da iddia etmektedir. Rêber APO; **“Doğal toplumun tanık olmadığı mülkiyet düzeni devlet mülkiyetinden başlayarak aileye dek her kuruma sızar. Herkeste mülk duygusu yaratır. Mülkiyet devletin temeli sayılır, kutsallaştırılır. Artık bundan sonra yapılması gereken tüm dünyanın mülkleştirilmesidir. Her yerde ve her zamanda etnik grupların, hanedanların, ulusların azınlık kesimi iktidarın gerçek sahibidir. Fakat öyle bir sistem yaratılır ki, en alttaki ezilene kadar her birey bir anlamda kendini iktidar sahibi kılmak durumundadır. En alttaki bir ailede en yoksul bir ‘koca’, karısı karşısında kendini ‘küçük imparator’ rolünde rahatlıkla görebilir. Kadın da zincirleme tarzda çocuklarına karşı bu rolü oynar. Ya çocuklar? Onlar büyürlerse, aynı sistemi oynamaktan başka ne yapabilirler? İktidarlaşma zincirinin böyle kurulması, sistemin bir özelliğidir”** demektedir. Babil hükümdarı Hammurabi’nin yazılı hale getirdiği ve kesin hükme dönüştürdüğü kanunlarında, sonrasında da kutsal kitaplarda ‘devlet erkek üzerinde, erkek kadın üzerinde, kadın çocuklar üzerinde, çocuk hayvan üzerinde, hayvanlar bitki üzerinde hak sahibidir’ denilmektedir. Yani iktidar zinciri bu şekilde ardı arkası kesilmeden uzanırken, bu zincir ile tüm özgürlükçü toplum nüvelerinin eli ayağı bağlanmış olmaktadır.

Kölecî dönemde bazı coğrafyalarda, bireylerin üretim işlerine daha fazla katılabilmelerini sağlamak için, bazılarının aile kurmalarına bile izin verilmemektedir. Çünkü aile demek külfet demek, başka biçimde iş-güç demektir. O bakımdan insanların tüm varlığını efendisine bahşedebilmesi için, evlenmelerine izin verilmesi anlaşılır bir durumdur. Savaşta elde edilen ganimetler içeri-

sinde çalışabilecek durumda olanlar, pazarlarda açık artırma ile satılmakta ve böylece köle olarak efendisine bahşedilmektedir. Bunun yetmediğini gören egemen akıl, daha çok ve daha çok çalıştırmak için, güçlü ve genç erkekleri gönüllü veya zorla kendi ülkelerinden sürmekte, hatta bazen kaçırarak kendi yanlarında köle olarak çalıştırmaktadırlar. Efendinin köleleri çocuk doğrunca o çocuk o efendinin kölesi haline geliyor. Yani çocuklar üretim ilişkileri çerçevesinde en değerli mülk oluyor. Bir diğer iç karartan örnek, o dönemde tanrı-kral rolündeki hükümdarların aile ve onun iktidarsal örgütlülüğü olarak hanedanları için ileri sürdükleri kanunlarıdır. Öyle ki herkesin tanrı-kral için çalışması gerektiğinin beyanatı her geçen gün daha fazla zihinlere kazınırken, ölümünde bile bu durum fazlasıyla geçerli kılınmaktadır. Bunun için tanrı-krallar ölünce tahtı, tacı, takıları ve tüm maliyeti kendisi ile birlikte gömülürken; eşi, hizmetkârları ve atı bile bu mallarla birlikte canlı canlı yeraltı sarayı gibi yapılandırılan büyük anıtlara gömülmektedir. Bu dev gibi anıtlar o kadar ihtişamlı yapıtlardır ki, yapımı uğruna binlerce insanın ölümü göze alınmıştır.

Bu dönemin zihinsel kalıp ve dayatmalarına karşı direnen, aileci argümanları kabullenmeyip boşa çıkaran büyük çıkışlar da bulunmaktadır. Lilith'in direnişi bu anlamda tarihsel bir feyz kaynağıdır. Âdem'in kaburga kemiğinden, Zeus'un beyninden yaratılan kadın figürlerine karşın Lilith erkekle eşit yaratılmıştır. Mitolojilere ve anlatımlara göre farklılıklar içerse de öz olarak erkek egemenliğine, erkeğin isteklerine, eşitsizliğe boyun eğmediği için tanrılar tarafından her gün üç çocuğunun öldürülmesiyle cezalandırılmıştır. Tüm cezalandırılma ve dayatmalara rağmen eşit bir ilişkinin kurulamadığı evlilik ve aile biçimini reddetmiştir. Bu hikâye kadının en zayıf, belki de en güçlü noktası olan, çocuklarının anneye karşı kullanılması karşısında bile erkek egemenliğinin ve onun tanrı düzeninin ret edilmesinin, dolayısıyla özgürlüğüne tutkun olan ve baş eğmeyen kadının-kadınların hikâyesidir.

Zerdüşt ise en derin köleciliğin yaşandığı ve toplumsal yaşamın boğulduğu koşullarda, kadın sistemine, ana soylu düzene olan özlemi ile bazı değerleri canlı kılmaya çalışmaktadır. Zerdüşti felsefenin kadın iradesine verdiği önem, evlilik esnasında kadına verilen öğütler, kadını erkek karşısında ezdirmemekte, kadını bağımsız çizgisini geliştirmeye sevk etmektedir. Evlilik töreninde kadın için, “kızım eşini sev ama gönlünde başka sevgilerin de yeri olsun, birbirinize danışın ama birbirinizin kararlarına etkide bulunmayın. Birbirinizi bilinçlendirin ama birbirinizi yönlendirmeyin” diyerek, özgür gelenekli bir birlikteliği savunmaktadır. ‘Yüreğinde başka sevgilerin de yeri olsun’ derken, ilişkinin mülkleştirici olmaması, tek dünyasının eşinden ibaret olmaması, bireyi kendine ait, kendini ona ait getirmemesini kastetmektedir. Böylece sevgi anlayışının tek kişiye endekslenemeyeceğini, sevginin derinlikli ve çok yönlü olmasını öğütleyen yaklaşımı ile ailede en çok istismar edilen ve hatta bu yüzden köleciliği derinleştiren duygulardan sakınılması gerektiği belirtilmektedir. Birlikteliklerin birbirini yüceltici eksende olması için ‘birbirinizin kararlarına saygıda bulunun’ derken, özgür eş yaşamdaki temel kıstasa yani iradi güce vurgu yapmaktadır. Zerdüşt’ün ailesine ilk isyanı, onu tanımadığı bir kızla evlendirme dayatmalarına karşı gelişmiştir. Bu sebeple evi terk ettiği söylenmektedir. Tanrıça Anahita’nın elinden içtiği su ile gelişen kadınla arkadaşlığı, Zerdüşti yaşama ilişkin önemli ipuçlarını sunmaktadır. Daha sonra Anahita’nın egemenlerin kirli ellerinde sürüklendiğini gördüğünde bu sefer duyduğu derin üzüntü ile ‘kadını bir daha bu şekilde görmeyeyim’ diyerek, büyük bir öfkeyle buna karşı durması ve kadınla eşit bir sistem için çıkış aramasında da yine aynı özgürlükçü bakış açısını görebiliriz.

Tarihin ilk komünisti olarak bilinen Babek ise; daraltılmış aile gerçeğini ret ederek birçok bakışı ve alışkanlığı tarumar etmiştir. ‘Her şey ortaktır’ felsefesine dayanan anlayışı, egemenler tarafından çarpıtılsa da, kadını sadece birisine ait kılan yaklaşımı ret

edip insanları sadece kadın-erkek ilişkilerine değil, her boyutta doğal toplumun ilişki biçimine yönlendirmektedir.

Karanlık ve katı bir zihniyete sahip olan feodal dönemde ise aile tam da bu şekillenmeye göre oldukça karanlık ve katı bir gerçekliğe büründürülmüştür. Tam da bu dönemde derinleşen ikinci cinsel kırılmanın da etkisiyle tam bir baskı tufanına maruz bırakılan kadın, ailenin bu karanlık dehlizlerinden ve katı kurallarından dışarı adım atamamıştır. Tek tanrılı dinlerin de etkisiyle tam olarak kutsallaştırılan aile geleneği, herkes tarafından sahiplenilen biricik mekân kılınmıştır. Tek tanrılı dinlerle beraber gelişen süreç, kadın üzerindeki katı-bağnaz, baskıcı durumun derinleştirilerek sürdürülmesidir. Yahudilik, Hristiyanlık ve İslamiyet'te aileye biçilen rol, din-devletin savunuculuğudur. Erkeklerle sürekli kadın hakkında konuşan bir tanrı gerçekliği vardır. Babanın, kocanın otoritesi kutsal kitapların sayfalarına girerek, tanrısal kesinlik kazanır. Kuran'ın sürekli kadını, erkeğin güvencesine alacak kurallar, ilkeler sunması bu durumu örnekler niteliktedir. Nisa Suresi'nde kadının nasıl itaate hazır hale getirileceği belirlenir. 'Kadınlar tarlanızdır, istediğiniz gibi sürün' denilirken, zaten var olan mülkleştirici yaklaşım dünyevi olacak bir somutlukta tam bir mal haline getirilir. Bir de kadının ahiret sorgulamasında cennete girmesi için, ilahi olan kocasının ondan memnun olması gerektiği şartının ileri sürülmesi de oldukça ilginç bir örnektir. Peki, niye aynı şart erkek için ileri sürülmüyor? Sunulmaz, çünkü o zaman dincilik kendi cinsiyetçi ayağından mahrum kalır. Hristiyanlıkta ise özellikle havariler süreci ile birlikte ve daha sonraki Katolik'in katı kiliselerinde gelişen dönem, Hz. İsa'nın görece esnek yaklaşımını tepe taklak ederek, kadını bir bütün cinselliğin, doğurganlığın sınırlarına mahkûm eder. Öyle ki kutsal sayılan Meryem Ana'nın bile İsevi ailesinin son akşam yemeğinde sandalyesi boş gösterilmiş ve oradan silinmiştir. Tamamıyla cinsiyetçi kesilen Yahudilik ise kadına ilk örtüleri takan, onu toplumsal aktivitelerden ilk yasaklayan, ilk linç olayını gerçekleştiren, kadını ilk lanetleyerek kirli olduğunu beyan eden tavırlarıyla, tanrısıyla anlaşılan

ve green erkek zihniyetini getirmiştir. Bu biçimi ile tanrı-erkek-devlet lemi ile tek tanrılı dinlerle aile tanrı kutsallığına kavuturulup onu tamamıyla erkeğin güvencesine bırakmutır.

Esas itibariyle feodalizmde, ailede birey için hiçbir itibar bırakılmazken (zellikle de kadının içinde bulunduğu konumundan dolayı), ailenin kurumsal formatı ise çok itibarlı bir mertebeye kavuturulmutur. Herkes ailenin itibarı için el birliği ve işbirliği yapar hale gelmiştir. Dıtan kem gözlerin değmemesi için herkes ailesini daha çok kundaklamakta ve değişik biçimdeki örtülerle üzerini kapatmaktadır. Bu dönemde aileler gizil kutu gibi kapalı tutulur. Böylece aile gittikçe daha çok katı sınırlar içerisine alınmaktadır. O dönemde istisnasız olarak bütün aile hanelerinin etrafına çitler örülmektedir ki bu gelenek günümüze kadar devam ettirilmiştir. Bu çitler açılmaz bir yükseklikte olurken, aile burada duvarlar ardına sıkıştırılarak mahrem bir kılıfa brndrlmektedir.

İktidarın aile etrafında örgütlenmesi olarak şekillenen hanedanlığın feodal dönemde de en etkin bir yönetim ve sosyal gerçeklik olarak mlenmesi gerekir. Genel itibariyle hanedancılık; erkek soy çizgisi, çok ocukluluk, sülalenin büyütülerek etkin kılınması, etkinliğin bir sınıfsal gelişime ve kimliğe dönüşmesi, kendi içinde özü cinsiyetçilik olan kadınlık-erkeklik tanımları ve rolleri temelinde ideolojik-politik-sosyal, ekonomik boyutlarıyla bütünlüklü bir kurumlama ve tekellemedir. Namus adına katı kurallar belirlenirken, bu kurallar ekseninde ailenin zincirlenmesi ve dokunulmaz kılınması geliştirilmektedir. Üst kesimdeki hanedanlık kültürü, alt tabakadaki yoksullara da aile ideoloji olarak yansıtmaktadır. Özellikle de ‘ne kadar çok ocuk getirirsem ve aile nfusum ne kadar fazla olursa, o kadar etkinlik alanım olur’ anlayışı burada krklenmitir. Daha fazla zürriyet ve daha fazla nüfuz için hanedanlar ve tüm aileler, birbirleriyle yarışmaya girmiş gibidir. Buna göre kiminin ocuk sayısı (ama sadece erkek ocuk sayısı) 30’larda seyrederken, kimininki ise 90’ı bulmaktadır. Örneğin,

Mervani Hanedanlığında Ahmedi Mervan'ın 365 nüfuslu olması, Kürtlerin de artık İslamiyet'in etkisiyle zürriyete ne kadar takıldığını tarif etmektedir. Yine bu dönemdeki yapılanma için Rêber APO **“Her erkek ailede bir hanlığın sahibi olarak kendisini algılar. Ailenin çok önemli bir gerçeklik olarak algılanmasının altında bu hanedanlık ideolojisi çok etkindir. Ailenin ne kadar çok kadın ve çocuğu olursa, erkek o denli güvence ve onur kazanır. Aileyi mevcut haliyle bir ideolojik kurum olarak değerlendirmek de önemlidir”** demektedir. Öz itibariyle, aile öyle rastgele ve sadece ihtiyaçlar üzerinden o kadar geliştirilmiş ve abartılmış bir kurum değildir. İktidarın yürütücüleri ve ikinci el kopyaları için aile, ideolojik bir kurum olarak vücut bulmuştur. Bu durumdan birincil derecede zarar gören, ruhu, bedeni ve zihni hapsedilense kadın olmaktadır.

Feodal dönemin aile yoluyla toplumda yarattığı parçalanmadan biri de insanları soyuna-aile kütüğüne göre kategorize etmesidir. İnsanlar geldiği soya göre değerlendirilirken, hiçbir şekilde bireyin bireysel etkinliğine bakılmamaktadır. Buna göre ‘işte bu kişi mirlerden-ağa ve beylerden geliyor, şu kişi ünlü aşiretlerden, bu şêxlerin soyundan, bu da seyit sülalesinden...’ denilirken, toplumun geri kalanı önemsiz insan yığınları gibi ele alınır. Hatta daha ileri giderek bunlar asilzadelerdendir denirken, sanki onlara mensup bireyler asil bir kana sahiptir, diğerleri ise asil olmayan kesimdenmiş gibi yaklaşılmaktadır. Böylece toplum asil-avam, ağa-köle, şeyh-mürit ve daha pek çok kategorilerle parçalanmakta ve sınıflaşma bir de ailecilik eliyle derinleştirilmiş olmaktadır.

Feodal dönemde hem aile yapısının kalabalık olması (çocuk sayısının fazla olması, dede-nine gibi yakın akrabaların bir arada olmasıyla) hem de geniş aile çevresinin akrabalık kültürüne dayanan kan bağlarının güçlü olmasıyla, aile mensupları geniş bir kitle ile anılmaktadır. Şehir hayatı ile rövanşa geçen kapitalizmde bu bağlar gittikçe zayıflamış, en son kendisini çekirdek aile denilen anne, baba ve çocuk sayısına indirgemıştır. Çekirdek aile daha

çok son 200-300 yıldır şekillenirken, kır topluluklarında bu durum daha geç ortaya çıkmıştır. Böylece geniş aileler yerine gittikçe çapı küçülen aile modeline geçilmiş oldu. Kapitalist modernitenin etkisi ile çekirdek aile modeli, kültürel bir varlık olarak kendisini dayatırken, aslında aile kurumu toplumdan gittikçe izole olan küçük varlıklar haline gelmiştir. Bu aynı zamanda ‘küçük olsun ama benim olsun’ anlayışını geliştiren ve küçük bir alana hâkimiyet sağlayan, insan egosunu şişiren bir mülk duygusuna sahip olmasını geliştirmektedir. Bu konuda Önderlik şöyle demektedir; **“Bu düzendeki aile kurumunda kadın, erkek ve çocuklar, sistemin en çok tıkanan unsurları haline gelmiştir. Sistem adeta aileyi bir cürufa, tüm düzen çelişkilerinin boğduğu bir kuruma dönüştürmüştür. Evlilik, karı-koca ve çocuklar, eskinin feodal ilişkilerini henüz aşamamışken, kapitalizmin insafsız ilişkileri ile kuşatılmış olarak tam bir hapisane hayatı yaşamaktadır.”**

Her ne kadar kapitalist modernite kendisini benzersiz ve en gelişkin sistem olarak sunsa da, cinsiyetçi-iktidarcı ideolojiye dayalı devletçi uygarlığın son aşamasını temsil ettiğini ve uygarlığın daha ilk nüvelerinden başlayarak tüm izlerini taşıdığını bilmek gerekir. Kapitalist modernite şahlandırdığı bireycilik ile toplumu parçalamakta ve aile dokusunu bu parçalamaya hizmet eder hale getirmektedir. Atomu parçalayarak açığa çıkan enerjinin müthiş etkisini toplumu parçalayarak birey şahsında açığa çıkarmaya çalışan kapitalizmin aile kurumunu yeniden restore etmesi, bunun için sosyal teşvik politikaları geliştirmesi, erkeğin, kadının, çocuğun ayrı ayrı sisteme bağlanması ve kullanılması amacılıydı. Bu nedenle şahlandırdığı bireyciliği, ailenin katı yapılanmasını aşacak tarzda yasal olarak da güvence altına aldı. Fakat bu ailecilik ideolojisinin aşılması anlamına gelmiyordu elbette. Kutsallaştırdığı aile alanını ulusa dayandırmakta, ulus kutsanmakta, tüm bireylerin tek tek ulusçuluğa hizmeti iktidar düzeninin kurumsal işlevseliği olarak yine merkeze alınmaktadır. Bu politikanın uygulanması dincilik, milliyetçilik, bilimcilik ve cinsiyetçilik araçlarına

dayanmakta, bunları büyük bir ustalikle bir arada içe içe kullanmaktadır.

Kapitalist sistemde tüm ilişkilerin çıkara bağlanması gerçeği, kendisini olduğu gibi aile içerisindeki ilişkilere de yansıtmıştır. Kendisi esasında özel mülkiyet alanı olarak oluşturulan aileye maddiyatçı gelenek olduğu gibi nüfus etmektedir. Çıkar ilişkileri, aile içinde birikimin hem kurumca ama hem birey tasarrufunda gelişmesi, evliliklerin sözleşmeli birliktelik olduğu bilinmekle birlikte bunların daha açık ticari birliklere yönelmesi, parasal duruma göre evlilik ya da birliktelik ilişkileri söz konusudur Birileriyle sırf parası için evlenenlerin sayıları çok olduğu gibi, tersi şekilde parasızlıktan dolayı birçok aile ise dağılma sürecine girmektedir. Çocuk büyütmenin mantığı geleceğe yatırım, mülk sahibi olmak iken, aynı şekilde eş edinmenin mantığı da yine maddi ilişkilere dönüştürülmüştür. Durum bu iken sevgi, aşk, bağlılık, sadakat vb. pek çok kavram, maddiyatın kısılcığında boğuntuya gelmekte, daha doğrusu iyice sahteleşmektedir.

Modernitenin son dönemlerinde yaşanan aile kurumunun dağılması ise özenle ele alınması gereken ve çok incelikli bir biçimde irdelenmesi gereken bir konu niteliğindedir. Kapitalizmin bireycilik merkezli kazanma politikası önemli oranda yeni bir toplumsal aşamayı ifadelendirse de, devlet ve iktidar düzeninin korunması aile çekirdeğine dayandığından ve bu çekirdeğin kırılmasıyla sistemin sallantıya girmesinden dolayı kendisiyle yapısal bir çelişki de yaşamış oldu. Kapitalizm, devletçi uygarlığın son aşamasıdır. Uygarlık dışında yeni bir yapısalığa kökten yönelmediği, cinsiyetçi ideolojinin kendi yapısal düzenini koruma aracı olduğu gerçeği değişmediği için aile sisteminin hem kapitalizmin kâr hırsının hem de toplumsal özgürlük talebinin gelişmesinin sonucu çözülmeye başlamasını tehlikeli bulmakta, bu duruma müdahale etmektedir. Sistemin yapısal bunalımı nasıl ki onu faşizm olarak dışa vuruyorsa, ailenin de bunun bir parçası olarak krizli hale gelmesi aynı şekilde ataerkilliğin tekrar şahlandırılarak merkeze alınması, ye-

niden ama eskinin dizaynı olarak ailenin daha sıkı ilişki ve bağlarla kurumsallaşmasına yönelmektedir. Yani bunalım aşamasında da içe dönüklük ve ilk oluşum biçiminde katılaşma, iktidar rejiminin doğası gereğidir. Bu nedenle milliyetçilik, dincilik bu dönemde de öne çıkarılmakla birlikte, aynı şekilde geleneksel ailenin övgüsü ve kutsanması devlet politikası olarak geliştirilmektedir. Şu an dünyanın birçok ülkesinde aileyi koruma altına alan, aile düzeni-ne özendiren, yaşanan tüm sosyal-toplumsal sorunların çözümü olarak ataerkil düzeni işaret eden politikalar revaçtadır. Devletin, iktidarın kendini yeniden üretmesi için aileyle ehlileştirilmiş, mülkiyet sınırlarında mülkleştirilmiş kadın ve çocuklara, kendisine sunulduğu için şanslı kılınmış, bu minnetle sisteme daha fazla bağımlı hale getirilmiş erkeğe ihtiyaç var. Özellikle aile propagandasının öne çıkarılması, çocuk doğurmanın teşvik edilmesi için ekonomik fonların devletçe sunulması, kilisenin kürtaj hakkını ortadan kaldırılması için harekete geçmesi, muhafazakâr siyasetin daha fazla yaygınlık kazanarak aile üzerine sürekli olumlama gündemlerinin oluşması bu nedenledir. Mevcut sistemde boşanma vakalarının engellenmesi için hâkimler sonuna kadar çaba harcarken, çok çocuklu aile kurumunu ayakta tutmak isteyen devlet politikacıları ise 'en az 3-4 çocuk yapın' dayatmasında bulunmaktadır. Bunu teşvik etmek için anneliğin kutsanmasından, yüceltilmesinden özel izinler vermeye ve krediler dağıtmaya kadar bir çok pratik tedbir yürürlüğe girmektedir.

Ancak yine de bu politikalar fazla tutmamakta ve günümüz modernitesinde yaşanan krizin derinliği çözülen cinsiyetçiliğin, haliyle aile düzeninin de krizi demektir. Tekrar iktidarcı sistemin ayağı kaldırılarak ataerik normlara dayalı aile yapılanmasına fırsat verilmemesi gerekmele birlikte ailenin bu biçimde dağılması da özgürlükse gelişim anlamına gelmemektedir. Çünkü dağılan ailedir, yani kurumsal örgütlenme biçimidir ama ailecilik zihniyeti kesinlikle bir nebze de olsa dağılmamıştır. Tam tersine kapitalizmde ailecilik zihniyeti fazlasıyla öne çıkarılmış, derinleştirilmiş ve inceltilmiş biçimde devam ettiğinden bunun özünü okuyama-

yanlar ‘aile dağılıyor ve bu olumlu bir gelişmedir’ yanılgısına düşebilmektedir. İşin özünde ise Rêber APO’nun da belirttiği gibi ‘kapitalizmin insafsız ilişkileri’ ile bahsi geçen bu dağılma süreci, toplumda onarılmaz yaralar açmaktadır. Kapitalizm çarkında ailenin sorgulanmadan dağılması, en az aileciliğin aşırı kutsanması ve yüceltilmesi kadar büyük riskler arz etmektedir. Bu dağılma biçimi, sistemin getirdiği aşamanın kaçınılmaz bir sonu olarak kendini dayatmaktadır. Bu konuda Rêber APO; **“Sistemin zıt kutbunda yer alan toplum yapılanmaları da benzer bir dökülmeyi, karmaşayı yaşamaktadır. En başta aile, tarihinde en yoğun dağılma sürecindedir. Evliliklerin yarıya yakını bozulmakta, ahlaki olmayan kontrolsüz cinsel ilişkiyi çığ gibi büyötmektedir. ‘Kutsal evlilik’ bitmiş sayılmaktadır. Çocuk, yaşlılar, ana-baba ilişkileri, aileyle bağlantılı dağılmanın acı kurbanları olarak, toplumsal açıdan en anlamsız, bozuk duruma düşmüş bulunmaktadır. Kadının üzerindeki en eski baskı ve istismarlar açığa çıktıkça, kadın sorunu da tam bir krize dönüşmektedir”** derken, yine devamında **“Kadın etrafında oluşan ve toplumun en eski kurumu olan aile, yine kadın etrafında, ama bu sefer tam bir çözölmeyi yaşıyor. Aileyi çözen kapitalizmin birikim tarzıdır. Bu tarz toplumu tükettikçe gerçekleştiği gibi, ancak toplumun temel hücresi olan aileyi çözdüğü ölçüde toplumu tüketebileceği ve atomlaştıracılabileceği de beklenen bir sonuçtur”** demektedir.

Kapitalizmin çarpık demokrasi ve özgürlük yanılsaması yaratmasıyla birlikte toplumsal bağlar, ahlaki birliktelikler daha da zayıflamış, toplum paramparça edilmiştir. Aile bir ideolojik düzenleniş, cinsiyetçi roller ve dar tanımlanmış bağlarla ilişkileri örgötleleyen kurum olarak sadece resmi evlilikler değil, aynı düzenin ikili birlikteliklerinde de varlığını sürdürmektedir. Şimdiki kuşak bu birlikteliğin adına ‘özgür aşk’ birliktelikleri demektedir. Yani iktidarcı, cinsiyetçi ideolojiyi aşamadan evliliklerin devlet patentli ya da kişiler arası sözleşmeyle yürütölmesi o kadar önemli olmakta, bu durum da aileyi reddetmek anlamına gelmemektedir. Özünde aileyi var eden tüm zihniyet şekillenmesi ve karılık-

kocalık kültürünü eksiksiz olarak devam ettirilmektedir. Hem de bu biçimiyle kimseye karşı bir bağlayıcılığı ve hiçbir sorumluluğu olmadığı için, daha çarpık bir biçimde bu karılık ve kocalık kültürünün başka kılıflarda devamı sağlanmaktadır. Ailenin reddi adına aslında içerik olarak aile geleneğinden daha geri bir ilişki biçimi dayatılmaktadır. Duruma bu açıdan bakıldığında görülecektir ki, şekilsel olarak gittikçe dağılan ama özsel olarak sonuna kadar varlık kazanan bir ailecilik anlayışıyla karşı karşıyayız. Yani burada aile gerçekliği parçalanmış gibi görünse de işin aslında, kadın erkek birlikteliğinin bitirici ilişkileri, tüm boyutlarıyla varlığını korumaktadır. Sonuç olarak sistem içinde yaşanan ilişki biçimleri, ister evlilik adına olsun ister evlilik dışı özgür aşk! adına olsun, her ikisi de eşit derecede bitirici ve tüketicidir. O halde ailecilik bir zihniyet, sosyal statü ve davranışlar bütünü, mülkiyet düzeni olarak çözümlenip köklü olarak değişikliğe uğratılmazsa, biçimi ne olursa olsun hiçbir ilişki biçimi bunun dışına çıkamaz. Sorunumuz sadece yapısallık değil, esas olarak yapısalılığı belirleyen amaçtır. Değişimin dayanması gereken de budur.

Ailenin temel mülk aracı haline getirilen çocuklar, kapitalist düzen ölçülerinde yaşanan dağılmanın da en temel mağdurlarındırlar. Aile geleneği içerisinde yer edinemeyen bu çocukların, başka alternatifleri olmadığından sistem içinde bir avuçluk yem olarak kalmaktadırlar. Aileden kaçan gençlik (ya da buna sistemin küçük kucağından kaçan gençlik demek daha yerinde olacaktır) bu sefer sistemin büyük kucağına koşmaktadır. Haliyle sistemin tüm çirkinlikleri kendisini beklemektedir. Toplumsallığın zaten değersizleştirildiği iktidar düzeninde aile bağları da çözülünce çocuklar savunmasız, yönsüz, doğrultusuz kalmaktadır. Ailenin geleneksel normlarının dışına çıkmak isteyen gençlik esas kaynağın sorunu olan sisteme yönelmekte ve düzenin her türlü kullanımına maruz kalmaktadır. Mevcut olarak gençliğin alkole, uyuşturucuya, çılgın eğlencelere harcadığı paralar, direkt sistemin doyumsuz iştahına yatırılan paralar olmaktadır. Sistem, uyuşturucuya, fuhuşa, lümpenizme ve hileye, hırsızlığa bulaşan bu gençliği

gerçeği göremez, muhalefet edemez, müdahale edemez duruma getirmekte, en altta iyice yozlaştırdığı bu gençliği işsizlikle de çaresiz bırakmakta, sadece kendisini yaşatma dışında derdi olmayan, hatta bundan bile vaz geçen bir kesim oluşmaktadır. İşsiz, tüketici, günü birlikçi yaşam düzeni demek her türlü savunmasız, bağımlı, yüzeysel, olana mahkûm birey demektir. Toplumsal kaos, hem ailecilik hem de ailenin dağıtılmasıyla dengelenmeye çalışılırken, gittikçe devletin fiziki olarak kontrolünden çıkan fakat tam da modernitenin aklına göre yaşayan bir gençlik yaratılmaktadır. Bütün bunların dağılan aile gerçeğiyle birebir bağlantısı var.

Durum bu iken, kapitalist modernist zemininde artık bir arada olan aileler bile öyle eskisi gibi kendi çocuklarına terbiye ve ahlak normlarını benimsetme gücünde değildir. Her ne kadar anne ya da baba kendinde bazı değer yargılarını taşısa da, bunları çocuklarına aşılama da oldukça sıkıntılı bir durum yaşanmaktadır. Artık ne kadar çabalansa da o dev cüsseli, bir ahtapot gibi elleri her tarafa uzanmış kapitalist modernite canavarından kendi çocuklarını koruyamadıkları gün gibi aşikârdır. Bu biçimi ile çocuk sahibi olma veya çocuk yetiştirme, anne ve babada bir baş belası haline gelmiştir ki çocuk yetiştirmeyle daha çok muhattap olan anne için bu durum daha da geçerlidir. Bu haliyle kapitalist modernitede ailelerin dağılmış biçimi de, bin bir hile ve bazı kodlamalarla zor-bela bir arada tutulan aile biçimi de sistemin mağduru olmaktan öteye gidememektedir. Ne de olsa bu biçimde ailenin dağılmasını sağlayan da kapitalist modernitedir, çeşitli kurnaz yöntemlerle bir arada tutan da yine modernitedir. Onun için modernitede aile çok sağlıksız, cüzzamlı bir varlığa dönüşmüştür.

Özcesi, kapitalizmle beraber aile kurumunun mevcut statüsü derinleştirilmiş, ulus-devlete göbekten bağlı aile kurumu adeta kamusallaştırılarak tek tipleştirilmiştir. Kapitalizmin liberal özgürlük anlayışıyla birlikte aile gerçeğinde daha savruk, daha yanılıklı şekillenmeler yaşanmaya başlamıştır. Ekonomik, kültürel, manevi

anlamda krizli-buhranlı olan aile yapılanmaları, devletin sürekliliğinin güvencesi olmaktadır.

Başka Hareket Ve Çevrelerin Aile Sorununa Yaklaşımı

Reel sosyalizmin aile geleneğini aşamaması, kaybetmesinin önemli nedenlerinden biri olmaktadır. Aile için sunduğu model özgürlükcü esasta olmadığı için, doğal olarak toplumsal zihniyetin değişimine de öncülük edememiştir. Çünkü reel sosyalizmin kendisi cinsiyetçiliği aşmamış ve uygulamalarıyla cinsiyetçi olmuştur. Devrim ilanından sonra Brejnev öncülüğünde ‘devrim oldu artık kadınlar evine’ gibi bir yaklaşım bile, aslında başlı başına kadını perde arkasında tutan ve kadın öncülüğünün aktivitesini kabul lenmeyen cinsiyetçi bir yaklaşımı ele vermektedir. Ama buna rağmen kadınlar bazı haklar ve statüler kazanmak için çeşitli örgütlemeler içinde yer almıştır (KOLHOZ) ve GENODDEL’ler gibi özgün bir örgütlemenin sahibi olmuşlardır. Marks ve Engels’ten gelen aile-mülkiyet ilişkisi ve değerlendirmesi ilk yıllarda etkisini korumuştur. Komünist manifestoya göre ‘aile ortadan kaldırılmalı’ perspektifinden yola çıkarak bazı komün evleri kurulmuştur. Ama bütün bu girişimler, eksik tahlilin eksik pratiği olarak sonuç almaktan uzak olmuşlardır. Devrimin ilk başında aileyi aşmak için çok sayıda aile aynı çatı altında barındırılarak, çocuklara toplu bakılmış ve ihtiyaçlar toplu giderilmiştir. Fakat yine de bu toplu çamaşırları ve bulaşıkları yıkayanlar kadınlar olmuştur. Yani eskiden olduğu gibi aile içindeki iş bölümünde, kadının payesi olarak gördükleri tüm işler yine kadınlara bırakılmıştır. Böylece kadınlar bir ailenin değil de, birçok ailenin ihtiyaçlarını karşılar hale gelmiştir. Daha sonra bu modele de son verilmiş ve ekonomide var olan krizin faturası kadına ödetilerek, kemer sıkma politikası adına öncelikle fuzuli olarak görülen kadın oluşumları olduğundan, bu kadın kurumları kapatılmıştır. Bu açıdan kadın-aile için yapılan birçok yatırım hemen iptal edilmiştir. Stalin çok sert müdahaleleriyle kadın adına bazı kısmi düzelme ve iyileşmeleri alaşağı etmiştir. Hatta Stalin döneminde feodal ölçüler diriltilerek ‘sosyalist

aile (!) projesi' gerisin geriye gitmiştir. Özellikle savaş sürecinin etkilerinden dolayı aileyi sürekli destekleyerek '10 çocuk getiren anneye bir madalya' kampanyasını başlatması en ilginç yaklaşımdır. Böylece devrimin ilk formatında komünizm ütopyası gereği 'aile yok olmalı' diyen düşünce yerine, aile yere göğe sığdırılmaz bir kutsallıkla ele alındı. Adeta 'aileye karşı olan devrime karşıdır' diyerek, toplum algısı aileye meyledildi. Tabii Stalin'in kaba, feodal, erkeksi yönleri kadına ve doğal olarak aile modeline çok yansımıştır. Nitekim eşi Nadya'nın onun bu feodal baskıcı yaklaşımına dayanamayarak intihar ettiği belirtilmektedir. Böylece ataerkil ideoloji, bu sefer reel sosyalizm tarafından da güvenceye alınmıştır.

Reel sosyalizmin geleneğinin devamı olarak bugün bu coğrafyada kadın adına çok trajik bir durum yaşanmaktadır. Devrimcilerinin sembolü olan Nataşa fahişeliğe unvan olarak transfer edilirken, genel olarak kadın suskun, ezik ve oldukça iradesiz bir konumdadır. Rusya olarak öne çıkan ulus devletin sosyal politikası kesinlikle aileciliğin kutsanması ve kadının ancak bu sınırlarda kabul düzeyine ulaşacağı dayatmasıdır. Ailenin kutsanması erkeğe alan açılmasına dayandığından yasal düzenlemeyle aile içi şiddet suç kapsamından çıkarılmış, bu yasanın gelişmesine en fazla Ortodoks Kilisesi öncülük etmiştir. Din ve devlet erkeği tekrar aile reisi rüşvetiyle sisteme bağlama ve iktidarın kadın üzerinden geliştirilmesini sağlama anlamında tarihte olduğu gibi şimdi de tam işbirliği içerisine girmişlerdir. Bu durumda erkek-devlet ittifakı yasalarla daha çok garantilenmekte ve ailedeki erkek iktidarı ve siyaseti güncellenmiş olmaktadır. Bugünkü kısa tabloda anlaşıldığı gibi, sosyalizmden nasibini hiç almamış bir toplumsal şekillenme söz konusudur. Yoksa toplumda ve ailede kadın adına birazcık bile olsa eğer eşitlik ve özgürlük anlayışı kazandırılmış olunsaydı, bu gelenek bugün en azından bazı yönleri ile korunmuş olacaktı.

Çin’de ise aile sorunlarına karşı ‘çektiklerini konuşma grupları’ yaratılarak, kadınlar evde maruz kaldıkları yönelimleri ve dertlerini paylaşacak resmi bir komiteye kavuşturulmuştur. Bir iç dökme biçiminde gelişen bu komiteler, sınırlı da olsa kadının kaba olarak maruz kaldıkları durumu ele alıp kararlar alacak bir pozisyona kavuştursa da, öz olarak kadını özgürleştirmeye ve geliştirmeye çalışan bir komite olmamıştır. Bütün bu durumlar, reel sosyalizmin aile için ciddi bir yoğunlaşma ve pratiğinin olmadığını göstermektedir. Haliyle devrim sonrasına bırakılan kadın özgürlük hayalleri ve yeni toplum projesinin sağlıklı bir sonu olmamıştır.

Gelinen noktada Marksist-Leninist teori Rêber APO tarafından oldukça geniş bir yoruma ve eleştiriye tabi tutulmuş, sosyalizmin özünü özgürlük öğretisine kavuşturup bunun paradigmasal çerçevesini oluşturarak, reel sosyalist mantığı ve anlayışını aşmıştır. Ama klasik Marksist hareketler henüz bunu görmekten uzaktır. Bu nedenle Türk sol hareketlerinin geleneğine baktığımızda, kadın sorununu tanımlama biçiminin eklektik olduğu görülmekte, ağırlıkta kadına küçük burjuva, liberal ölçülerinde yaklaşıldığından ailecilik zihniyeti aşılamamaktadır ki yürürlükte olan ‘devrim nikâhı’ yaklaşımları kesinlikle bu bakış açısından kopuk değildir. Nasıl ki devlet ile sosyalist devrim bileşimi karakteri gereği uyumayan bir bileşim olup sonu facialar getirdiyse, aynı şekilde devrim ile nikâhın da bileşimi çok uyumlu bir sonuç açığa çıkarmamaktadır. İşin özünde ise özgürlük anlayışı yaşam alanından soyut ele alındığından, kadın sorununa köklü yaklaşım olmamaktadır. Buna göre cinsiyetçiliğin erkek ve kadına bağlayıcılığı nedir, bu bakış nasıl bir kişilik yaklaşım ve ilişki yaratır, cinsiyetçiliğin devletle, sistemle bağı nedir soruları sağlıklı ve derinlikli cevaplanmamaktadır. Hâlbuki bu bir devrim sorunudur. Kadın özgürlüğü salt tüzüksel eşitlik ile siyasal statülerle olamaz. Bu bakış kadın varlığını görünür kılmadığı gibi pratik bağlamda kadın öncülüğünü pekiştirmemektedir. Toplam olarak kadın ve erkeğin burada geleneksel zihniyet ve duruşu aşamadıkları için ilişkilende devrimcileşme gelişmemektedir. Nitekim birçok devrimcinin (ister

devlet tarafından direk örgütlenendirilmiş ister daha sonra devletin dolaylı olarak kullandığı), kadın tarafından düşürüldüğü ve devrimcilik iddiasından uzaklaştırıldığı görülmüştür. Bu durum önceden daha çok geçerli bir durumdu. Şimdi devlet buna çok gerek duymamaktadır. Çünkü bu ilişkiler, zaten çok radikal ve sistemin dışında seyreden ilişkiler değildir. Öncülüğün pozisyonu bu olduğundan, toplumda aile olgusunu aşma ve değiştirme yönünde ciddi bir gelişim görülmemiştir. Türk sol geleneğinden gelen birçok ailenin Kemalizm'i aşamamaları ve liberal sosyal demokrat olmaya meyletmeleri bundandır.

Tabii ailenin çeşitli hareket ve çevreler tarafından nasıl ele alındığının analizi yapıldıkça, kendi çözüm yöntemimizde daha da derinleşmiş oluruz. Bu açıdan feminizmin ve anarşizmin bu konuya bakış açılarını bilmek ve değerlendirmek durumundayız. Her şeyden önce feminist kuramın aileyi gerçekçi bir bakış açısı ile analiz ettiğini ve aile konusunda çözüm perspektiflerinin olduğunu iddia edemeyeceğimizi belirtmek durumundayız. Bu kuram, başından beri aileyi kurumsal olarak değerlendirmiş ve bunun eleştirisini radikal bir biçimde yapmıştır. Hatta radikal feministlerde görüldüğü gibi, ailenin köleleştirilen bir kurum olması itibarıyla kesinlikle buna tenezzül edilmemesi gerektiğinin altı çizilerek, aileye karşı tavır çok keskin konulmuştur. Ama çözüm olarak aile yerine 'özgür aşk' olarak tanımlanan, özde liberalizmin ilişki modelini öne çıkarırken, bunun zaten var olan ilişki tarzının başka bir versiyonu olduğunu görmekten uzak kalmıştır. Yine aile ret edilirken devletin aynı düzlemde ret edilmemesi, feminizmin temel çıkmazı olmuştur. Aileye ataerkil sistem denilmektedir ama bu kurumun devlet ideolojisinin işgali altında olduğunun analizi yapılmadığı gibi, aşmak için pratik olarak devlete herhangi ciddi bir yönelimi, karşı koyuşu olmamaktadır. Sanki kadın üzerine var olan şiddet, tecavüz ve kırımların temel sebebi devlet politikasından (medyasıyla, hukukuyla, okuluyla, sokağıyla, eğlence dünyasıyla, ekonomisiyle vb.) kaynaklanmamakta, salt 'kendini bilmez, bazı gözü dönmüş, sapkınlık yaşayan tek tek erkekler' nezdinde

yaşanmaktaymış gibi bir ele alma durumu vardır. Erkek teşhir edilmekte ama erkeğin dayandığı ve güvencesi olan devlet teşhir edilmemektedir. O halde aileye dayatılan ideolojik yapı olarak devlet aklı çözülmeden, aile için atılacak adımlar ne kadar yerini bulabilir diye sormak lazım. Yine feminizmin temel handikaplarından biri de, modernizme kadın açısından gelişmişlik olarak bakmasıdır. Hatta modernizmin kadının bedenini açarken onun gözünü, gönlünü de açtığı, kadın dışı açıldıkça ruhunu da karanlıklardan kurtardığının iddiasını taşımaktadır. Bu haliyle bu kadar köklü bir soruna liberal özgürlük anlayışı ile yaklaşılmaktadır. Tabii bu durum sistem içileşmedir ve sistemden kopmayan son kerte aileden de kopamaz ve nitekim kopmamaktadırlar.

Onun için feminizmin ataerkil ideoloji ile yetkin ve derinlikli bir mücadeleyi vermesi düşünülemez. Devleti karşısına almadıkça, sistemin içinde yuvalanan bu küçük devletçikler aşılamaz. Kaldı ki günümüz dünyasında kadın üzerinde şekillenen sorunlar o denli kapsamlılaşmış ve genişlemiştir ki, haliyle özgürlük mücadelesi de çok daha yetkin ve kapsamlı verilmelidir. Ama feminizmin özgürlüğü dar çerçevede ele alması, parçalı ele alıp liberalleştirmesi ile kadın özgürlüğüne katkıları çok sınırlı olacaktır. Haliyle aile konusunun feminist kuramca daha ciddi gündeme alınmasına ve alternatif bakışın somutlaşmasına ihtiyaç vardır.

Aynı şekilde aileyi şiddetle eleştiren ve bu mekanizmayı dağıtma fikrinde olan anarşizmin de çözüm yöntemi sağlıklı değildir. Ailenin dağılmasını talep etmek, onun dayandığı ideolojik kimliği ve toplumsal şekillenmeyi dağıtmaz. Aile bir ideolojidir, toplumsal cinsiyetçilikle bütünlüklüdür. Bu mekanizmayı dağıtmak ile var olan bu gerçeği değiştiremez. Kuşkusuz aileyi mevcut haliyle iktidar üreten bir mekanizma olarak ele almak yanlış değildir ama ailenin de ataerkil ideoloji tarafından işgal edildiğini bilmek durumundayız. Onun için ailenin reddi değil, iktidardan arındırılması gerektiği görüşü esas alınmalıdır. Nihayetinde tüm toplumsal yapısalıklar iktidara ait değildir. Tek tek kadın ve erkekler mevcut

modernist yaşamın bir parçası olarak, ama hiçbir yasal sınır kabul etmeden bir arada yaşasalar bile bu, özgür bir ilişki anlamına gelmez. Bunlara özgür birliktelikler adını veremeyiz. Çünkü bu birliktelik, aile ideolojisinden kurtulmuş bir birliktelik değildir. Anarşizm, devlet ve iktidar eleştirisiyle kuşkusuz Marksizm'den daha fazla özgürlük sorununu çözmeye yakınlaştırmıştır, ama retleri yıkıma meylettiğinden ve örgütlenme ihtiyacını duymamadan dolayı açığa çıkan boşlukları doldurmadığından çözüm alternatifi olamazlar.

Ortadoğu'da Aile Sorunu

Herhangi bir olgunun çözümlenmesinde ilk başta kendi coğrafyasından başlayarak değerlendirmeye tabi tutmak, daha objektif ve sonuç alıcı bir yöntem olmaktadır. Onun için genel dünya sistemini ele alırken, Ortadoğu ve Kürdistan coğrafyasında aile çözümlenmesinin yapılması kaçınılmaz bir gerekliliktir. Ne de olsa tarihsel gerçeklik içerisinde Ortadoğu'da aile-devlet-erkek çıkmasının daha derin ve sancılı bir seyir aldığını görürüz. Ortadoğu savunmasında Rêber APO toplumsal sorunları ele alırken **“Ortadoğu Toplumunda Kadın Sorunu”** başlığını en başa yerleştirmesi, hatta Ortadoğu'da en can alıcı sorun olarak kriz üreten dincilikten, ekonomik ve güvenlik sorunlarından da önce bu konuyu ele alması sorunun aciliyetini göstermektedir. Bu nedenle en acil sorun olduğu kadar, bu sorunun doğru çözülmesi de en çığır açıcı devrimsel bir gelişim açığa çıkaracaktır. Tanrıça kültüründen günümüze doğru anlam ve güzellikten uzaklaştırılmış, kullanıma ve hiçleşmeye dayalı kadın gerçeği, soy sürdürme aracı olarak erkeğin sınırsız cinsel kullanımına açık hale getirilmiştir. Aile gerçeğinde erkeğin kadını kullanım hakkı tartışılmaz, itiraz kabul etmez doğrulardır ve evlilik antlaşması da zaten bu şartlar ile onaylanmaktadır. Kadının aile içinde erkeğin cinsel istismarına-şiddetine uğraması tabusaldır, üzerinde konuşulmaz, ailenin kutsal sırrı olarak korunur. Toplumda gittikçe yaygınlaşan ahlaki aşınma ile beraber daha sık yaşanan enstest ilişkileri annenin bilmesi duru-

munda bile bunu sır gibi saklaması, hatta bunu açıklamaması için kızını tehdit etmesi gibi korkunç örnekler daha da çoğalmış durumdadır.

Ancak Ortadoğu'da namus davası olarak bilinen kadın üzerindeki mülkiyet anlayışından kaynaklı çatışmaların, yine kimi husumetlerde kadının gerekçe gösterilerek yaşanan kan davalarının gittikçe azaldığı görülmektedir. Yanı sıra başlık parası, berdel, beşik kertme gibi evliliklerin sayısında azalma olsa da, halen küçük gelinlerin sayısı fazladır. Bir diğer dikkat çeken konu ise eskiden dul kalan kadınların yeni bir evliliğe çok sıcak bakmaması yaşanırken, günümüzde daha yirmi beşinde olan genç kadınların bile iki-üç evlilik yapmaları söz konusudur. Kadının çok evlilik yapmasını en çok körükleyen ve kendince kullanıma açık hale getiren örneklerden biri de DAİŞ zihniyetidir. En son DAİŞ'li ailelerin alıkonulduğu kampta da görüldüğü gibi, eşleri savaşta ölen kadınlara 40 günlük yas tutma süresi tanınmakta ve verilmiş süre tamamlanır tamamlanmaz başka biri ile evlendirilmektedirler. Yani kadının ancak erkek sayesinde varlık kazanacağı fikri o kadar hâkim kılmıştır ki bunun ötesini düşünme yok gibidir. Ortadoğu'nun hemen hemen tüm alanları talan ve işgal altındayken, halen de bombalar arasında düğünlerin olması da ilginçtir ve bu eğilim, bu siyaset, bu psikoloji ciddi bir analiz gerektirmektedir.

Tabii bir de Ortadoğu ailesinde Kur'an-ı Kerim'in amentüsü gibi kadının çok sayıda çocuk getirme geleneği kesintisiz olarak sürmektedir. Kadının bu kurumda değer görmesi, kesinlikle çocuk getirme sayesinde. Hatta kadına, çocukları sayesinde biraz söz hakkı doğmaktadır. Özellikle erkek çocuk sahibi olması, dünyaya erkek çocuk getirmesi bu hakkı daha da artırmaktadır. Şayet doğurganlığı kalmamışsa, vücudu doğumlardan ve hizmetten dolayı yıpranmışsa, o zaman yeni evlilikler gündeme gelebilmektedir. Durum bu olunca, başka çıkış yolu bulamayan ve kendisine başka bir alan bırakılmayan kadınlar arasında da erkeği elde etmek için adeta üstü örtük bir rekabet savaşı geliştirilmekte, beslemekte ve

bunun üzerinde yapay bir gündem oluşturulmaktadır. Kadın bu rekabette kendini erkek nezdinde görünür kılmak için bin bir kılıfa girmekte, kadınsılık rolleri ile kendi olmaktan çok uzaklaşmaktadır.

Bugün tüm Ortadoğu'ya baktığımızda İslam dininin kadına yönelik sarf ettiği "Cennet annelerin ayakları altındadır" sözünün hiçbir karşılığı yoktur. Öyle deniliyor ama nedense o ayaklar cennete basmaktan çok hep cehennem hayatı yaşamaktadır. İffet, namus, aile normlarını ayakta tutan, çok doğuran, erkeğine hizmeti, çocuklarını büyütme yaşamının temeli haline getiren, tüm görevlerini kutsallık derecesinde kabullenen, hep kendinden ödün verip başkaları için yaşayan bir analık olgusu ile karşılaşırız. Bu anlamda Rêber APO'nun **"Kadını kutsal ana, vazgeçilmez sevgili ve temel namus ögesinden çıkarmak gerekir"** sözü, tam da bu gerçekliği yönelik eleştiriye çarpıcı bir şekilde ortaya koymaktadır.

Nitekim genel olarak Ortadoğu'da ve Kürdistan'da küçük yaşta evlenenlerin, daha doğru dürüst kendilerini yürütmeyi bilmeyenlerin bu büyük sorumluluğu almaları tam bir yıkım tablosunu açığa çıkarmakta, facialara neden olmaktadır. Bazı durumlara ve olaylara baktığımızda bu durum için getirilen kanunların fayda etmediğini görüyoruz. Öyle ki sistemimizin hâkim olduğu bazı alanlarda (yaygın olmamakla beraber düşündürücü bir örnektir), '18 yaşından önce evlilik gerçekleşmez' genelgesine karşı çıkanlar, evlenmeye hazırlanan genç kadınlar olmuştur. Ne de olsa daha bebeklikten başlayan bir kodlama ile aile kurmaya odaklanmıştır. Bu yüzden çok rahatlıkla 'karar benim kararım, siz karışamazsınız' diye karşı çıkanlar olmuştur. Tabii bunlar genel örnekler değildir; genel örnek olan olarak ele alabileceğimiz henüz çok küçük yaşta zorla evlendirilme durumları veya buna mecbur bırakılma biçimidir. Tabii sadece on sekizinde olan bir genç kız veya erkeğin değil, aslında bu yaşı biraz geçmiş gençlerin de evlenmesi her anlamıyla sakatlıklar yaratmaktadır. Bu yüzden toplumumuza

baktığımızda daha yirmisine girmemiş kadın ve erkekler fiziki de dahil düşünsel, duygusal, psikolojik bakımdan artık tanınmaz haldede, yaşamları bitmiş haldedir. Aile yükü altında yaşadıkları ağır çöküntüyle her biri yaşının iki katı yaşlanmış durumdadır. Özellikle de bu durumdaki kadınların, sadece çocukları için yaşama istemi ve buna adanmış ömürlerin hikâyesi hiç de az değildir.

Günümüzde ailenin devlet katında sık sık kutsanarak gündemde tutulması, dinin buna alet edilmesi, devlet yöneticilerinin kadınların kaç çocuk doğuracağını ilan etmeleri, çeyiz parasını ödeme sözünü vermeleri, hamilelik için özel uzun erimli izinler, çok çocuk getirene para ödenmesi gibi daha birçok konular siyasetin köşe taşı oldu. Örneğin, bir Arap ülkesinde yapılan bir konferansta içinde tek bir kadın olmaksızın kadın hakları konusunda erkekler çok rahatlıkla kadınlar adına söz hakkı alıp karar alan traji-komik bir durum yaşanmıştır. Yine Türkiye’de kadının başının açık mı, kapalı mı olacağı tartışması erkeğin büyük bir hevesle tartıştığı bir gündem olmuştur. Bu gibi trajik-komik görüntülerin ardı arkası kesilmemektedir.

Hepimiz kadına olan şiddet ve tecavüzlerin Avrupa’ya nazaran Ortadoğu’da daha yaygın olduğunu düşünürüz. Daha doğrusu oryantalist bakış açısı bunun böyle olduğunu zihinlerimizde yer ettirmiştir. Ama durum bilinenin tam aksinedir. Batı’da şiddetin yaşanma oranı ve dozajı daha yoğunluktadır. Ama nedense kadın kırımının hep bu topraklarda olduğunu düşünürüz. Şu çok net bir gerçektir ki; ailecilik kültürü salt bir mekânın zihniyeti değildir, her yer bu örüntü ile sistemsel ağlarını kurmuş durumdadır. Tabii bizim burada esas amacımız şiddetin nerelerde daha fazla olduğunun göstergelerini sunma değildir. Kadın üzerindeki şiddet nerede olursa olsun deşifre edilip bu konu ile yetkin bir mücadele verilmelidir. Kadın konusunda başta feministlerin ve birçok kesimin en çok dile getirdikleri konu buna odaklanmaktadır. Ama nedense en basit, en yüzeysel, en ucuz yaklaşım bu konuda görülmektedir. Şiddetin arkasındaki cinsiyetçi kodlamaları çözme-

den, devletin buradaki tasarruf alanını bilmeden ve en önemlisi de şiddeti besleyen alanları görmeden, bu konu ile mücadele etmek çok sonuç alıcı olmayacaktır. En başta ailenin kendisi şiddetin meşru mekânı gibi olmuştur. Bir karikatürde ‘evlilik; kesme, yakma, kıyma üzerinde kurulmuş bir katliamdır’ denilmekteydi. Çünkü evlilik için kullanılan kelimeler bile katletmenin aşamalarını vermektedir (söz kesme, kına yakma, nikâh kıyma). Kullanılan kelimeler bile mevcut durumu açıklar niteliktedir ve bu kelimeler tesadüfı olmasa gerek.

Kuşkusuz şiddeti uygulayan erkek elidir. Ama o eli havaya kaldıran ve o eli güçlendiren devlet olmaktadır. Tabii o eli güçlendiren sadece hukuki düzlemdeki düzenleme ve uygulamalar değildir. Ama nedense şiddete karşı çıkan kadınların gündeme koydukları tek konu bu hukuki uygulamalar olmaktadır. Bu denli ciddi bir konu ‘şiddeti uygulayan erkek neden ceza almadı veya cezası neden uygulanmadı’ şeklinde sınırlandırılmaktadır. Kuşkusuz bu da mücadele edilmesi gereken bir olgudur. Ama esas olarak şiddetin toplumda nasıl yapılandırıldığına, bunun ardındaki politika ve uygulamalara bakmak gerekmektedir. Bu şiddetten esas olarak devleti sorumlu tutmak gerekir. Televizyonlarda ‘yine gözü dönmüş bir erkek bir kadını öldürdü’ vb. biçimde haberlerin sunulma tarzından tutalım şiddetin varlığını sır gibi saklayan aile gerçekliğine, yine şiddete meylettirecek bol şiddet içerikli filmle-re, ‘vurulacak sopa cennetten çıkmış’ gibi toplumdaki deyimlere kadar hepsi bu şiddetten sorumludur. Dolayısıyla zanlıyı gözü dönmüş hale getiren sistem de sorgulanmalıdır. Tabii bir de şiddetin kökeninde devletin erkeğe kazandırdığı temel bir zihniyet olan kadını kendi malı olarak görme, kadınla arkadaşlık değil kadına sahip olma anlayışı yatmaktadır. Buna göre bütün şiddet olaylarının içeriğine baktığımızda hemen hemen hepsinin ‘kadın ne kadar benim oldu veya olmadı, eğer benim ise niye beni dinlemedi’ üzerinden gerçekleştirildiğini görürüz. Hesap bunun üzerinde yapılmakta ve bu tutmayınca şiddet devreye girmektedir. Çünkü ortak yaşam kültürü yoktur. Kadına yönelik bu kadar şid-

det ve kıyım bunun üzerinde gerçekleşmektedir. Bu kadar acı ve gözyaşı bunun üzerinde yaşanılır ve yaşatılır. Kadına insan olarak yaklaşılmayınca, cinsiyetçilik bu dehşet tablolarını açığa çıkarmaktadır.

Kadın üzerindeki şiddetin bir biçimi de cinsel istismar olarak bilinen taciz ve tecavüz olaylarıdır. Bu son dönemlerde Türkiye’de kadının kendi tecavüzcüsü ile evlenme yasası tekrar gündeme konulmaktadır. Kadının tecavüzcüsüyle evlendirilmesine gerekçe olarak da, kadın ile erkeğin ailelerinin bu tecavüz gündeminden olumsuz etkilenmeleri ve toplumda mağdur kalmaları konulmaktadır. Kadını kendi tecavüzcüsüyle evlendirme sözü bile insana korkunç gelmektedir. Ama insan yüreğini donduran ve akıl tutulması yaratan bu durumlar gerekçelendirilerek topluma rahatlıkla sunulmaktadır. Yine şiddeti gündeme getiren kadınlara saldıran Erdoğan, mücadele eden bu kadınları aileleri ortadan kaldırmakla suçlamaktadır. Erdoğan kadınların ‘kadına şiddetin aileden doğduğunu söylediklerinden dolayı aileyi teşhir ettiklerini ve ilk dayakta soluğu mahkemede bulan kadınları açığa çıkarttıklarını, aslında ortada şiddet diye bir şeyin olmadığını, şiddeti çok abarttıklarını’ söylemektedir. Devamında ise Erdoğan ‘bunlardan dolayı kadınların artık evlenmek istemediklerini ve artık 30 yaş altında kimsenin evlenmek istemediğini’ belirterek, oldukça cinsiyetçi bir söylemle ‘kadınların evde kaldıklarını’ rahatlıkla dile getirmektedir. Kadın düşmanları olan liderler, genel olarak da diktatör olurlar ve bunlar, kadın cinselliği hakkında söz hakkını rahatlıkla kendilerinde görmekte ve saldırılarını meşru kılıflara büründürmektedirler. Kadınlara şiddet politiktir. Kadın cinselliği konusunda söz hakkını kendilerinde görmeleri de politiktir.

Ortadoğu’da son dönemde geliştirmek istedikleri aile modellerini medya yoluyla nasıl gerçekleştirmek istediklerine de bakmak ve bunu aşmak gerekmektedir. Yapılan reklamlar başta olmak üzere, tüm filmler ve özellikle diziler yoluyla kapitalist modernite kendi beğeni ölçülerini dayatmaktadır. Özellikle Türk dizileri ve

son olarak da Hint dizilerinin Ortadoğu'ya yayılmasının ardındaki politikanın özenle incelenmesi gerekmektedir. Adeta dizilerde öne sürdüğü rol modeller ve bu dizilerdeki ilişki tarzlarını bireylere 'olması gereken ilişki bu olmalı' anlayışıyla sunmaktadır. Model olarak sunduğu tüm bu ilişkiler sadece gün geçirme, basit duygularla kendini tatmin etme ve sonrasında da basit bir aile oluşumuyla mutlu olmayı hayal etme temelindedir. Mevcut haliyle rol model olarak öne sürülen dizilerde, özellikle uygulanmakta olan politikalara bağlı olarak fakir kızın zengin erkekle, Kürt kızının Türk erkekle aile oluşturmaları temel konular olarak sunulurken, aynı zamanda son süreçte yoğun olarak genç yaşta aile ve çocuk sahibi olma vb. temalar yoğunca işlenmekte ve toplum buna teşvik edilmektedir. Yine özellikle revaçta olan Hint dizilerini tercih etmelerinin de bir nedeni vardır. Ortadoğu'daki devlet akıllı uzun bir süre toplumun yüzünü Batı'ya yöneltmiştir, fakat bunun yarattığı etkiyle artık aileleri bir arada tutamadıklarını, toplumun aşırı parçalandığını görmektedirler. Bu yüzden toplumun ezici çoğunluğunu aile sınırlarında tutmak için bu tür model dizilere ihtiyaç duymaktadırlar (ama bunu geliştirirken ailelerin yaşam geleneğinde biraz Batılılaşmış biraz da katı aile formatını koruyan modeller seçilmektedir ve böylece ailelerin karma bir örüntüde olmasına özenle dikkat edilmektedir). Yani daha alt kesim diyebileceğimiz orta tabaka ve fakirler için çıkarı gereği bu sefer fazla evcil ve ailecil içerikte olan model rollere ihtiyaç duyulmaktadır. Bu model roller için biçilmiş kaftan Hint dizileri olmaktadır. Çünkü orada sadece ev içine gömülmüş klasik ev kadını, evin büyük ve küçük hanımları modelleri vardır.

Bütün dizilerde ataerkil düzen kendi tıkırında pürüzsüz bir biçimde işliyor. Çünkü bu diziler yoluyla erkek kültürü genelleştiriliyor ve cinsiyetçilik ayyuka çıkarılıyor. Nedense erkek karakteri artık daha yumuşak, daha insancıl, kendi halinde işini bilen, basitliklere çok heveslenmeyen olarak verilirken, kadınlar için ise iki karakter öne çıkarılmaktadır. Bunlardan biri saf, kendi halinde, kalbi temiz, kendi sınırlarını bilen kadın tiplemesiyken, diğer tip-

leme ise tüm çirkinliklerin kaynağı ve kötülük peşinde olan kadın tiplemesidir. Ama tabii iyi kadınların sayıları ve niteliği az, kötü kadınların sayıları ise çok fazla olarak verilmekte ve çok aşırı öne çıkartılmaktadırlar. Adeta erkeğe mal olmuş genel karakteristik özellikler burada kadın adına konuşturulmakta ve kadına mal edilmektedir. Buna göre ağırlıklı olarak kadınlara verilen roller hep komplo peşinde olan, aldatan, riyakâr, yalancı, sahtekâr, kiskanç, her tür kötülüğe meyletmeye hazır bir karakter olmaktadır. Bu da toplumda kadına olan bakış açısını ve algısını daha da çarpıtmaktadır. Bu dizileri seyredenler, kadına karşı artık kesinlikle güvensizleşmektedirler. Üstelik bu diziler, kadının kadınla olan ilişkilenebilirliklerinde ciddi yarılmalara, karşıtlığı açığa çıkartmaktadır. Kadınlar Şehrazat masallarındaki gibi hep dönemin en kötü, kişiliksiz ve basit, en dip noktayı yaşayanlar olurken, erkekler hep kahraman, bağımsız çizgide olan, kendi halinde işini en iyi biçimde yapmaya çalışan bir roledirler. İyi bir okuyucu veya gözlemci tabii bu dizilerden etkilenmez, bu diziler yoluyla toplumda yaratılmak isteneni çözer ve devlet politikasını deşifre eder. Ama maalesef şu an mevcut toplum gerçekliği bu dizilere sorgulayıcı gözle bakacak donanımdan yoksun olduğundan, gerekli sonuçları açığa çıkartmaktan uzaktır. Bütün bu diziler elbette sadece kişilere vakit öldürtme üzerinden tasarlanmamaktadır. Bu diziler cinsiyetçiliği derinleştirdiği gibi, aynı zamanda devletin siyasal, ideolojik bakışını topluma yayma, kazandırma gibi hedeflerle de yapılmaktadır. Özellikle son dönemde Şefkat Tepe, Çukur, Kurtlar Vadisi gibi diziler ile siyasal ortam istenildiği gibi muğlaklaştırılmakta, devletçi algılar derinleştirilmektedir. Bu diziler aracılığıyla yaratılan bakış açılarıyla tamamen toplumsal sorunlardan, haliyle gerçeklikten uzak, ahlaki ilkelerden kopuk ve politikleşmemiş ilişkiler yumağı yaratılmak istenmektedir.

Görüldüğü gibi aile gerçekliği, tarihsel süreç içerisinde ve toplumsal gelenekte kendisini farklı kılıflarda ama hep aynı içerikte ve bir kriz biçiminde devam ettirerek günümüze kadar getirmiştir. Toplumun üstüne devletin gölgesi düştüğünden beri, bütün

tarihsel, toplumsal gelenek içerisinde kadın hiçbir zaman hak ettiği konuma ulaşamamıştır. Burada kadın emeği hiçleştirildiği kadar hiçleştirilmiş, bedeni kullanıldığı kadar kullanılmış, duyguları sonuna kadar istismar edilmiş ve düşünceleri bazen çalınmış bazen de önemsiz görülerek düşünsel faaliyetlerden muaf tutulmuştur. Kadının içinde bulunduğu bu konum aile içerisinde çeşitli argümanlarla kadının zihnine de kazındığından, hiç de normal olmayan bu konum içselleştirilerek ve özümsetilerek, olağan bir durum haline getirilmiştir. Durum bu olduğundan istisnalar dışında hiç kimse hiçbir zaman ‘neden aile vardır ve nasıl oluşmuştur’ çelişkisi yaşamamaktadır. Çünkü başından beri toplum ‘ailen yoksa kimliğin de yoktur’ tarzında bir zihniyetle örülmüştür. Adeta aile demek, bireyin kimliği demektir. Böylece bir zamanların kadın tanrıçalığından ve kutsiyetinden eser bırakılmamış, aile hapsi ile kadın tüm aktivitelerinden soyutlanmıştır. Onun için bu şartlar ve dayatmalar altında, yine üstlendiği rol itibarıyla aile kurumunun doğal ve meşru görülecek bir tarafı kalmamıştır.

Ailecilik kültürü geliştiğinden bu yana kan bağları fetişleştirilmiş ve özelleştirilmiştir. Bu durum toplumsallığa oldukça zarar vermiştir. Nitekim ataerkil ideolojinin de kendini özelleştirme ve mülkleştirme üzerinden oturttuğunu unutmamak gerekmektedir. Mevcut haliyle aile sistemin alt yapısını oluşturmaya, iktidarı çoğaltmaya, köklü bir ataerkil ideolojiye ve devleti süreklileştirmeye götürdüğünden, ailenin varlığını olduğu gibi kabul edemeyiz. Çünkü ailecilik, sadece bir araya gelmiş kişilerin oluşturduğu bir mekanizma değil, bir kültürel dokuya ve sosyal şekillenişe yol açmaktadır. Bunun yoluyla iktidar toplumsallaştırılmakta, toplum iktidara bağımlı hale getirilmektedir. Ancak şunu da bilmek durumundayız ki; aile-mülkiyet-devlet bağı doğru bir tespittir ama devletin el değiştirmesi bu konudaki sorunu çözmemiştir. Tam tersine gittikçe daha inceltilmiş ve derinleştirilmiş yöntemlerle ailecilik kültürü kök salmıştır.

Konu pek çok yönden derinleştirilip tarihsel pek çok örnekle zenginleştirilebilir, fakat ailecilik kültürünün mevcut geldiği aşama itibariyle bu sınırlı bölümün yeterli olacağına inanıyoruz.

İKİNCİ BÖLÜM

AİLECİLİK KÜLTÜRÜNE ELEŞTİRİLER

Herhangi bir olgunun yeniden yapılandırılabilmesi için öncelikle o olguyu güçlü bir eleştiriye tabi tutmak gerekmektedir. Eleştiriye sağlıklı yapmak için de can alıcı sorular sormak kadar, bu sorulara gerçekçi cevapların verilmesi gerekmektedir. Buna göre ailenin toplumdaki rolü nedir? Ailenin kadın ve erkek üzerindeki etkisi nedir? Ailecilik kültürünün kişiye kazandırdığı veya kaybettirdiği özellikler nelerdir? Ailedeki yetiştirme tarzı benliklerde neyi yaratmaktadır? Neden devlet geleneğindeki tüm düşünsel faaliyetler bu kurumu yaşatmak için el birliği halindedir? Aile gerçeği özgür kişilikler yaratma kapasitesine sahip midir? Sömürge ülkelerde aile neden daha çok fetişleştirilmiştir? Buna benzer birçok soruyu sormak mümkündür. Öncelikli olarak en sondaki sorunun cevabını vermek, konumuzu açamlarken bizi gerçeğe daha çok yakınlaştıracaktır.

Sömürge ülkelerde aile kurumu özel olarak üzerine düşünölen, geliştirilen ve en çok önemsenen konu olmaktadır. Bu durum genel olarak Afrika, Ortadoğu, Latin Amerika ve içinde yaşadığımız mekân itibariyle daha yakından tanık olduğumuz Kürdistan'da daha bariz görölmektedir. Sömürge altında olan toplumun varoluş sebebi olan dili, kültürü, ahlakı, politikası, ekonomisi, ruhu ve bunların toplamı olan toplumsallığı sömürölmektedir. Toplum olma bilinci ve değerleri, örümceğin ağına takılmış gibi zor bir durumdadır ya da bataklığa girmiş gibi çırpındıkça daha da dibe çekilmektedir. Toplumsallığa dair elinde bir şey kalmamış birey, küçölmüş, duygusu, düşöncesi, amacı ve bedeniyle kendi gücünün yettiğı tek alan olan aileyi kurmaya ve kendini bunun üzerinde yaşatmaya çalışır. Artık aile 'kişinin her şeyi' haline getirilmiştir. Kişiyne farklı yaşam olanağı bırakılmadığı için haliyle beslenme, barınma ve üreme içgüdüsunü geçememektedir. Bu nedenle de bu temel içgüdülerini aile yoluyla gidereceğini düşünmektedir. Ülkesi için yapamadıklarını ailesi için yapmakta, ülkenin yerini oluşturduğu küçük devletçikler almaktadır. Aile yoluyla parçalanan bir topluma devlet sisteminin sızması ve bunu kendi çıkarları için kullanması kaçınılmaz bir sondur. Devletin kendi

sistemini yapılandırmasında, aile vazgeçemeyeceği bir harç görevini görür. Basit amaçlarla aileyi kendine bağlayan devlet, onu çok iyi terbiye etmiş, evcilleştirmiş, uysallaştırmıştır. Sirtına verilen her yükü sorgulamadan taşır konumuna getirmiştir.

Aile; Devletin Öz, Doğal Toplumun Hayırsız Evladıdır

Doğal toplum ruhunun çarmıha gerilmesi, erkeğin iktidarı icat etmesi ve devlet olarak örgütlenmesiyle başlamıştır. Devlet kurumlaşmış erkekliktir. Konumuz itibariyle devleti çarmıh olarak ele alırsak, aile de bu çarmıhtaki çividir. Devletin baş ideolojisi ve varlık zemini olan özel mülkiyet, sınırlar ve özellikle eril hiyerarşik sistem, aileyi bu bağlamda güçlü bir örgütlenme zemini olarak kullanmıştır. Sistemini kabul ettirmek ve sürdürmek için aile kurumuna garantör konumunda bir önem atfetmiştir. Toplum içerisinde, aile kurumu eliyle hücreler halinde örgütlenmiştir. Nasıl ki hücre canlıların en küçük yapı taşıysa, devlet de bütün kurum ve kuruluşlarını, yani bedenleşmesini bu kurum üzerinden oluşturduğu için aile devletin en küçük yapı taşıdır.

Devlet, aileyi kendisi için sınırsız çalışır hale getirmiştir. Kendisini tanrının yeryüzündeki temsilcisi olarak gören devletin kurumlarına girmek, tanrının cennetine girmek gibi bir mükâfat olarak görülmektedir. Devlet tam da istediği gibi onu sorgulamayan, eleştirmeyen, günün beş vakti ona ibadet eden, onun için çalışan bir toplumu aileler yoluyla yaratmaktadır. Nasıl ki din sorgulanamaz ve eleştirilemezse, tanrı kelamına, Kur'an'da dile gelenlere karşı çıkmak en büyük günah sayılıyor ve ona karşı çıkan cehennemlik oluyorsa, devlet gerçeği de devamlılığını ve meşruiyetini sağlamak için aynı metafizik yöntemleri kullanmaktadır. Yani bir nevi devlet, dinin resmileşmiş ve kurumlaşmış hali olarak karşımıza çıkmaktadır. Yine nasıl ki din insanlar üzerinde kader anlayışı, tanrıya muhtaçlık, yalvarma, el açma kültürü, kendi iradesinden koparma, sadece belirli şeyler için yaşama (kendini doyurma, neslini sürdürme, tanrının onu koruması için durmadan dilenme) anlayışlarına yol açıyorsa, devlet de aynı şeyi yapmakta, toplumu

aynı psikolojiye sokmaktadır. Devlet, yeryüzündeki tanrıysa, aile de onun sistemini yayan elçidir.

Devlet, insanların temel gereksinimi olan beslenme, üreme, korunma güdülerini de aile yoluyla kendi hizmetine sokmaktadır. Varlığını bunun üzerinden sürdürmekte ve sistemin döngüsünü burada sağlamaktadır. Rêber APO; devletin aileye nasıl muhtaç olduğunu şu değerlendirmelerle ifade etmektedir; **“Uygarlık tarihinde aile denilen kurumun mevcut tarzıyla sürekli yetkinleşmesi, iktidar ve devlet aygıtlarına verdiği büyük güç nedeniyledir. Birincisi, aile erkek etrafında iktidarlaştırılarak devlet toplumunun hücresi kılınmaktadır. İkincisi, kadının sınırsız, karşılıksız çalışması güvenceye alınmaktadır. Üçüncüsü, çocuk yetiştirip nüfus ihtiyacını karşılamaktadır. Dördüncüsü, rol modeli olarak tüm topluma kölelik, düşkünlük yaymaktadır.”** Buradan da anlaşıyor ki sistem aileye ne kadar büyük roller bahşetmiş ve olmazsa olmaz bir kurum haline getirerek ailecilik ile bir zihniyet haline getirmiştir. Dolayısıyla aile, esasen ideolojik bir kurumdur. Bunun için egemen devletler, aile kurumuna özel yatırımlar yapmaktadır. Onun için aile, devletli geleneğin özel savaş argümanlarının başyapıtı olarak yer almakta ve tüm kurum-kuruluşlarında aileyi göğe çıkarmaktadır.

Bu durum şu anda Kürdistan’da özel olarak uygulandığından, aile kurumunun durumu daha vahim açığa çıkmaktadır. Kürtler devletleşmemiş olabilir ama ailecilik yoluyla hep devletçi zihniyete sahip olagelmışlerdir. Devletçi kesilmek veya devletli olmak, klasik bir mevkiden ziyade zihniyet dünyasında yaratılanlarla bağlantılıdır. Bu konuda Kürtlerin zihniyet dünyasına fazlasıyla müdahale edilmiştir. Hem de küçük şeyler vererek kendilerini bunun üzerinden yaşatmalarını ve değerli görmelerini sağlayarak. Denilebilir ki; Kürtleri de aile üzerinden yaşatma eğilimi ve içindeki bireylerin aileleri sayesinde kendini değerli görmesini sağlayarak, bu zihniyet ile oynanmıştır. Kürtlerin ailesi onun devleti, canı, malı, namusu, varlığı, adı sanı, geleceği ve her şeyi olmuştur. Kürt

toplumunun kendine ait tek kurumlaşması ailedir, bu nedenle daha fazla özelleşerek korunmuş ve tabulaştırılmıştır. Rêber APO'nun **"Kürt kördüğümü"** olarak da ifadelendirdiği aile gerçekliği, adeta yaşamın hapsolduğu bir niteliğe sahiptir. Elinde hiçbir şeyi kalmayan birey, varlığını ailesine bağlar. Onun için aileyi çok değerli görmekte, ona muhtaç olmakta, tek sahibinin ailesi olduğunu, o olmazsa yalnız kalacağını ve sığınacak bir yerinin kalmayacağını düşünmektedir. Onsuz kendisini hep eksik hissetmektedir. Bu sebeple aile derdi, aile sevinci, aile bağlılığı ve bağımlılığı en çok sömürge ülkelerde görülür. Çünkü ulusun kaderi devletin elindedir ve bireye, ulusu karşısında hiçbir sorumluluğu olmadığı, sadece ailesiyle ilgilenmesi gerektiği ve sorumluluk alanının sadece ailesi olduğu lanse edilir. Ne de olsa ülke elden gitmiş ve ideolojik, siyasal, kültürel, ekonomik, sosyal vb. alanlarda ciddi bir işlevselliği yoktur ve bütün bu alanlarda bir garantisi-geleceği olmadığından elde kala kala ailesi kalmıştır. Onun için birey buna yüklendikçe yüklenmektedir. Sonuç itibariyle, kişinin 'varı, yoğu ve her şeyi' ailesi olmaktadır. Bu hazin tablo karşısında Rêber APO şöyle demektedir; **"Son dayanağım veya tüm varlığım biçiminde aileye sarılmak büyük bir sapmadır, öze yabancılaşmadır, tükenmedir, kendisini gerçek dışı ve apolitik yapmadır, ulusallığa karşı değildir. Hatta bizdeki aile, kişileri toplumun diğer kurumlarına karşı cahil ve işlevsiz bırakma durumunu yaratmaktadır"**. Tüm dünyası aile kurumu içine alınan birey gerçekliği burada yapılandırılırken, dünyadan bihaber, başka biçimde kendisini konuşturamayan, varlığını sergileyemeyen bir konuma düşmektedir. Aslında biraz büyüdüğümüzde aileden ilk duyduğumuz şey 'sakın siyasete, yani (devlet dışı siyasete) bulaşma' nasihatidir ki devletin kendisi de kesinlikle hiçbir gencin siyasetle ilgilenmesini istememektedir. Bu konuda da yine devlet ile ailenin aynı ortak akli taşıdığını görmekteyiz.

Bireyin tüm ilgisi ve çabası aileye odaklanırken, tüm enerjisini bu alana yatırmakta ve tüm heyecanını, tutkularını, üzüntüsünü ve sevincini duruma göre yine bu alandan almaktadır. Haliyle

kişinin temel amaçları, hedefleri ve hayalleri bu alanda daraltılıp küçülmektedir.

Sömürge ülkelerde ve toplumlarda ailenin bu kadar abartılması ile birlikte, burada yer alan insanların yatırım yapacağı temel alanı sadece ailesi olmaktadır. Bu sebeple, ailesi için yaşama, ailesinin geleceğini yaratma ve ailesini kurtarma amacıyla hareket etme, amaçta sınırlılık ve kadüklük en çok bu alanlarda yoğunlaşmaktadır. Rêber APO bu konuyu şöyle irdelemektedir: **“Aileyi kurtardınız da ne oldu? O kurtardığınız aile nedir? Aileyi kurtarıırken ulus bitti, halk bitti. Kurtardığınız aile karşısında kaybettikleriniz bunlardır. Bu kötü bir aileyi kurtarmadır. Yine birçok değeri en kötüsünden kaybetme durumu vardır. Biz bu ailecilik kurumuna ve felsefesine karşı neden savaşıyoruz? Soysuz, insanlığa, ulusallığa ve toplumsallığa kapalı Kürt kişiliğinin, basit aile ilişkilerini kurtarmak için satmayacağı hiçbir şeyi yoktur. Yeter ki ailesini kurtarsın, tek derdi budur.”** Bu durum geçmiş Kürt direnişlerinde de, mücadelemizde de kendisini çok yaman bir çelişki biçiminde göstermiştir. Ulusundan ziyade ailesinden yana tercihini kullanarak, ailesini korumak için bir ulusun özgürlüğünden vazgeçmiştir. Hatta bununla teslimiyet ve ihanete kadar gitmiştir.

Yine Kürt gerçekliğimizde ailenin aşırı abartılmasını başka biçimde değerlendiren Rêber APO **“Günümüzde kadın ve aile sorunu en önemli konulardan biridir; üzerinde oyun oynanan, hakkında çok konuşulan bir konudur. Uğrunda birçok şeyin yapıldığı, Kürt gerçeğinde ise bazılarının uğruna cinayet bile işlediği, bazılarının türkü yaktığı, oyunlar oynadığı bir konudur. Bizim gerçeğimizde bu konu düşmandan daha fazla öldürücü bir etkiyle yer edinmiştir”** diyerek, aileye verilen misyonun bu alanlarda ne kadar içselleştirildiğine işaret etmektedir. Öyle ya; birilerinin evlendirilmesi tüm çevre tarafından özel ilgi gösterilerek günlerce alkışlanır ve halay çekilir. Evlenme meseleleri üzerine başlayan kan davaları kadar, yine başka çevrelerden aile dostlarını kazan-

mak veya aileler arası baş gösteren çelişki ve çatışmaları sonlandırıp barış anlaşmasını yapmak için ilk elden feda ettikleri kendi kızları olmaktadır. İşte onun için oyunlar en çok aile üzerinden tezgâhlanır, en çok yatırım bu alanda yapılır. Yine en çok gözyaşı (sevinç ama çoğunlukla acı gözyaşları) bunun için dökülür. Hani bir şeyi, geleceği olmayan bir çocuğa bir oyuncak verilmesi ve onunla günlerce, aylarca, hatta yıllarca meşgul edilmesi gibi, kadın ve erkeğe de aile denilen bu oyuncak verilerek bir ömür bununla oyalanması sağlanır. Yıllarca onunla oyalandıkça oyalanmakta ve kandırıldıkça kandırılmaktadır. Tabii bu arada birçok gerçek de bu oyalanma oyuncağı ile perdelenmektedir. Onun için gerçeği en çok perdeleyen bu oluşumun ciddi bir eleştiriden geçmesi gerekmektedir.

“Soy Sürdürme Mi, Soy Söndürme Mi?”

Sömürge ülkelerde, aile gerçeğinde görülen bir diğer durum, fiziki olarak soy sürdürme durumunun çokça öne çıkarılma biçimidir. İdeolojik alanda, kültürel boyutta, siyasal arenada bir fonksiyonu olmadığı için, kendini geleceğe aktarmanın yolunu çok çocuk sahibi olmada görür. Kadın ve erkeklerin geleceğe bırakacak ne bir ürünü, ne bir başarısı ne de bir yaratımı yoktur. Hatta geleceğe kalacak bir ismi bile yoktur. Onun için aile büyüklerinin kendilerini çocukları üzerinden yaşatmak istemeleri, çocuklarıyla anılmaları ve çocukları yoluyla geleceğe bir iz bırakma istemleri anlaşılır bir durum olmaktadır. Fiziki olarak soy sürdürme, geri zihniyette kalmış çaresiz, köleliği içselleştiren insanların eğilimidir. Ama Yahudilerin bu konudaki yaklaşımına baktığımızda durum çok farklı bir seyir izlemektedir. Yahudiler fiziki olarak sayıları az olsa da, manevi ve maddi kültür birikimi itibarıyla dünyayı yönetecek tüm işlevsel aktivitelerin sahibidir. Çünkü Yahudiler fiziki çoğalma yerine ideolojik olarak, bilim-teknik alanında, ekonomik gelişimde, örgütlenme yetenekleriyle, sanatsal ve kültürel olarak yayılmayla ve burada kazandıkları yetkinlikle, kendi varlıklarını sürdürmekteler. Tabii bir de içte yaşadığı, yaşattığı milliyetçilik ile

kavim ve ulus olarak kendilerine bir aile gözüyle bakmaktadırlar. Yani tek tek küçük aileler yerine dünyanın neresinde de olsa tek bir aile gibi hareket etme yaklaşımları ile aileye, soya başka bir bakış kazandırmışlar.

Demek ki insanlar fiziki üreme dışında farklı olarak da topluluğunu yaratabilir ve kendini öyle geleceğe aktarıp garantiye alabilir ki bu daha da geçerli bir garantileme biçimidir. Aslında bunu görebilmek için çok uzağa gitmemize gerek yok, çünkü Rêber APO gerçeği bu konuda çarpıcıdır. Rêber APO'nun biyolojik olarak soyu olmayabilir, ama tabir ettiği gibi bugün **APO KLANI** ile kendisini milyonlarda var kılmış, milyonlarda can bulmuştur. Hem de hiçbir aile gerçeğinin kendi içinde bile sağlamadığı anlamlı bağlılık ve ilişkilendirme biçimiyle... Rêber APO kendisinde yarattığı oluşturunca dikkat çekerek; **“Biyolojik üretimi dert edineceğinize siyasi, ideolojik, sosyal üretimi mesele haline getirsenize! Bir kadın sizin olacağına bütün kadınlar sizin olsun, bir çocuk sizin olacağına bütün çocuklar sizin olsun. İlla benim olsun, mülküm olsun! Bu anlayışın etkilerini düşünün. Neden tutuk olduğunuzu daha iyi anlarsınız. Benim yazdığım bir sürü kitap var. Hem bana hem de topluma aittir. Zürriyetse onlar da benim zürriyetimdir. Neden üremeye bir de bu gözle bakmıyorsunuz”** demektedir. Devamında ise soy sürme işine takılan kişilik ve zihniyet yapılanması için; **“Cehalet ve özgürlüksüzlük, benzer toplumlarda da varlığını sürdürmenin tek çaresi veya çaresizliği olarak çok sayıda çocuk doğurmaya götürür... Fiziki olarak soy sürdürüyorsunuz ama toplumsal olarak, ideolojik, felsefi, siyasal, kültürel ve askeri olarak soy söndürüyorsunuz”** diyerek soy sürdürümünün tek yönlü ele alınınca, diğer taraftan nasıl soy söndürüldüğünü çok çarpıcı olarak sunmaktadır.

Kürdistan gerçeğine baktığımızda bunu daha net olarak görebilmekteyiz. Mesela çok çocuk getirerek hem kendini geleceğe taşıma hem de başarısını bununla kanıtlama istemi mevcuttur. Çünkü her Kürt ailesi çocuk sayısı kadar kendisini güçlü hisset-

mekte, sanki bir işe yaradığını kanıtlar gibi aynı zamanda kendini parçalanmış olan toplumdan öyle koruduğunu sanmaktadır. Kürtler fiziki çoğalmayla varlık olarak bugünlere gelmiş, aşiret formlarıyla gelenek göreneklerini korumuş olabilir, ama mücadeleden önce Kürtler ideolojik, askeri, siyasi olarak çok geri bir konumdadır. Çünkü bu konulara çok da yoğunlaşmamıştır. Bu kadar ezilmişlik ve bastırılmışlık psikolojisinden sonra kendini verdiği tek şey, sayı olarak çoğalmak olmuştur. Bu da bireyi, ilk insanlığın toplumsallaşma aşamasına gelmemiş hallerine dönüştürür. Hatta ondan da öte tek hücreli canlıların varoluşu için yaptığı ilk şey olan, durmadan kendini çoğaltma durumunu hatırlatmaktadır.

Üremeyi sadece biyolojik alana indirgemenin sakıncalarından bir diğeri de yaratılan toplumsal düzeyin inkar edilmesidir. En eski zamanlarda kişilerin çevresindeki koşullar (insanların ömrünün uzun olmayışı, çeşitli nedenlerle ani ölümlerin çok olması vb.) ile henüz daha ileri bir düzeyde üretimde yetkin olmamaları gibi nedenlerle biyolojik üreme tek boyutlu olarak gündemlerinde olmuş olabilir. Bir de bu dönemde henüz toplumsallaşma düzeyi çok gelişmediğinden doğal olarak içsel dürtüler ve bedensel ihtiyaçlar daha çok ön planda olduğundan tek gündemli olarak biyolojik üreme ön planda olabilir. Ama artık insanlar için üreme çok boyutlu, geniş bir yelpazeye kavuştuğundan doğal olarak biyolojik üremenin gündemden düşmesi gerekir. Ki toplumsallığın kendisi bir çok farklı üremeye-üretime her türlü imkan ve avantajı sunmuş durumdadır. İnsanlar elinden geldiği birçok iş ile veya zihinsel olarak geliştireceği icat ve buluşlarla, düşünsel olarak açığa çıkaracağı ürünlerle kendisini çoğaltabilir veya geleceğe aktarabilir. Üstelik günümüzde insanlığın ulaştığı düzey itibarıyla artık biyolojik üremeye o kadar ihtiyaç yoktur. Geçmişte toplumunu düşünme biçiminde toplumun devamını sağlama için toplumsal olma adına yapılan bir eylemdi. Ama günümüzde insanın kendi soyunu biyolojik olarak sürdürme gibi bir sorunu olmadığından (hatta tam tersi aşırı nüfuz sorunu var) şu anda biyolojik üreme toplumsallığını toplumunu düşünmeyen bireysel-bireyci bir üreme biçimi olarak nitelemek çok abartılı olmayacaktır. Bunun için biyolo-

jik üreme biçimi özünde toplumun devamı değil toplumun inkarı olarak bir nitelik kazanırken bu durum birey-toplum arasındaki optimal dengeyi yıkan bir anlayış ve eğilimi içinde barındırmaktadır.

“Kafa Çalışmazsa Günü Çalışır”

Her sistemin cinselliği ne kadar öne çıkaracağı veya yasaklayacağı, bunu hangi biçime koyacağı ve nasıl sunacağı üzerinde yeterince değerlendirmeleri vardır. Onun için ‘şu zamanda yasaktır, şu halde helaldir, bu biçimde caizdir, şu biçimde günahdır, şu şekilde ayıptır, bu kanuna aykırıdır’ diye başlayan listeler sıralanır. Kur’an-ı Kerim’de bile birçok hadise bu cinsel ilişkilerin formatı üzerine belirlenmiştir. Hatta toplumsal koşullara göre bunun oranı, çeşitliliği, biçimi bile belirlenmektedir. Örneğin, ortaçağda Ortadoğu’nun Avrupa’ya göre geride kalmasının nedenlerinden birini Rêber APO Ortadoğu’da yaşanan cinsel politikaya bağlamıştır. Buna göre o dönemde İslamiyet cinselliğin önünü açıp bunu aşırılaştırırken, aynı dönemde Avrupa’da ise Hristiyanlık cinselliği gemlemekte ve çocuk getirme dışında bunu yasaklamaktadır. Bunlar özel oluşumlarla ve zihniyet yapılanmaları ile gerçekleştirilmiştir. Özellikle rahip-rahibelik kurumunun geliştirilmesi, öte yandan kadın bedeninin şehvet uyandırması ile suçlanması, bu nedenle kötülenmesi ve ‘kadınlardan uzak durun’ öğüdünün sık sık verilmesini bu özel çabalar arasında görebiliriz. İslamiyet’in ise tam tersi olarak 4 kadınla evlenme, hatta çocuk yaşta evlenme, cariyeler alma gibi yaklaşımlarla aşırı bir cinsellik gündemi vardır. Durum bu olunca Avrupa bazı boyutları ile farklı gündemlere odaklanmıştır. Tabi Avrupa’nın Ortadoğu karşısında özellikle de bilimsel teknik gelişim itibarıyla atağa geçmesini sadece cinselliğin aşırılaşması veya kısıtlamasına bağlayamayız. Ama bunun da bir neden olarak etkilediğini görmek durumundayız. Bundan şu sonucu rahatlıkla çıkarabiliriz ki; demek cinselliğin aşırı olduğu toplumlar diğerine nazaran daha geri kalmaktadır. Bunun etkilerini yakından tanık olduğumuz Kürdistan gerçekliğinde de çok iyi görmekteyiz. Demek cinsellik sadece bilinen anlamı ile kadın ve

erkek arasında belirlenmiş ilişkilene biçimi değil, bu bir devlet politikası, bir sistem organizasyonudur. Yani o kadar kapsamlı bir olgu ile karşı karşıyayız.

Bu açıdan bugün baktığımızda, sistemin aile yoluyla en çok istismar ettiği ve sonuçlarına baktığımızda oluşturduğu en korkunç tablolardan biri de cinsel ilişkilene düzeyinde yarattığı aşırılıktır. Eğer toplumda ölçü bırakmayan, ahlaki aşındıran bir sorun varsa o zaman bunun neden yapıldığı ve nasıl uygulandığı üzerinde muhakkak bir yaratım hikâyesi vardır. Yine sistemin bunu empoze etmesi için hangi politikalara başvurduğunun çözümlenmesi çözülmesi gerekir. Söz konusu olan eğer cinsellik konusuysa bunun muhakkak sorgulanması ve irdelenmesi gerekir. Ama maalesef bugün kişiye ve bir bütün topluma ‘yaşamın rengi ve zevki’ olarak sunulan bu cinsellik sorgulanmamakta ve sürekli olarak tercih edilen bir yaşam standardı gibi öne çıkarılmaktadır. Aslında insanlar bu biçimi ile kendi doğasından da uzaklaşmış durumdadır. Doğada bile bu ilişki çok sınırlıdır ve bunun bir zamanı, bir dönemi vardır. Ama insanlarda bu ilişkinin o kadar sürekli kılınması, çeşitlenmesi ve doğal olarak bunun sonucunda insanın güdüsel kılınması, elbette normal karşılanacak bir durum değildir. Bu durum, sanki yaşamın olmazsa olmaz ve vazgeçilmez kıstasıymış gibi sunulmaktadır. Hâlbuki cinsellik bir yaşam standardı değil, ölüm beyanatıdır. Zaten sistemin kendisi de kişiyi bu anlamda düşürerek yarattığı algı operasyonu ile sürekli olarak ona karşı ‘sen ancak bunu düşünebilirsin, bu konuda sınırsızsin veya tersi olarak sınırın şuraya kadar, sen ancak busun’ dercesine, bazen gizli bazen de açık bir dayatmada bulunmaktadır. Peki, nasıl oluyor da insan sözde bu kadar gelişmiş ve gözleri açılmışken cinsellik etrafında dönen bu oyunların farkında olamıyor? Neden cinsellik o kadar aşırılaştı ve kendi doğasından çıkarılmış? Neden insanın arayışları ve istemleri buna kilitlenmiş? Buna benzer sorular önümüzde durmaktadır. İşte bu sorulara gerçekçi yanıtlar vermek için burada toplumun içine düştüğü durumu anlamak kadar, devletin bu alana yönelik nasıl ince politikalar yürüttüğünü

ve nasıl özel savaş argümanı haline getirildiğini anlamak gerekmektedir.

Şunu rahatlıkla belirtebiliriz ki, bugün genel dünyada cinselliğin bu kadar ön plana çıkarılması kesinlikle rastlantı değildir ve bu durum özel uğraşların sonucu olarak gelişmektedir. Özel savaşın aygıtları bunu gündemde tutmak için sürekli çalışır durumdadır. Önceleri özel savaş için 3 S (spor, sanat, seks) deniliyordu. Ama şimdi özel savaş, toplumda hedeflerine ulaşmak için seks olgusunu ayyuka çıkarmıştır. Diğer iki S'ye gereksinimi o kadar olmasa da, tek başına seks olgusu ile tüm hedeflerini gerçekleştirir hale gelinmiştir. Sanat içerisine de bu olgu fazlasıyla yedirilerek onu da seksist anlayışla çarpıttıkları da bir gerçektir. O kadar yaygın bir hal almış ki birini düşürmek, ajanlaştırmak, anti-propagandasını yapmak, çökertmek, birine istediğini yaptırmak için öncelikle cinselliği kullanıp ona göre hedefine ulaşmaktadır. Onun için düşünen insandan, hatta uygulanan insandan çok güdüsel insan tipini ön plana çıkarmaktadırlar.

Özellikle de sömürge ülkelerde, özgürlüğünü yitirmiş kişilerde ve alanlarda aşırı cinsellik biçimi, bu ilişkiler içine hapsolma durumu daha çok yaşanan bir olgu olmaktadır. Böylece aile içinde kadın ve erkeğin ilişki biçimi, sadece kapsamı olmayan çok geri ve düşük bir ilişki biçimi olan cinsel boyuta indirgenmiştir. Kişinin enerjisini akıtacağı başka uğraşları ve başka idealleri olmadığına, cinsellik abartılı olarak yaşanan bir ilişki biçimi olmaktadır. Çarpıcı bir örnekle devam edersek sanırız bu konu daha da somutluk kazanacaktır. Yapılan bir araştırmaya göre; özgür bırakılan keklik ile kafese alınan keklikler arasında bazı önemli farklar yakalanmış, buna göre özgür bırakılan keklik yumurtlama döneminde 3-4 yumurta yaparken, kafese alınan keklik 7-8 yumurta yapmıştır. Bu örneği bile yorumlamaya açarsak, hakikate ilişkin kimi önemli ipuçları yakalamamız mümkündür. Özgür keklik, gökyüzünü dolaşan, aktiviteleri çok olan, uğraşları çok yönlü olan kekliktir. Bu sebeple cinsel fonksiyon onda sadece ihtiyaç doğrultusunda aza

indirgenirken, kafesteki keklik gidecek alanı olmayan, tüm işlevselliği kendini üremeye odaklamış keklik olmaktadır. Bu örnek Kürt gerçekliğini anlama açısından da öğreticidir.

Artık tehlike sinyallerini veren, gittikçe bunun sakıncalı sonuçları ile karşılaştığımız bu ilişki biçimine (aşırı cinsellik), sanki aile çerçevesi dahilinde yaşanınca hiçbir sorunu, kusuru yokmuş gibi bakılmaktadır. Aile bu ilişkilenenin resmi kılıfı ve meşruiyeti olmaktadır. Sanki evlilik cüzdanı olunca, nikâh kıyılınca cinsellik ahlaki standartlara kavuşur, diğer biçimde ahlaksız olur gibi bakılmaktadır. Böylece sistemin yarattığı bu cinsel politika anlaşılmadığı gibi, tecavüz kültürü de sorgulanamaz olmaktadır. Şu an sistem içerisinde her bakımdan ayyuka çıkarılmış bu cinsellik biçimi, nerede ve nasıl olursa olsun içinde ahlaki değer yargıları bırakmamıştır. Bu konuda da Rêber APO **“Kölelik üzerine kurulan ahlak en bayağı ahlaksızlıktır”** diyerek aslında bunun meşruiyetini sorgulamaktadır. Hatta Rêber APO daha ağır değerlendirerek; **“Ha genel ev ha özel ev fark etmez. Kadın ha bedenini genele satmış ha birine. İçerik olarak aynı düşürülmüşlük hikâyesi mevcuttur”** demektedir.

Cinsellik güdüsü sürekli canlı tutulup kışkırtılırken, en çok da kadın bunun mağduru haline getirilmektedir. Bu alanla beraber kadını ezme, köleleştirme, kadını toplumsal değerden düşürme yaşandığı gibi namus adına cinayetlerin kurbanı yapılmakta, birilerinin olmayınca bıçaklanabilir hale gelmektedir. Artık kadın sadece ve sadece bir zevk aracıdır ve bedeni sadece şehvet uyandırıp uyandırmama ile ölçülür hale gelmektedir. Durum bu iken devlet, bu güdü eliyle hem bireyi denetim altına almış, hem erkeğe uğraşacağı bir alan yaratmış hem de kendisine bağlı milyarlarca işbirlikçi kesim sağlamış olmaktadır.

Kadın bedeninin bu cinsel güdü ekseninde en çirkin biçimde peşkeş çekildiği görülmektedir. Bununla resmen cinsel arzular şahlandırılmaktadır. İnsanların akli-fikri bunda olunca, başka düşüneneceği gerçeklik bırakılmamaktadır. Enerjinin yutum merkezi

denilen durum böyle gerçekleşmektedir. Sanki insanların işi gücü kalmamış, tüm hayal ve arzular, istem ve hedefler bu noktada kilitlenmektedir. Tek düşüncesi, eğilim ve tercihleri buna odaklandığından, başka düşünecek bir şeyi bırakmamaktadır. İnsanlarda güdüsəl yaklaşımın bu kadar boy vermesiyle, beyin neredeyse düşünemez boyuta gelmiştir. Bu konuda da Rêber APO **“Doğal olarak kafa çalışmazsa güdü çalışır. Bu bilimsel bir gerçekliktir... Kadın etrafında geliştirilen tüm ilişkiler, özünde siyasal tahakküm ilişkileridir. Kapitalizm bu tahakküm ilişkilerinde kadın cinselliğini öne çıkararak, kadına en büyük saldırıyı yapmıştır. Cinselliği adeta çağın afyonu haline getirerek topluma ağır bir darbe indirmiştir. Bugün cinsellik dinden de, milliyetçilikten de beter bir afyon niteliğinde yaygınlık kazanmış durumdadır”** demektedir.

Cinsellekle özelde kadın, kadın şahsında tüm toplum düşürölmektedir. Tanrıça kültürünün temsilcisi kutsal kadın bu yolla hem özel evin hem genelevin kölesi haline getirilmiştir. Aynı zamanda bu bir egemenlik sahasıdır. Cinsellik erkek için, erkek şahsında tüm iktidar yapılanması ve zihniyeti için bir güç, bir zemin haline gelmiştir. Bu yolla resmen kadınlık, erkek iktidarının kum torbasına çevrilmiştir, istediğı gibi yumruklamaktadır. Onun için toplumda yaşam sadece güdü ve özelde de cinsel alana indirgendiğinde varlık bulacak olan faşizm olmaktadır. Bu anlamda güdüsəl, biyolojik sınırlara indirgenmiş bir yaşam faşizm üretir demek yanlış olmayacaktır.

Kapitalist sistem bu faşizm ile toplumda ahlaki ilkeleri yerle bir ederek, kendini ayakta tutabilmektedir. Cinsellik, sistemin sürekli işleyen motoru gibidir. Onu ileri sürerek kendine gelecek yaratmaktadır. Bu olmadan kendini sürdürebilmesi olanaksız hale gelmiştir. Yoksa sistemin yarattığı çelişkilerin üstü nasıl o kadar kapanabilir ve gündem sapması nasıl gerçekleştirebilir ki? Bu nedenle kapitalizm kendisi açısından gelecek vaat eden bu cinselliğın süreklilik kazanması için aile yoluyla kontrolüne alabildiğini

almakta, bu da yetmeyince fuhuş sektörünü örgütleyerek, genellemleri yaygınlaştırarak, cinselliği sanal âleme çekme gibi akla hayale gelmeyecek tüm yolları denemektedir. Özellikle de medya yoluyla, dizilerle, filmlerle cinsellik konusunda hazırlanan özel sitelerle, reklamlarla vb. yollarla, günün yirmi dört saati bireyi bombardımana tabi tutmaktadır. Birey aileden çıksa da kurtuluşu yoktur, gittiği her yerde, bu güdü bir gölge misali onu takip edecek biçimde ayarlanmıştır. Bu durum öyle bir hal almıştır ki, artık ne aile formu, ne evlilik, ne resmiyet, ne ölçü ne de alınan terbiye ölçüsü, hiçbir şey ama hiçbir şey bu cinsel güdüyü kontrol altına alamamaktadır.

Aslında cinselliğin bu kadar yaygınlaşmasının ve aşırılılaşmasının, kapitalizmin temel politikalarından olan tüketim olgusuyla da bağlantısı vardır. Tüketim kültürüyle toplum iyice parçalanmakta ve özelde kadın, genelde tüm toplum tam nesne konumuna düşürülmektedir. Tabii ki tüketimin getirisi olan doyumsuzluk, tatminsizlik, manevi alandaki boşluk, aşırı bireysel istemlerin kapitalizmin kazandırdığı temel özellikler olduğunu göz önüne getirdiğimizde, bu özelliklerin cinsellik alanına bulaşmaması düşünülemez. Yarattığı tüketim kültürüyle insanlar bir şeyi, hatta gözüne gönlüne kestirdiği her şeyi tükettikçe kendini özgür hissetmekte, maddi ve manevi her şeyi tüketmektedir. Onun için cinsellik tüketim kültürüne bağlı olarak kapitalizmde bir obezite durumunu yaşar. Kadın ve erkek birbirine bakınca cinsellik dışında bir şey düşünemez hale getirilmektedir. Onun için bugün kadın ve erkek birbirine bakamamakta, bu cinsel dürtünün etkisiyle hemen “bakıştık, anlaştık, sevdik...” hallerine girmektedir. Böylece gerçek anlamdaki aşk, sevgi olayı da bu cinsellik düğümü karşısında kötürüme uğramakta ve bir zamanların kutsal olan kavramları şu an içi boş, içeriksiz ve saptırıcı bir düzeye indirgenmektedir. Burada mesele kadın ile erkeğin birbirleri karşısında hissettikleri veya birbiriyle anlaşmaları değil, bunu hissederken neyi kaybettiğidir. Bu nedenle cinsel ilişki eğiliminin bu kadar aşırı olmasına doğal

bakamayız. Bir zamanların doğal, hatta kutsal olan bu ilişki biçimi şimdi bir paçavra gibi kullanılmaktadır.

Aile İçerisinde Verili Kadın ve Erkekliğin Oluşturulma Süreci ve Yöntemleri

Her şeyden önce ulusal ve sosyal gelişme özelliklerimizin ailecilik eliyle çarpıtıldığını görmek lazım. Sistemin aile üzerindeki politikalarının yansımaları hem aile sistemi hem de bireyin yetiştirilme tarzı üzerinde oldukça etkili olmaktadır. Benliklerimizde örgütlenen hiyerarşi ve sınıf anlayışı, ilk ayrışma, ailedeki yetiştirilme tarzımızda görülmektedir. İlk toplumsal cinsiyetçilik rolleri orda öğretilmekte, kısacası ilk kaybediş tohumları ve kölelik kodlamaları burada atılmaktadır.

Yetiştirilme tarzları yer, zaman ve mekâna göre değişim gösterse de, özünde yaratılan anlayış ve bireye verilen rol-misyon aynıdır. Özellikle de burada ailenin bireyde yarattığı ruh dünyasına değinmekte fayda vardır. Bireyde oluşan bağıllık ve bağımlılık, bir sahiplenme, sevilme, sevilme, el açma, sevgi dilenme, kendi başına karar alamama, birey olarak kendini tanımama, hep birilerine bağlı yaşama yani muhtaçlık duygusu, hep birilerinin olma duygusu, etrafında aile olmadığında yaşanan eksiklik duygusu, hep aile için yaşama ve onu yaşatma çabası, korunma ve koruma gerekliliği vb. gibi duygular, aile içindeki yetiştirilme tarzımızdan kaynağını alır. Yani devlet sistemi aileyi besler, ailede bireyi... Bunun tersi de geçerlidir, birbirinden ayrı ele alınamaz.

Evrende her şey bilinmek ve tanınmak ister, evrende yaratılan her şey, farklı biçimlerde de olsa kendini dile getirmektedir. Evren özgürlük arayışı ve yaratımlarının dili olarak, kendini onda ifadeye kavuşturma istemiyle insanı kendisinin bir özeti olarak yaratmıştır. İnsanın bunu bilince çıkarması ve bunun arayışçısı olması gerekirken, büyütülme tarzımızla nasıl görev ve sorumluluklarımızdan uzaklaştırılıp yanıltıldığımızı görmemiz gerekmektedir. Anne karnında büyük bir heyecanla biyolojik gelişimini ta-

mamlamaya çalışan bireyin doğar doğmaz duyduğu ilk söz; “benim oğlum, benim kızım” olmaktadır. Bireyi mülkiyetine alma, tahakküm etme sinsiliği de kaynağını buradan almaktadır. ‘Benim’ olunca öteki ulusun, toplumun ve davanın kişisi olmaz, birilerinin olur. Özel mülkiyetin insanın hem insanlaşmasında hem de toplumsallaşmasında her geçen gün ne kadar engelleyici bir rol oynadığı yaşanan olaylarda fazlasıyla görülmektedir. Genç kız birilerinin sevgilisi olmayınca öldürülür, kız babasının olmayınca öldürülür ve kadın kocasının olmayınca yine öldürülür. Demek kadın sadece ait olduğunda yaşatılır. Bu özel mülkiyet toplumun gelişiminde engelden de öteye temel bir kriz, bunalım haline gelmiştir. Çünkü özel mülkiyet ahlak bozar ve toplumu politikasız bırakır.

Bunlar yaratıldıktan sonra artık anne çocuğuna, çocuk anne ve babasına, kadın erkeğe, erkek kadına yaratılmış muhtaçlık duygusuyla yaklaşmaktadır. Bu da kendisiyle birlikte el açma ve birbirinden dilenmeyi getirir ki, özgürlük eğilimi önündeki en büyük engellerden biri de bu olmaktadır. Birey ailenin var olan sınırları dışında bir şey yapmak istediğinde, söylenen ilk şey “biz birbirimize muhtacız” dayatması olmaktadır. Bu söz ve yaklaşım, ailenin bireyi tutmak istediğinde kullandığı argümanların başında gelmektedir. Özgürlük mücadelesine katılmak istediğimizde duyduğumuz ilk söz, ‘hayır yapma, bizim birbirimize ihtiyacımız var, sensiz yaşayamayız’ şeklinde olmaktadır. Düşman da bunu bireye karşı kullanmaktadır. Özellikle gözaltında birçok arkadaş muhakak bu soruyla karşılaşmıştır; “hadi kendini düşünmedin, ana ve babanı da mı düşünmedin” diyerek, güya bireyin aile karşısındaki sorumluluk ve görevi hatırlatılmaktadır. Hem aile hem de devlet bunun üzerinden psikolojik baskı yaparak, bu duyguyu bireye hatırlatmaktadır.

Bu yanlış büyütülme tarzı ile kuşaklar boyunca insanlar; toplum, insanlık ve gelecek için iyi, doğru ve güzel olanı yaratmaktan alıkonulmaktadır. Bunun yarattığı tahribatların bir sonucu olarak da

aşırı duygusal ve yanılgılı bir yaklaşımla aile gerçeğini görememe ve onun hakikatine dokunmama durumu yaşanmaktadır. Özellikle de sözde sorunları, çatışmaları fazla olmayan bir ailede büyümüşse sorgulama hemen hemen hiç yapılmamaktadır. Birey, kendisinin en ideal aile gerçekliğinde yetiştiğini düşünmektedir. Sistemin yarattığı bu çelişkisizlik durumunun farkına varmak, çözümlmek ve aşmak elbette kolay olmamaktadır; çünkü aile kişiyi bu gerçeklikle çelişir bir şekilde büyütmemektedir. Tam tersine bu ideolojik kodlamalara uygun davranılması için farkında olarak veya olmayarak, kişiyi bu gerçekliğe uygun hale getirmektedir.

Kölelik kodlamaları DNA'mıza çok incelikli bir şekilde sarmalanmıştır. Fakat bizler, kavramları ve olayları yüzeysel ve dar ele aldığımız için, sorunsalların özüne inemiyoruz. Mesela bazı arkadaşlar ailesi onu tokatlamamış, ona istediği şeyi vermiş diye (ki bu istekler de genelde sistemde özendiği şeyler olmaktadır), ona birkaç maddi imkân tanımış veya ailesi yurtseverdir, onu birkaç aktiviteye katmış diye, ailelerini en özgür ve ideal olan bir toplumda değerlendirmektedirler. Hatta şöyle bir yanılgıya düşerek, 'ailemde hiç egemenlikçi, iktidarcı yönleri görmedim' veya 'ailemde cinsiyetçilik yoktu, ailem çok demokrat ve özgürlükçüydü' diyerek aileye toz kondurmamaktadırlar. Bazı arkadaşlar da ailesinin yurtseverdir olmasından kaynaklı sanki parti ölçülerinde büyümüş gibi kendisinde aile çözümlemesi yapmaya gerek duymayarak, kendini doğal PKK'li görmektedir.

O zaman bu tür yaklaşımları aşmak için şu can alıcı soruları sormakta yarar vardır. Her şeyden önce ailenin kişiye ne verdiği ve neyi kazandırdığı, neyi kaybettirdiğine gerçekçi cevaplar bulmak lazım. Buna göre ailen sana bir bilinç kazandırdı mı, bir kültür verdi mi? Sende sorgulayıcı bakış açısını yarattı mı, buna göre kabul ret ölçülerini özgürlükçü esaslarda yapılandırdı mı? En önemlisi de seni bu insanlık dışı sistemle çelişir duruma getirdi mi? Toplumsal statünün seni ezdirmesine geçit verdi mi vermedi mi, senin için en iyi olanı yarattı mı? Buna benzer biçimdeki soru-

ların netleşmesi gerekir. Bütün bu konularda kişiye yardımcı olacak, onu yapılandıracak aile statüsünü bulmak çok zordur.

Hâlbuki mevcut toplumsal statüyü kıran, her yönlü sistem karşıtı olan bir aile gerçekliği olsaydı ya da bizlerin yanılıgı bir şekilde ele aldığı üzere aileler demokrat olsalardı, ailelerin yaklaşımları özgürlükçü olsaydı, o zaman ezilmişliğe ve köleliğe karşı bu kadar mücadele etmemize gerek kalmazdı. Her yerleşkede sistemi aşan birkaç aile olsaydı, o zaman mücadelemizin seyri bambaşka olurdu. Bunu sadece yurtseverlik bağlamında belirtmiyoruz. Bunu en çok da sistemi her anlamıyla sorgulayan ve bunun sonucunda özgür kişilikleri yaratan ailelerin olması bağlamında belirtiyoruz. Kafamızdaki bu iyi aile modeline, sistemin kendisi her anlamıyla engel durumdadır. Daha doğrusu sistem bu aile biçiminin oluşmaması için bütün zeminleri kurutmuştur. Bunu aşan aile, zaten o toplumsal koşullarda ve o sistemin içinde barınamayan aile gerçekliği olur ki şu an sistemi aşan aileyi bulmak imkânsıza yakındır. Ne mevcut zihniyet ne de kültürel yapılanma buna el vermemektedir. Bu sebeple aile gerçekliğini mevcut sistemden koparmadan ve gerçek özgürlük ilkelerine vurarak değerlendirmek önemlidir.

Aile, Toplumsal Cinsiyetçiliğin Üretim Mekânıdır

Ailede eleştirilmesi gereken en önemli boyutlardan biri de, ailenin mevcut erkeklik ve kadınlığın adeta ürettiği bir kuluçka rolünü oynamasıdır. Bu anlamda aile toplumsal cinsiyetçiliğin üretim mekânı olmaktadır.

Toplumsal cinsiyetçiliği salt erkeğin kadına karşı baskıcı olması veya erkeğin her şeyi belirleyen olmasıyla ele almak eksikli, hatta yanılıgı bir yaklaşımdır. Bu yaklaşım, cinsiyetçiliğin en kaba ve deşifre olmuş, haliyle en bilinen yönüdür. Bir olgunun görünen yüzü eğer karşıtlık, direkt tepki öfke yaratıyorsa, onunla mücadele etmek her zaman daha kolay olmaktadır. Çıplak zor ve şiddet karşısında öz savunmaya geçmek doğal olandır. Yüzyıllardır bu

duruma karşı çeşitli biçimlerde mücadeleler yürütölmekte, eksik, yetersiz ve yüzeysel de olsa kimi değışimler yaşanmaktadır. O bakımdan aileler nezdinde var olan çıplak zordan ziyade, yürürölkte olan yumuşak şiddeti konu almak gerekir. Toplumsal cinsiyetin tamamı zaten bu konu kapsamındadır.

Onun için konuyu biraz daha eşıleyip, ailede işlenen toplumsal cinsiyetçilik kalıplarına bakmak gerekir. Toplumsal cinsiyetçiliğı daha bebeklikten itibaren küçük kız-erkek çocuğına öğretilen kadınlık-erkeklik kültürü ve kölelik kodlamalarında görebiliriz. Toplumsal cinsiyetçilik, kız çocuğınu doğar doğmaz bir erkeğı göre hazırlama ve bunun psikolojisini kazandırma olayıdır. Şekli, yaşam biçimi, eğı varsa (olmasına müsaade edilmişse) tercihleri, konuşması, oturup-kalkması, gülmesi-ağılaması hep buna göre şekillendirilmektedir. Erkek çocuğına ise küçüklükten itibaren öğretilen erkeklik-erkeksilik kültürünü de irdelemek lazım. Erkeğı ‘sen en başta kadının ve gücünün yettiğı herkesin, hatta dünyanın hâkimisin’ diyerek, ona büyüklük ve himayelik ayrıcalığı bahşedilmektedir. Bu yönlendirme ile daha sonraları kadına “ya benimsin ya kara toprağıın” diyecek kadar üzerinde her türlü tasarruf hakkını uygulamakta, bunu da oldukça meşru ve hayatın sıradan akışı olarak görmektedir. Bu sebeptedir ki; “sen yüzde yüz benim olacaksın, sadece ama sadece benim yaşamım olacaksın” deme cüreti, erkek için en olağıan hal olmuştur. Kadın da büyüölme kodlamalarının getirdiğı bir sonuçla kendini birilerinin yaşamı ya da biriciğı olduğunu sanmakta ve bu gerçekliğı sorgulamayı bir tarafı bırakalım, karşısındaki bu sözleri kullanmışsa buna büyük bir şükranla sarılmaktadır. Ne de olsa hiçleştirilmiş kadın hiç konumda iken birilerine ait olma, birilerinin baş tacı olma mertebesine ulaşmıştır! Hiç pozisyonundan, birine ait olmaya doğru giden süreç bir kurtuluş yolu olarak görölmektedir. Bu sözüklerin esasında ise burada kendini konuşuran erkek zihniyeti, kadına “sen sadece benim yaşamım olacaksın” derken, aslında ona geri kalan yaşam sahalarını, başka yaşam tercihlerini kapatmış olmaktadır. Bu, uygarlığıın erkek-insan eliyle uyguladığı en

temel yalanlarından biridir. Çünkü kadın için “benim yaşamım” derken, ona diğer yaşam tercihlerini tanımamakta, kendi yaşam alanını genişletirken kadının yaşamını fakirleştirip tüketmektedir. Madem kadın erkeğin yaşamı ise, o zaman bir insan kendi yaşam kaynağını bu kadar kurutur mu diye sormak lazım. Bu açıdan “hoyrat, zalim, bencil erkeklik” tanımlamaları tam da burada yerini bulmaktadır.

Bununla birlikte, aile içerisinde ana veya babanın konumu ve rolleri değerlendirildiğinde de ciddi yanılgılarla karşılaşmaktayız. Buna göre bazı arkadaşlar, eğer annesi aile içerisinde kısmi bazı roller edinmişse, yüzeysel eşitlik ilkeleri ile bezenmiş liberal aile modelinden geliyorsa veya anne figürü evde biraz baskınsa, sanki o ailede toplumsal cinsiyet kalıpları ortadan kalkmış gibi yanılgılı ele alış tarzları açığa çıkmaktadır. Bu değerlendirme tarzı, mevcut gerçeği görülür kılmaktan oldukça uzaklaştırmaktadır ya da bununla bağlantılı olarak “babam, annemden daha anlayışlı ve daha demoklattı” diyerek, yine gerçeğin derinlikli dilini anlamamaktan kaynaklı hatalı ve tek yönlü değerlendirmeler geliştirilmektedir. Gerçek her zaman için ancak çok yönlü bakıldığında kendini gösterebilir. O bakımdan gerçeğin özünü anlamak için çok yönlü bakmak gerekmektedir. Tamam, ailede anne hâkim veya otoriter olabilir ama nihayetinde anne figürü de bu ataerkil sistemden fazlasıyla nasibini almamış mıdır, diye sormak lazım. Bu figür de sistem nazarında iyi bir annelik nişanesi alabilmek için veya tamamen iyi niyetle aşırı baskıcı dayatmalarda bulunmaktadır. Sırf toplumsal kategoride yer alan ölçülere göre çocuğu kötü yollara düşmesin diye ve erkek egemenlikçi sistem nazarında iyi bir ana olmak için bu kadar sert, sınırlayıcı dayatmaları olmaktadır. Ne de olsa, çocuğunun başına bir şey geldiğinde ilk etapta ‘annesi iyi terbiye vermemiş’ önyargısı ile karşılaşacağını bilmektedir. Dolaısıyla bu ananın, bu düzenin çarkında bir dişli olmayı öğrenmiş ve bunu kanıksamış bir ana olduğunu unutmamak gerekir. Bu ana, toplumdaki öğrendiğini çocuğuna öğretmekle, çocuğu karşı koyunca da zorla dayatarak ona kabul ettirmekle kodlanmış bir

anadır. Babanın bazı konularda anlayışlı olması onun çok demokrat, hoşgörölü bir kişi olduğunu göstermez. şunu iyi bilmeliyiz ki, toplumsal cinsiyetçiliğin sızdığı her davranışta ataerkilliğin imzası vardır. Onun için bir ailede baba şeker dağıtıyor, ana kendisine verilen rol gereği kamçı uygulamak zorunda bırakılmaktadır ve bunda yine erkeğin kurnazlığını görmek lazım. Kendisine ‘iyi adam’ rolünü kazandırırken anaya da ‘kötü kadın’ rolünü çok sinsi biçimde uygulatmaktadır. Aslında belki bunu planlamamış veya düşünmemiştir. Ama sistemin kendisi zaten bu düzeni ve dayatmaları hazır hale getirmiş durumdadır. Sistemi aşmayanlar için bu roller biçilmiş kaftan gibi hemen giyilmekte ve oyun sahnesinde hazır hale gelmektedir. Toplumsal cinsiyetçilik şüphesiz bundan ibaret değildir. Genel olarak konumuz bu olmadığı için, bu kısa örneklemelerle yetineceğiz.

Yine konuyla bağlantılı olarak mevcut ailede, görüntüde yumuşayan ve liberalize olmuş bazı gerçekleri de irdelemek gerekir. Onun için kadının ikincil plandaki rolü ve nesnelleştirilmesi, duygu ve düşüncelerinin öğütölmesi derinlikli olarak değerlendirilmelidir. Özellikle de bu konuda erkeğin kadın üzerindeki dayatmaları, kadının da verilen ayar üzerinden kendine biçim vermesi iyi irdelenmelidir. Erkeğin artık çok kaba bir biçimde “şunu yap, bunu yapma” demesine gerek kalmamıştır. Kadın zaten çoktandır istenilen biçime göre kendisini ayarlamıştır. Örneğin, erkeğin kadın için şöyle inceden bir dayatması var; “seni nasıl görmek istiyorsam öyle olacaksın; istersem ürkek, istersem cesur olacaksın. İstersem çarşafı bürünecek, bunu istemezsem açık saçık dolaşacaksın”. Böylece erkeğin isteyip istememesine bağlı olarak okuyan-okumayan, çalışan-çalışmayan, başka fantezileri olan ve bunun tam tersi kendi halinde olan vb. binlerce kadın tipi açığa çıkmaktadır. Kuşkusuz bu şekillenişlerin biri köleci, ötekisi özgürlükçü değildir. Ne açığı ne kapalı, ne okumuşu ne okumamış, ne konuşanı ne de konuşmayı özgürlük veya köleliğe göre ele alınamaz. Hiçbiri olması gerekeni ifade etmemektedir. Bu kategorilerin tamamı erkeğin beğeni ölçülerine göre şekillenmektedir.

Aslında zıtmış gibi beliren bu olguların her biri tek tipte somutlaşmaktadır; bu da köle kadın tipinden başka bir şey değildir. Devletin son liberal politikasında binlerce eğilimdeki vatandaş topluluğu, binlerce değişik tercihli kadın ve erkek kişiliği ve ilişkilendirme biçiminde köleliğin bu derin izini görmek mümkündür. Bu konuda da Rêber APO **“Kadında gerçekleşen yalnız zihni ve fiili bağımlılık değildir. Tüm duyguları, fiziki hareketleri, ses düzensizliği, giyim kuşamı kölelik tarzıyla bağlantılı kılınmıştır”** demektedir. Erkeğin kendisi her ne kadar sistemin bazı gerçekleri karşısında nesne olsa da, toplumsal cinsiyetçiliğin bahsettiği statü ile çoğunlukla özne konumundadır. Kadınlar ise her ne kadar yaşamı konusunda kendisinin karar verdiğini iddia etse de, özünde her şeyiyle daha öncesinden aldığı kodlamalarla karar haline gelineni uyguladığını bilmek durumundadır. Kadın bu mevcut sistemi ret etmedikçe, içinde nesnelleştiği bu eşikten adım bile atamayacaktır. Tüm bu esaslarda baktığımızda, toplumsal cinsiyetçiliğin temel şifresinin ailecilik olduğunu hemen çözebiliriz. Cinsiyetçilik tüm kurumlaşması, anlayışı ve eğilimi ile burada yuvalanmıştır ya da cinsiyetçilik ailecilikle beslenmekte, aynı şekilde ailecilik de cinsiyetçilikle şerbetlenmektedir.

Namus Adına Yaşanan Egemen Erkek Namussuzluğu!

Ailede sorgulanması gereken bir diğer yaklaşım ise kadının namus statüsünde ele alınmasıdır. Hatta aile, kadının namus bekçisi haline gelmiştir dersek abartılı bir değerlendirme olmayacaktır. Aslında namus olgusunda işin esasını ele aldığımızda, oldukça öğretici yönlerinin olduğunu görürüz. Kelime kökeni ve anlamı itibariyle ilke ve yasadan gelen nomos (daha sonra günümüze doğru namus olarak geldi) kavramı, toplumsal cinsiyetçi örüntüde bir hayli özünden uzaklaştırılmakta ve yarattığı etki itibariyle şu anda büyük tahribatlar yaratan konumda tutulmaktadır. Bu durum, ahlaki ve politik toplum gerçeğinden hızla uzaklaşmayı yaratmaktadır. Aile namusu, toplumu kafeslemektedir ya da bireyler namus denilen kafeslere alınarak toplumdan izolasyonu ya-

şamaktadır. Ailen kadar ilkeli, ailen kadar ölçülü, ailenin çizdiği sınırlarda hareket etmek namus olarak belirlenir, ama işin özünde ise yaşananın kendisi nomostan kopuştur. Nomos-suz olmak, örgütsel ilkeyle buluşmanın önündeki büyük engeldir. Bu yaklaşımın kendisiyle taşıdığı alışkanlık ve anlayışlar adeta feodalizmin taşıyıcısı, gün günden güncelleyicisi haline gelmemize neden olmaktadır. Rêber APO gerçeğinde bu konu, daha çocuk yaşlarda sorgulamaya tabi tutulmuş, mevcut toplum kurallarına neden gelemediğinin arayışları güçlü ortaya konulmuştur.

Bu bakımdan hem örgüt öncesi namus anlayışımız hem de şimdiki namus anlayışımızı ele almak, aileciliği doğru çözümleyip aşmak açısından yararlı olacaktır. En çok namus anlayışını dillendiren erkek olduğundan, bu durumda erkeğin namus karşısındakini durumunu ele almak faydalı olacaktır. Genel olarak sistemden darbe alan veya sistemde istediği konuma ulaşamayan her bir erkeğin, çıkış bulamayınca bu güçsüzlüğünün tüm hıncını kadından çıkarttığı bilinmektedir. Öfkeyle dolmuş bu erkek gerçekliği, kadına yönelerek şiddetini boşaltmaktadır. Çok uzağa gitmemize gerek yok, her birimiz ailedeki baba figürünü göz önüne getirdiğimizde, dışarıda devletin karşısında nasıl bir kediye, evin içinde nasıl bir kaplana dönüştüğünü görebilmekteyiz. En önemlisi de asıl namus olarak bakacağı ve vazgeçemeyeceği değerlerin (ülkesinin, toplumsal değerlerinin, yaşam hakkının, kimliğinin, özgürlüğünün, ekonominin, siyasetin, güvenliğinin, kültürünün vb.) elden gittiğini gördükçe ve buna karşı da güç getirmeyince, mücadele edemeyince, kendi himayesinde olan, malı olarak baktığı kadını namus olarak görüp ona yönelmektedir.

Özellikle de namus adına yapılan şiddet pratikleri dehşet vericidir. Bu durumu sadece feodal ölçülerin hâkim olduğu kesimler ve alanlarla sınırlandırmamak lazım. Sonuçta modernist kapitalizmde de özeline girdiği her kadın için başkasının bakması ve sahiplenmesi bir sorun olmakta ve yine kadını kendi namusu görüp ona sahiplenme gösterilerinde bulunmaktadır. Demek ki namus,

özel mülkü olarak görmek demektir. Bu konuda Rêber APO; **“Namus cinayetleri’ olgusu, aslında bütün toplumsal alanda namusunu çiğneten erkeğin, tersinden olarak bunun öfkesini kadında giderme eylemidir. Sembolik ama çok bitik ve basit bir gösteriyle namus davasını hallettiğini düşünmektedir. Kürtlerin toplum namusunu yitirdikten sonra kadının namusunu da koruyamayacaklarını kavrayamamaları sadece cehalet değil, ahlâk adına ahlâksızlıktır. Kadın namusu adı altında yaşatılmak istenen namus anlayışı, ahlaki ve politik olarak tükenmiş Kürt erkeğinin kendi gücünü kadın köleliğinde kanıtlama çabasından veya güçsüzlüğünden ileri gelmektedir. Yabancı hâkimiyetin ona ve toplumuna yaptıklarının acısını o da kendi hâkimiyetini kadına dayatarak çıkarmak istiyor. Kendini bir nevi terapi ediyor”** demektedir.

Namus olgusunda yatan temel gerçekliklerden biri olan bekâret olgusuna da eleştirel bir gözle bakmak gerekmektedir. Bekârete sadece fiziki bir olgu ele alınması ve onun üzerinden kadına bakılması çok cinsiyetçi bir bakış açısıdır. Her tarafı işgal edilmiş, lime lime olmuş bir toplum gerçeğinde insan ruhu kirlenmişken, fiziki olarak bekâret ne anlam ifade edebilir ki? Asıl bakirlik, sistemin kölecil kılan tüm sızmalarına karşı kendini her anlamıyla korumaktır. Esas olarak bekâretin bozulması, toplumsal ahlakın aşındırılması ve özgürlük ruhunun yitirilmesidir.

Tabii erkek nezdinde kadını namus olgusundan çıkarmak, öyle sanıldığı gibi kolay aşılabacak veya vazgeçilecek bir zihni format değildir. Örneğin, kadın özgürlük mücadele tarihimizde en çok etki yaratan ve yaygınlaşan bir kampanya olan ‘biz kimsenin namusu değiliz, namusumuz özgürlüğümüzdür’ kampanyasına içimizdeki erkek arkadaşlar bile anlam vermemiş, güya yanlış bulup eleştirmişlerdi. Tabii bu, konunun özünü anlamamayla bağlantılıdır. Bizde aşılmayan bir olgunun, toplumda yansımalarının daha anlamsız çıkışlara yol açtığını pratik örneklerden bilen bir tecrübe sahibiz. Bu anlamıyla bu kampanya sürerken, bazı yurtsever

ailelerimizden bazı erkeklerin de ‘ne demek, eğer siz bizim namusumuz değilseniz kimin namususunuz’ diyerek eşlerine ve kızlarına tepki göstermişlerdi. Yani ülkemiz, kültürümüz, bilincimiz, tarihimiz, değerlerimiz, namusumuz olmadıkça, elbette tek boyutlu olarak kadınların namus statüsünde tutulması hep yaşanılacak, yaşatılacak olan geri bir zihniyet olarak kalmaktadır.

Sonuç olarak;

Bütün bu belirlemelerden yola çıkarsak sistemin, kadın ve aile kurumuna neden bu denli yüklendiğini, önemle üzerinde durduğunu ve bunun için neden bu kadar çok planlamaya gittiğini anlayabiliriz. Kuşkusuz ailenin ve özellikle de ailede kadının bu kadar acılı olması, biten-tüketilen konumda olması, sürekli olarak düşen-düşürülen pozisyonda seyretmesi, yoksullaşması ve en önemlisi de yenilgili olması sistemin işine gelmektedir. Güçten düşmüş bireylerin, bu birlikteliklerle sisteme karşı gösterecekleri herhangi bir retleri ve karşı koyuşları olamaz. Olsa bile, buna cüret edecek iradesi olmaz. Tam tersine sisteme hizmet etmeye koşullandırılmış kadın-erkek birliktelikleri var kılınmıştır. Bu haliyle Rêber APO’nun dediği gibi **“Kadın ve aileyi mevcut haliyle uygarlık sisteminin, iktidar ve devletin altından çekin, geriye düzen adına çok az şey kalır”**. Demek ki bu düzeni yaratan ve sağlayan mevcut haldeki kadın, erkek birliktelikleri ve onun kurumlaşmış biçimi olan aile gerçekliğidir. Sistemin kendisi, aile kurumlaşmasında varlık bulmakta ve burada döngüsünü sağlamaktadır.

Demek ki bize okullarda öğretildiği gibi ‘aile toplumun çekirdeğidir’ sözü hiç de doğru değildir. Oysa aile olmadan çok önce de toplumsal gerçeklik vardır. Yukarıda bahsi geçen eleştirilerde de açığa çıktı ki, böylesi bir çekirdek ancak hastalıklı bir ürün yetiştirir. Bu kadar kullanılan ve başkalaştırılan, hormonlanan bir çekirdek nasıl sağlıklı bir toplum bahçesini yaratabilir? Demek ki aile toplumun değil, devletin çekirdeği olabilir. Toplumun çekirdeği ise ancak ve ancak özgür kadın ile erkek kişilikleri ve bu kişilik etrafında gelişen ilişkilene biçimi ile şekillenebilir.

Toplum adına hiçbir değer yargısı bırakmayan devlet olgusu ise, toplumsal gerçeği ören kadın ve erkeğin eline sadece aile silahını vermiştir. Kadın ile erkek bu silah ile hem toplumlarını hem de kendilerini vurmaktadır. Ne de olsa devlet her zaman, özünden sapmış veya yaralı bir toplumu tercih etmektedir. Bu yaralarına bazen tuz bastırıp tehdit ederek, bazen de kendini kurtarıcı bir doktor haline getirerek topluma ancak güç getirebilir. Şu an toplumsal olarak en çok yaralı olan Ortadoğu gerçekliği ve özelde Kürt gerçekliği en çok ailecilik-kabilecilik-aşiretçilik kültürleri bağlamında vurulmaktadır. Bu konuda Rêber APO; **“Geriye kalan Kürt olgusu lime lime olmuş, alabildiğine daraltılmış, cehaletin de ötesinde hem zihin hem de yapılanma katliamına uğramış ailecilik objeleridir. Ortadoğu uygarlığında aileyi devletin mikro modeli olarak çözmeden, yetkin bir toplumsal çözümlemeyi yapmak çok eksik bırakır. Günümüz Ortadoğu toplumunda kadın sorunu en az devlet sorunu kadar ağırlaşırsa, bunun altında yine devletin tarihi kadar uzun ve karmaşık bir kadın kölelik tarihi yatar. Kadın–aile–erkek Bermuda üçgenini haritada iyi göstermeden, yanından geçen her toplumsal çözüm gemisini batırması içten bile değildir. Bermuda üçgeni toplumsal okyanusta Ortadoğu’daki mikro devlet olarak ailedir. Hiyerarşi ve devlet yükselirken, kendi izdüşümlerini de mutlaka aile kurumunda yansıtmadan edemezler. Ailede yankı bulamayan bir hiyerarşi ve devlet, yaşama şansını güçlü kılamaz ve sürdürmez. Ortadoğu uygarlığında bu diyalektik ikilem özenle dokunur ve hiç ihmal edilemez”** diyerek, geride kalanın aile olduğunu ve tüm sömürü hikâyesinin bunun üzerinden yapılandırıldığını tüm çıplaklığıyla göstermektedir. Devlet gerçekliği, şu an aile geleneği ile tüm çirkefliklerini kabul ettirmekte ve daha fazlasına koşmak için aileyi ayak mahiyetinde kullanmaktadır.

Rêber APO aile çözümlemesi ile kadına dayalı tüm bilinmezlikleri, çarpıtmaları, yalanları, sahtekârlıkları ve komploları aydınlattı. Aile yoluyla zihniyetin nasıl sömürüldüğünün geniş çözümlemelerini yaptı. Egemen kültüre göre şekillenmiş kadın gerçeğindeki

geleneksel yönlerin klasik kadınlık olduğunu vurgulayarak, kadının bulandırıldığı o makyajı silerek, kadının bu karılık edebiyatında ne kadar çirkin olduğunun suretini gösterdi. Aynı şekilde erkeğin de koca, baba, erkek kardeş, sevgili, eş, dost kavramları altında gizlenen egemenlikçi devletçiliğini su yüzüne çıkardı. Deşifre etmekle kalmadı, erkeğin bu dayanağını adeta dinamitledi. Burada yuvalanan hakikati ortaya çıkararak, toplumsal ilişkiler, kurumlar, gelenekler, kültür, ahlak olarak zihinlere kodlanmış kadınlık-erkeklik gerçekliklerine müdahalede bulunarak, kadın ve erkeğin ilişkilerinde saklı olan bu sistem içileşmeyi yerle bir etti. Kapitalist sistemin Önderliğe tepkisi esasta buna dayanmaktadır. Burada esas alınan yeni yaşam modeli, sistemin kök hücrelerini ve kurumlarını alt üst etmektedir. Bu yeni yaşam modelinde sistem kendisini yaşatamayacağını çok iyi görmektedir. Kadın özgürlük mücadelemizin bu denli büyük refleks ve tepkiyle karşılanmasının ve hedeflenmesinin en önemli nedenini de burada aramak gerekmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

AİLECİLİK KÜLTÜRÜNÜN ÖRGÜT İÇİNDEKİ YANSIMALARI

Ailede edinilen kültür, ilk şekillenme bireyin tüm yaşam yürüyüşünde etkili olmaktadır. Bireyin duruşu ve karakteri ilk yapısını ulusal, toplumsal, cins gerçekliğinden, özcesi toplumsal kimlikten almaktadır. Aile bunun esas kazandırıldığı ve yoğrulduğu zemin olmaktadır. Birey, belirli bir yaş ve şekillenmeden sonra ‘özgür kararlar’ aldığını düşünse de, özünde gittiği her yere bu ilk kişilik şekillenmesini, karakterini, özelliklerini taşımaktadır. Bununla esas mücadele ise kişiye ve içerisine yeni girdiği toplumsallığın eğitici, değiştirici, dönüştürücü gücüne bağlıdır. Hareket içerisine geldiğimizde kendimizle birlikte getirdiğimiz karakter özelliklerimiz yol yürüyüşümüzde, iddiamızda ve duruşumuzda oldukça etkili olmaktadır.

Bu temelde aileciliğin örgüt ortamına yansımaları dört esasta ele alıp irdeleyebiliriz. İlk olarak, aile içerisinde edinilen kişilik özelliklerimiz, karakterimiz, ikincisi, kendi ailemizle olan ilişkilene biçimimiz ve onlara nasıl yaklaştığımızdır. Üçüncüsü, aile geleneğinin bize kazandırdığı alışkanlık ve eğilimleri partiye hangi formasyonda taşırdığımız; dördüncüsü ise kendi düşünsel ve duygusal dünyamızda kurduğumuz, kendimize ait özel aile biçimi ve aileden edinilen kültür ile kadın-erkek ilişkilerine bakış açımız ve yaklaşımlarımızdır. Belirlenen bu 4 olgu ile ailecilik zihniyetini kendimizde hangi boyutlarda yaşattığımızı ve hangi boyutlarda aşamadığımızı irdeleyebiliriz. Birini biraz aştığımızı düşünsek bile, bir diğer alanda bizi bekleyen zaafli özelliklerimiz, devrimcilik görevlerimizi başarıyla yerine getirmekten bizi alıkoymaktadır. Bu durumun vahametini Rêber APO şöyle yorumlamaktadır; **“Hegel aile ve evliliği de bu en alt forma ait bilinç içerisinde değerlendir-**

riyor. Size göre ise en mükemmel olandır, adeta bunun dışında bir şey düşünemiyorsunuz. Hayallerinizin içeriği bile buna dönüktür. Kaliteli bir siyasetçi, kaliteli bir asker olamayışınız buradan ileri geliyor”. Demek ki ailecilik olgusu fazlasıyla bizi ilgilendiriyor ve bunu çözmezsek uğruna savaştığımız mücadele gerçeğimize zarar vermekte, o kadar bedel vermemize rağmen istenilen sonucu elde etmemize engel olmaktadır.

Bu noktada aileciliğin; aileden kopunca ortadan kalkan bir olgu olmadığını, yaşamımızın her anında, herhangi küçük bir boşluk ve alışkanlıkta kendini örgütsel ortamımıza yaman bir şekilde dayattığını görmekteyiz. Aileyi reddetmek, fiziksel olarak bu kurumun dışına çıkmak, bu kurumun yanılıgılı varlığını düzeltmemekte, ortadan kaldırmamaktadır. Sorgulamadan reddetmenin de esasen aynı kültürden, yani ailecilikten kaynağını aldığını göz önünde bulundurmak durumundayız. Aksi biçiminde ise ailesini radikal ele almaya kıyamayan, dokunmayan, dokundurtmayan bağımlı anlayışlar da hakikati aynı derecede muğlaklaştıran ve kişiyi özgür iradedden koparan bir yaklaşımdır. Bu aşamada esasen ailenin yarattığı, bağımlı kıldığı ve kanıksattığı anlayış ve özellikler üzerinde yoğunlaşmak daha sağlıklı bir yöntem olacaktır.

Yanlıı Büyütüldüğümüzü Bilmeden Aileciliğı Aıamayıı

Parti içi eleştirileri göz önüne getirdiğimizde görülecektir ki, çekilen en önemli sancılardan birisi de mevcut ilişki tarzının, aile ve kabile anlayışının içimize taşınmak istenmesidir. Parti ise, bu konuya ilkeli ve radikal bir mücadeleyle karşılık vermektedir. Tersî yaklaşımlarla ulusal-toplumsal düzeye ulaşamıyoruz. Durum böyle olunca düşmanın kültürel soykırım saldırılarından, esasında örülen ağdan ailecilik yüzünden kendimizi kurtaramadığımızı net bir biçimde görmek durumundayız. Bu açıdan aileciliğe karşı savaşım, ideolojik, siyasi, felsefik ve kültürel bir savaşımıdır.

Bu anlamda aile çözümlemesi derinlikli, kapsamlı ve oldukça sorgulayıcı olmalıdır. Aileyi çözümlemek sadece “ailem şöyle yak-

laşırdı, annem bunu derdi, babam bunu dayatırdı, kardeşlerimle aram şöyleydi” demek değildir. Ailecilik kültürü içerisinde yer alan zihniyeti, gelişim düzeyini, kodlanmış gerçekleri çözümlemek en sağlıklı aile değerlendirmesi olacaktır. Bu konuda Rêber APO **“Toplumsal düzeyleri, ahlâkı, geleneksel şeref, onur ve yiğitlik gibi kavramları anlayabilmek açısından da, yine düşman kavramını ve düşkünlük kavramlarını kavrayabilmek için de, bu konuya ağırlıklı bir yer vermek yöntem açısından da isabetlidir. Duygu ve sevgi kavramlarına açıklık getirmek için de aile kavramını irdelemek öğretici olabilir”** demektedir. Demek ki, gerçek bir kişilik tanımlaması için başat kavramların ailede nasıl geliştiğini ve bizdeki karşılığının ne olduğuna değinmek gerekir. Kişiliğimiz esas olarak ailede şekillenen bu ilk nüvelerde saklıdır.

Öncelikle aile kültürü içerisinde nasıl şekillendiğimiz hususunda çözümleme geliştirmek ve bu konuda ret ve kabullerimizi somutlaştırmak gerekmektedir. Bunu yapmayanlar çok rahatlıkla ‘ben ne yapayım, ailem beni böyle yetiştirmiş’ diyerek, hemen gerekçelere sığınır. Hâlbuki var olan duruş ve şekillenmede ısrar etme yerine, bunun ötesine geçme ısrarı ve dirayeti olmalıdır. Rêber APO birçok defa yanlış büyütüldüğümüze dair bizi uyarmış ve gerçek tarzda yetişmenin öyle olmaması gerektiğine dair çözümlemeler geliştirmiştir. Bu anlamda bizler ya el bebek gül bebek, “oğlum, kızım en iyisi, en güzeli, en akıllısı” diye abartılarak yaşam gerçekleri karşısında donanımsız, hazırlıksız, kırılgan ve nazik büyütülmüşüz ya da bastırılarak, aşırı kurallara bağlanarak gerçekliğimizin güdükleşmesi temelinde, bizlere yüklenildiği kadar yüklenilerek büyütülmüşüz. Her iki büyütülme tarzı da kendini bulamayan, iradesi gelişmeyen, özgürlükten yoksun bir büyütülme tarzıdır. Onun için Rêber APO sürekli olarak **“Ayaktaki ölüler gibisiniz”** diyerek, aslında kendi ayakları üzerinde duramayan, canlılık emaresi adına bir şey bulunmayan bir tarzda şekillenmemizden bahsetmektedir. Onun için yetiştirme tarzlarımız için şu sorular sorulabilir. Bunların cevapları doğrultusunda ailemizi özgürlükçü veya kölecil olarak değerlendirebiliriz. Buna göre; aile-

miz bize yetkin, doğru ve gerçekçi bir bakış açısını kazandırdı mı, ufkumuzu açtı mı yoksa bizi boş, içeriksiz, basit şeylere mi odakladı? Kendi ayakları üzerinde duran, yetkin, güçlü, sağlam bir karakter mi yarattı yoksa beklentili, güçsüz, zayıf bir karakter mi yarattı? Bizi bireyci mi yaptı, yoksa kolektif bir akla ve yüreğe mi kavuşturdu? Haksızlık karşısında sözünü sakınmayan, cesur, yürekli kişi haline mi getirdi yoksa ürkek, kaçkın, içine kapanık bir kişilik mi yarattı? Ailemiz bizi üretken mi kıldı, yoksa hep çevreden bekleyen güdük bir kişilik haline mi getirdi? Bizi başarılı, iddialı, koparıcı mı yaptı yoksa hep pes eden, pasif, etkisiz bir kişilik haline mi getirdi? Ola ki bizi etkin ve hırslı bir kişilik olarak yetiştirmişse bile ne kadar iktidarcı ve benmerkezci gerçeklikten korudu veya o hırsın gönül gözünü köreltmesine ne kadar engel oldu? Buna göre bizi ahlaki ve politik toplum ölçülerine göre mi eğitti, yoksa bu sistemden medet uman, sistem içinde kendine yer ayırtan bir birey haline mi getirdi? Bize “sen kendini kurtar” mı diyordu, yoksa “toplumunu mu kurtar” diyordu vb. binlerce soru ile aile çözümlemesine başlayabiliriz. Bu sorulara verdiğimiz objektif ve samimi cevaplar, bilme tarzımızı ve gerçekliğimizi ortaya koyacaktır.

Ancak bu sorulara verilecek cevaplarla ailede kişilik özelliklerimizin nasıl şekillendiğini ortaya koyacağımız gibi, ailemizin de bizi yetiştirirken ne kadar yanlışla veya doğruya göre yetiştirdiğini açığa çıkarıp ona göre ailemizde neyi kabul edeceğimizi, neyi ret edeceğimizi anlayabiliriz. Yoksa diğer biçimde aileyi ele alırken hikâye anlatır gibi anlatırız ki bizim buna çözümleme dememiz de zor olur. Çoğunlukla arkadaşlar aile çözümlemesini yaparken, hikâye tarzında ele alıp ‘şu şöyle yaklaştı, bu şöyle dedi’ şeklinde ele almaktadırlar. Ama içinde kendi retleri neydi, neyi kabullendi, kabullenirken neyi kaybetti veya sistemle bağlantılı olarak hayalleri, özlemleri, özentileri, arayışları neydi bunu yeterince çözemiyorlar. En önemlisi de o yanlış şekillenmeler karşısında zamanında nasıl bir tepki verdiğimizizdir. Vermediysek nedeni nedir? Şimdi olsaydı bunu nasıl ele alırdık gibisinden kıyaslamalar yapılmalıdır.

Bunlar karşısında sorgulamaların gelişmesi, kabul ve ret ölçülerinin belirgin kılınması önemlidir. Bu farkındalık ve cesaretle köklü değişim ve dönüşümler yaratmak önemlidir. Bunun yanı sıra sistemde bize verilen o geri geleneksel özellikleri, kölecil kodlamaları, egemenlikçi kibirlenişi o zaman için fark edemediyssek de, şimdi bunların ne kadar farkında ve aşma kararlılığındayız bu önemlidir. Eğer sağlıklı bir sorgulama ve düşünsel mücadele içerisine girmezsek, anne ve babalarımızın yaşam ve toplum karşısındaki yenilgi hikâyesi bizim şahsımızda da sürecelecektir.

Rêber APO'nun **"Özgürlük çocukluktan başlar"** sözüne karşılık olarak çocukken özgür ruhlu muyduk yoksa direk teslimiyet bayrağını çeken bir pozisyonunda mıydık bunu düşünmek lazım. Çocukken saf ve doğal yanımız çabuk bozulmaya meyilli miydi, yoksa hemen özenerek başkalaşım yerine içten gelen doğru sezgisel dünyamızı mı dinliyorduk gibi uzayan soru listelerini hazırlamak mümkün. Ama bunlardan da öte ailenin çocukluk dünyamıza olan müdahaleleri ve buna karşı bizde gerçekleşen refleksleri irdelemek gerekir. Aslında hayvanlar âlemine baktığımızda yavrusunu dünyaya getirdikten sonra birkaç eğitim seansından sonra onu serbest bırakma ve kendi ayakları üzerinde durmasını sağlamaya çalıştığını görürüz. Hatta aç bıraktıracak onu ava veya otlamaya gönderir. Yavrusunun kanatlanmasını sağlamak ve bir an önce onu yuvadan uçurtmak ve onu kendi ihtiyacını kendi karşılayacak hale getirmek için zaman kaybetmeksizin eğitir. Yavruyu özgür biçimde doğaya bıraktırma bir doğa kanunu şeklinde işler. Ama insanlarda durum çok farklı olur. Başka bir yuva kurdurtmayana kadar kendi yuvasından onun çıkmasını, uçmasını istemez. Kanat takmak, taktırmak mevcut ailenin doğasına aykırıdır. Çocuk hep gözetim altında olacak ve yaptığı her bir şeyin hesabı evde görülecek, orada tartılacak ve son karar, son hüküm orada verilecektir. Durum bu olunca, bu sefer ailede öğrenilen ve öğretilen başka bir kodlama ile karşılaşırız; çocuk doğaya salıverilmeyecek hep gözetlenecek ve kollanacaktır. Anne ve babalar kendi anne ve babasından bunu öğrenmiştir, bunu kendi çocuklarına bir sorum-

lulukmuş gibi öğretecek ve onlar da kendi çocuklarına öyle öğretecektir. Böylece asla zgr irade ve eğilim göstermeyen, kuşaklar boyu devam eden bir sistem şekillenecektir. Bunun için Rber APO bu türden sahip çıkmaya şiddetle karşı çıkararak, bu tarz bir yuvayı reddederek kendi toplumsallığını kendi kurmuş ve kendi ihtiyaçlarını kendi karşılar hale gelmiştir. Analık hakkı dayatmalarına karşı **“Bak bu tavuğun civcive karşı hakkı ne ise senin de üzerimdeki hakkın o kadar”** deyip, aslında doğadaki bu zgr diyalaktığı bir ders gibi annesine göstermiştir. Bu konularda Rber APO’nun kendi ailesini çözümleme biçimi ve ele alış şekli bizim açımızdan oldukça öğretici olacaktır. Bunun için Rber APO’nun daha çocukken aileye karşı isyanı ve alternatif duruşunu doğru okuyup, bu ışıkta kendimizi ele almalıyız. Buna göre bizim bu mevcut gidişata karşı retlerimiz, isyanlarımız ne kadar gelişmiş veya gelişmemişse bunun sebeplerini sorgulayıp, tahlil edip, kendi duruşumuzda aramamız, bu durumu en azından bugün giderme yaklaşımını geliştirmemiz gerekmektedir.

nderlikte aile dayatmalarına karşı gelen ama bu noktada gerektiği ve toplumsal gerçekliğe hizmet ettiği oranda aileden öğrenmesini bilen bir yaklaşım mevcuttur. Tümden ret değil, aileyi aşan ve sorgulayan bir yaklaşım ön plandadır. Örneğin; babasının dürüst, zararsız kişiliğinden, emekçi, saf ve temiz kişiliğinden olumlu özellikleri alırken, öte yandan onun çaresiz, ulu orta bağıran, emek hırsızlarını kayıran bazı özelliklerine karşı ise büyük bir isyanla karşı çıkmıştır. Annesinin etkin kişiliğinden etkilenmiş ve onu kavgaya yönelten özelliklerine bugün şükranla karşılık vermektedir. Ama te yandan anasının ona tahakküm eden “yle yapacaksın, bununla arkadaşlık etmeyeceksin” gibi dayatmalarına da gelmemektedir. Yani alması gerektiği kadar onlardan yaşam tecrübesi alan ve kat be kat büyük bir saygınlık ile onlara hakkını teslim eden, ama öte yandan geri geleneksel dayatmalarına şiddetle karşı çıkıp bu konudaki saygı ölçülerine gelmeyen bir diyalaktik söz konusudur.

Bizler ise sevilip sarmalandığımızı düşündüğümüzden, ailemizi sorgulama gereği bile duymuyoruz. Hâlbuki sevilme ve değer verilme biçimlerimiz bizi geliştiren ve bağımsız kişilik kazandıran bir yapıdan ziyade pasifleştiren, silikleştiren bir sevilme biçimidir. Önümüze konulan küçük hedefler ve küçük hayallerle bir türlü büyümeyen bir karakter ortaya çıkmaktadır. Bunun etkisiyle bugün adeta koca bebeklere dönüşmüşüz. Özgür irade ve militanlığın timsali bir hareket içerisinde hala ağlayıp sızlanan, mızızızlanan, sorunlarla karşılaştığında kendini yere atan, kayıplar karşısında ahlayıp vahlayan bir durumu yaşıyoruz.

Ailecilik kültürünü içselleştiren bireyde genel olarak bazen bağırıp çağıran, bazen sevgi gösterilerinde bulunan, bazen şımarıklaşan, bazen sınırlar içine gömülen, bazen korumacı, bazen dışlayan, bazen küsen, bazen ilkesizce bütünleşen, bazen kucak açan, bazen iten yaklaşım ve davranışlar sergilenir. Sevilip okşanmaya, sarmalanmaya öylesine alıştırılmışız ki övülmeden, avutulmadan, sırtımız sıvazlanmadan ve kof duygularımız okşanmadan hissedemiyoruz, mutlu olamıyoruz. Ailenin oluşturduğu zayıf ve pasif kişilik örgüt içerisine geldiğinde öncülükten korkan, bireysel sevgi anlayışından kurtulamayan, küçük burjuva bireyciliğini örtülü de olsa yaşamaya devam eden ve kişisel alışkanlıklarına hitap edilmeyince kronik mutsuzluklar yaşamaya başlıyor. Yaşamla bütünleşmeyen sevgi ve sevme biçimi bireyciliği, ‘ben’ olgusunu gittikçe abartmakta, toplumsallaşması gereken ‘ben’i kadük bırakmaktadır. En nihayetinde geriye bağımlı, nazlı, kırılğan ve hassas bir kişilik kalmaktadır.

Bazı arkadaşlarda ise ailenin yaptığı dayatmaları ret ederken, bu dayatmalar karşısında kendimizi ne kadar yapılandırdığımızı çözümlemeden, aileyi nefretle anma gibi bir durum yaşanmaktadır. İşin aslında ise verili anne-baba modeline karşı dururken, onların bizde neyi yarattığını sorgulamayan, kaba retçi düz yaklaşımlar görülmektedir. Bu yaklaşım dogmatik tarzda ele alış biçimi oluyor ki bu da çok sonuç alıcı bir yaklaşım değildir. Ne olursa

olsun geçmişimiz, bizim gemişimizdir. Bunu ret ederekten yaşanmamış gibi saymakla var olanı aşamayız. En olumsuz tablo, en acılı durum bile olsa onu nasıl güce evireceğinin arayışı ve iddiası olmalıdır. Bir de tabi ret ettiğimize ne kadar benzeyip benzemediğimizin sorgulaması gerekmektedir. Bu yle olmayınca değişimimize karşı inançsız yaklaşır ve tepkisel tahammülsüz yaklaşımlar ile değişim esnekliğimizi kaybetmiş oluruz. Özcesi ret-nefret örtülü bir uzlaşmanın, zihni vazgememenin diğer adıdır. Bu da babacıl bir eğilimdir. İki zıt kutupta yer almış gibi görünen bu yaklaşımlar, ailenin gerçekçi tarzda çözümlenmesini engellemektedir.

Kendi Ailemize Olan Yaklaşımda Açığa ıkan Ailecilik Olgusu

Aileye bağımlılık da bu konunun önemli bir boyutudur. Bağımlı olmak kavramının kendisi dahi, özgürlük iddiası olan bir militan için oldukça ters bir kavramdır. İradeden yoksun, zaafly, güçsüz, beyin gücü olmayan bireyler bağımlı olur. Mesela parazitler bağımlıdır. Kendi zgn ve zgr varlıklarını kuramadıkları, biyolojik yapıları böylesi bir duruma elvermediği için başka bir varlığa bağımlı yaşamaktadırlar. İnsan biyolojisindeki evrenin zeti de diyebileceğimiz muazzam kapasite ve varoluş nasıl olur da bağımlı olabilir. Açık ki bu durum zgr iradeyle, esnek hareket kabiliyetini ortadan kaldıran bir durumdur. Tabii ki aileye bağımlılık ilişkileri kendini tam olarak katamamanın, sistemle arasında var olan gemileri yakamamanın beyanatıdır. Artık toplum ölçülerinde bile insanlar aileleri için bağımlılık ilişkilerini ret ediyorken, toplumsal özgürlük tutkusunu zirvede yaşayan bir örgüt gerçeğinde böylesi bir eğilimin gelişmesi anlaşılır gibi değildir. Fırsat bulunduğunda aile ziyaretlerinin örgütsel görevlerin önüne konulması, aileyi sıkça arama durumları düşündürücüdür. Yine bazı arkadaşlar çalışma sahasına gittiklerinde, ilk elden gidip gördükleri aileleri olmaktadır. Bakur'da, Rojava'da ve Başur'da bu durum sıkça yaşanmaktadır. Hatta bazı arkadaşlar; 'ailemin şu bu sorunu var' diyerek, artık kadroluk görevlerini unutacak dzeyeye gelmektedir-

ler. Çok az sayıda da olsa, kendi aile sorunlarına o kadar gömülme, neredeyse ailedeki hastalara bakma, onların kişisel sorunlarıyla uğraşma gibi yaklaşımlarla kadro statüsünden uzaklaşma yaşanmaktadır. Örgüt eleştirdiğinde veya bazı şeylere izin vermediğinde ise ‘onlarla ilişkilensem ne olacak ki, onlar da halkımızdan bir parçadır, bana güvenmiyor musunuz’ gibi yaklaşımlarla kendisi ile ailesi arasına mesafe koymayan ve onları alıstırdıktan sonra, örgütün de buna alışması ve normal karşılamasını istemektedir. Yıllar sonra aile etkisine girmek çok zaafli bir yaklaşımdır. Bazıları bunu “dogmatizmi aşıyorum” adına yaparken, adeta en eski ve köhnemiş olana sarılma durumu söz konusudur. Kabul etsek de etmezsek de, bu durum sistem içileşmenin bir versiyonu olarak kendisini lanse etmektedir.

Hâlbuki geçmişte birinin kendi devrimcilik rûştünü ispatlaması için ilk başta ailesini partiye kazandırması gerekirdi. Aileyi partiye kazandırdıktan sonra kendisini aileden uzaklaştırması yaşanırdı. Bu bakımdan aile ile olan bağların kesilmesi bir ölçü olarak kabul edilirdi. Onun için ailevi bağların devrimcilik kıstaslarına göre yeniden ele alınması ve bu konunun bazı boyutlarıyla düzeltilmesi gereği bulunmaktadır. Bu konuda da Rêber APO **“Ben 7 yaşımdan beri aile kurumundan kuşku duydum ve ona karşı savaşıarak kendimi geliştirdim. Oysa siz onun has bir yavrususunuz. Anam vefat edinceye kadar bir telefonla hatır sormayı bile halkın davasına zarar verir anlayışıyla ihmal ettim. Yani ailecilik konusunda Kürtlerde benden daha hassas davranan olmadığı çok iyi bilinir. Birisine bağlanmak biraz tehlikeli olmaz mı? Sadece birine bağlanacağına, bütün arkadaşlarına bağlan. Ananı ve babanı çok düşüneceğine, diğer analar ve babaları da biraz düşün. Ak-rabalarını çok düşüneceğine, diğer insanları da düşün. Daha sonra bunu geliştirdiğinde ulusu, sınıfı ve hatta tüm insanlığı düşün”**. Bu düşüncelerden dolayı Üveyş Ana Rêber APO üzerine analık hakkı adına ondan 5 metre kumaş isterken almamış, kumaştan daha değerli olarak sadece bir anaya değil anası şahsında tüm analara tüm kadınlara özgürlük alanlarını yaratmayı esas

almıştır. Bu yaklaşımla ana için düşünülecek en güzel ve anlamlı bağlılık biçimi sergilenmiştir.

Göröldüğü gibi bizde ana ve babaya saygı ve sevgi çok derin bir kapsama sahiptir. Eğer aileye bağıllığı yeniden sorgular ve toplumsal namus ve ahlak ölçütüyle ele alırsak ‘hayırlı evlat’ olma tartışmasını yeniden yürütmek gerekmektedir. Bir şeyin ‘hayırlı’ sayılabilmesi için karşılıklı bir ödev ve sorumluluk duygusu içermesi gerekmektedir. Neye göre hayırlıyız, neyi oluşturuyoruz ve bu oluşturduğlarımız ailelerimiz şahsında toplumda nasıl bir değişim-dönüşüm yaratmaktadır. En temel referansımız olan doğal toplum kültürüne başvurursak, orada bir kişinin, bir durumun hayırlı olabilmesi, sayılabilmesi için öncelikle topluma, toplumun öz değerlerine faydalı olması gerekirdi. Sadece bireye ve onun daraltılmış dünyasına, devletin kiblesi olan dar ailesine faydalı olabilecek bir varlık nasıl olur da ‘hayırlı’ sayılabilir. Dolayısıyla toplumsal özgürlük iddiasıyla yola koyulmuş militanlar olarak, toplum üstü bir tutum ve tavırla kendimizi yeniden yaratmak durumundayız. Rêber APO **“Her arkadaş kendinde kapitalist modernitenin dogmalarını yıktıktan sonra, anne ve babalarını yeniden ele almalıdır, ana ve baba hakkını yeniden düşünmelidir”** demektedir. Buna göre ne kapitalist modernist algılara göre anne ve babaya karşı duygusuz ve soğuk olabiliriz ne de dizinin dibinde oturan, yönlendirmeye açık hallere girebiliriz. Hayırlı evlat demek bütün çocuklara gelecek hazırlayan, bütün anaların gözyaşlarını dindirmek isteyen ve gençlerin sağlıklı bir ortamda büyütölmesini sağlayan, aynı zamanda buna çözüm üreten kişiliktir. Yoksa ne çıkarı uğruna annesine kan kusturan, ihanet eden Marduklardır ne de annesinin dizinin dibinde oturanlardır. Hayırlı evlatlar, Demirci Kawa gibi çocukları zulümden kurtaran öncülerdir. Yine Prometheus gibi toplumdan ateşi çalan egemenlerden, ateşi halklara tekrar taşıyanlardır. Eğer hayırlı olunacaksa, bu temelde olabilir. Gerek erkek egemenlikli sistemin getirisi olan toplumsal cinsiyetçi öğretilerinden, gerekse de düşmanın Kürdis-

tan'da yürüttüğü amansız zulmünden kaynaklı olsun yaşanan tüm acılar ve kahreden yaklaşımlardan ancak böyle intikam alınabilir.

Yeni arkadaşlar ise çoğunlukla kendi zorlanmalarını aile ile bağlantılandırmaktadırlar. Sistemde ailesinin yüzüne bakmayan gençler, örgüte geldiğinde bazı zorlanmalar karşısında hemen ailesine sığınmak istemektedirler. Zorlanmaları katlandıkça aileye daha çok sarılmaktadırlar. Aynı şekilde kişiliğindeki yanlışlıklar için kendisinin tercihlerini ve iradesini görmeden, sadece aileye bağlamaları da yanlış bir yaklaşımdır. Ailenin yanlış büyüttüğünü, yanlışlar kazandırdığını kimse inkâr edemez. Ama madem devrimcilikten yana tercih konulmuştur, o zaman neden devrimin kişilik ölçüleri esas alınmayıp sürekli olarak eskide ısrar edilmektedir? Demek ki eskiye halen ret edilmesi gereken olarak değil; yaşanması, yaşatılması gereken gerçekler olarak bakılmaktadır. Bu da göstermektedir ki devrimci yaşam tarzı, biçimine gelememekte, bunu bir yaşam tarzına dönüştürememektedir. Bu nedenle de halen ailenin etkisinden kurtulamamakta, gündeminde tutmaktadır. Tabii aile gerçeğinin hemen aşılacağını iddia edemeyiz. Ama eğer istenilirse yanlış olanda o kadar ısrar etme de olmayabilir. Zorluklar ve zorlanmalar karşısında aileyi gerekçe göstermek, yetiştirilme tarzı ve sistem içi zihniyeti gelişim önünde engel görmek, aşmak ve aşarken aştırmak yerine sığıntılı, gerekçeli bir duruş sergilemek en temel yanlışlardandır.

Aileye bağımlılığı düşman, başından beri hareketimize karşı kullanılmıştır. Özellikle ailesiyle çok bağlantıya geçenleri düşman taktik ettiğinden dolayı, 'bu bağımlılığı kendimce nasıl değerlendirebilirim' üzerine özel arayışlara gitmektedir. Bu yüzden sadece örgüt dışında değil, örgüt içinde de kendince zaafı bulduğu bazı kişilere karşı uyguladıkları ilk yöntem aile bağımlılığı olmaktadır. Açığa çıkan birçok örnekte görüldüğü gibi 'bizimle çalışmasan aileden bilmem hangi üyeye zarar verimiz, hatta öldürürüz, bizimle ilişkilennersen aileni yaşatırız' gibi bazı tehdit ve vaatlerle kişiler ajanlaştırılmıştır. Kişi burada 'ülkeme, halkıma o kadar zarar veriyorsunuz,

sadece ailem mi bu zarardan kurtulacak' diyemiyor ya da aslında ajanlaştırmamanın da kendisine ve ailesine karşı yapılan en büyük saldırı, dolayısıyla zarar olduğunu düşünemiyor. Ama işte aile deyince akan suların durması misali, aile tehdit edildiğinde bir akıl tutulması yaşanıyor... Çünkü devlet Kürt insanında ne yarattığını ve aile kurumunu Kürdistan'da nasıl vazgeçilmez bir statüye getirdiğini iyi bildiğinden, kişinin aileye olan bağımlılığını kullanarak ajanlaştırmakta, ailesine zarar vermeyle tehdit etmekte ve onu bu yolla düşürmeye çalışmaktadır. Bu ihanetin temelini biraz eşelediğimizde, genelde bu duygu ön plana çıkmaktadır. Aynı şekilde aileler de çocuklarını düşürmek için bu özel savaş ekipleri tarafından direkt görevlendirilmektedir. Onlara 'gidin çocuğunuz zor durumda, kimse onlara bakmıyor veya çocuğun orada yargılanıyor, gidin kurtarın' denilmektedir. Birçok aile bu yönlü harekete geçmekte ve çocuğuyla bağlantıya geçmektedir. Bu örneklerde görüldüğü gibi, aile bağıllığı çok kötü kullanılmaktadır. Her açıdan aileye bağlanmak sisteme, gelenekselliği, köleliğe, devlete bağlanmak olduğundan, saflarımızda da aileci durmak tüm bunlardan kopmamayı ve her an tersine dönme ihtimalini barındırmak demektir. Demek ki aileciliğin kökeninde bir sorun vardır ve bundan da kaynaklı bu denli aşâğılık bir biçimde kullanılmaktadır.

Aileciliğin Kurumsal Gerçeğini Ve Zihni Formatlarını Partiye Taşıma Biçimi

Ailecilik kültürünün bizler açısından en önemli yansımasından bir diğer yönü, yani üçüncü olarak ele almak istediğimiz bir diğer konu ise; ailede öğrenilen bazı gelenekleri, kalıp ve biçimlenişi olduğu gibi partide esas alma tutumlarıdır. Hatta aileden aldığı kültüre göre kendi yoldaşlık ilişkilerini bile bir formasyona kavuşturma eğilimi görülmektedir. Özgürlük ölçülerinde amaç ve ilke birliğine dayalı bir toplumsal duruşu ve onun ilişki biçimini sağlamak, kişinin niteliğini ortaya koyan bir ölçüttür. Nihayetinde örgüt; bilinçli olarak tercih ettiğimiz doğrular etrafında oluşmuş toplumsallıktır, yoldaşlar bu toplumsallığı oluşturan bireylerdir.

Buna göre öz iradeyle var olmak, yeni amacın ilkeleri temelinde sosyal davranış kazanmak, bu temelde değerlere dayanmak, değer üretmek bir ilke, yeni ilişki ölçütüdür. Mülkleştirici, özelleştirici değil, geri tanımlarda yakınlık değil, doğrularda sağlanmış bir birliktelik olduğu için en fazla büyüten ilişki tarzıdır. Örneğin, mevzide yoldaşının yerine ölüme yürümek, en zor olanı kendine pay etmek, ahlaklı davranarak gerçeğe sadık olmak, aleni bir kişilikle yetmezliklerine sahip çıkmak, kolektif ruh ve yüreğe dahil olmak klasik ailenin üyeleri ya da hemşeri, ahabap ilişkilerin davranışları değil, özgürlük yoldaşlarının ahlakı ve tutumudur. Fakat bu gerçeğe rağmen ailenin oluşturduğu sığınmacılığa, özelleştiriciliğe, en önemlisi de eskinin rahat sürdürülme ilişki biçimlerine meyleden duruşlar söz konusudur. Buna göre dar, grupçu kalıplardaki ilişkiler kadar ahabap çavuşluk, sırdaşlık kültürüne dayalı olarak gelişen ilişki biçimlerini ailecilik kapsamında ele alabiliriz. Bu tarz ilişkilermeler, aileden öğrenilen ilişkilermeme tarzını parti içermesine taşıma eğilmeleridir. Bu durum parti ilke ve ölçülerini alaşağı edip, yerine gerici ve gelişimi sekteye uğratan yaklaşımlar koymak demektir. Ailede sürekli birinin hamiliğinde (anne, baba, abi, abla vs.) büyüyen kişi, örgüte geldiğinde de aynı zafiyeti, yani bağımlılık ilişkisini dayatmaktadır. Karşıdaki kişi de militanca tavır ve tutum yerine, sanki örgüte karşı birilerini korumaya alma gibi yaklaşımlarda bulunmaktadır. Kendinden küçüklere abilik-ablalık yapmak, uzun süreli mücadele gerçekliğimiz içerisinde artık gelişim ve olgunlaşmanın biyolojik yaş sınırlarını çoktan aştığı halde kendini çocukça tavırlar ve ruh halinden kurtarmamak ailecilik kültürünün birer izdüşümü olmaktadır. Aynı şekilde kardeşlik ilişkileri, ahabaplık, hemşericilik ve dostluk ilişkileri, kendinden yaşlı olana ana baba gözüyle bakma, sahiplik, bağımlılık, özgüvensizlik, iradesizlik, korkaklık, güce sığınma vb. birçok yaklaşımla aile düzeneği korunmaktadır. Bir ailenin özelleştirici bağları ve ölçüleri vardır; dış ortamla, komşularla kıyaslar kendisini, onlardan sakınır, onlar hakkında her türlü konuşmayı aile içinde yapabilir. Aile üyeleri dış dünyaya karşı birbirini savunmalıdırlar, ahlaki

açından yanlış bile yapsalar o yanlışın üstünü kapatırlar, dışarıyı duymasın isterler. Aile içi ilişkilerde kesinlikle tahakküm, tabi olma vardır. Şimdi bu davranışları hemşeri, ahbap gruplarıyla örgüte uyarlayanlar vardır. Örgüt doğruları karşısında birbirinin yanlışlarını sahiplenmek, gizlemek, yoldaşları karşısında dar grubun çıkarlarını, geriliklerini savunmak, ahbablarıyla diğer yoldaşlar hakkında her türden dedikodu yapmak, özgürlük bağı yerine hemşeri, akraba, ahbap diye nitelendirilenlere yakınlık göstermek, onlarla daha özel bağ kurarak sığınmak, kuşkusuz aileciliğin yaşanma biçimleri ve özgürlük amacı, ilişkisi, örgütü, yoldaşlığı, karşıtı duruşların yansıma biçimleridir. Kendinden küçüğü, kendinden yeniyi düşünsel ve duygusal olarak denetime alma, katı feodal sınırlarda korumaya çalışma, gelişiminin önünde engel olma, geliştiriyorum adı altında kendine bağımlı hale getirme, tehlikeli bir biçimde özgür iradede bırakma bırakma pahasına kendi minyatürünü, küçük karikatürünü yaratma bu kültürün birer yansımasıdır. Nihayetinde ailenin kendisi de kendini çocukları yoluyla devamlı kılma, soyunu sürdürme, dünyada kalıcı kılma arzusundadır ki, demin söz konusu olan yaklaşım tam da bunun devamı niteliğindedir. Elbette yeni olanı geliştirmek, deneyim paylaşmak oldukça önemli bir husustur. Fakat bunu hangi eğilimle, hangi amaçla, hangi sonucu hedefleyerek yaptığımız önemlidir.

Bu açıdan yönetim pratiklerimize damgasını vuran alışkanlık ve anlayışların pek çoğu kökenini ailecilik kültüründen almaktadır. Yapıda iken yönetimi anne-baba yerine koymak, yönetimdeyken sahiplenme, sahiplik duygusunu öne çıkartma en temel yanlışlardanıdır. Her iki alışkanlık da, ilişkileri hiyerarşik sınırlara çekmektedir. Yönetim olunca kendini üstte gören, iktidarcı, aşırı denetleyici, bunaltan, sınırlayan yaklaşımların tamamı kaynağını buradan almaktadır. Kılıflanmış bir egemenlik yaklaşımı bu tarz duruşlarla örgüt içerisinde canlandırılmak istenmektedir. Örgütsel denetim-disiplin-düzeni egemenlikçi bir yöntemle uygulamak, geleneksel egemenlikçi sistemi örgüte taşımaktır. Yapıda ise

yönetim karşısında el pençe duruş, saygıyı klasik sınırlarda yaşama, eşit ve özgür ilişki kuramama, özgüvensiz, sorgulamayan duruşlar da bu anlayışın kalıntılarıdır. Olumlu hiyerarşi kavramını ve bunun uygulanmasının nasıl olması gerektiğinin tartışmasını bu anlamda güçlü yürütmek gerekmektedir.

Tersi ve bugün en yaygın yaşanan durumlardan biri ise sistemin bilinçli yaydığı bir yapay isyan olgusunu örgüte taşırmaktır. Devlette polisin, gardiyanın, okulda öğretmenin, evde anne-babanın koyduğu kurallarla, örgütteki ilke-kural ve disiplini bir tutmak, 'kurallar çiğnenmek içindir' gibi oldukça sıradan ve sığ bir yaklaşımı meşrulaştırmak aynı derecede tehlikelidir. Sistem ahlaki çöküntüsünü bir yandan aile eliyle kurarken, bir yandan da aileyi çürüterek toplumu tamamen parçalamak istemektedir. Bunun yansıması da bu biçimiyle karşımıza çıkmaktadır. Kuralsızlığı moda-ya çevirmek, kurallara ve disipline uyan bir yoldaşını görünce adeta onunla alay etmek, bu tarz bir duruş olağan-normal olana dönüştürülmek istenmektedir. Örgüt ortamını aile ortamıyla karıştırmak yaşanmaktadır. Oysa örgüt bizim doğuştan, irademiz dışında dahil olduğumuz bir toplumsallık değil; doğrularında bulduğumuz, amaçlarını amacımız gördüğümüz, geleceği nasıl yaşamak istediğimizin doğrusal temsiliyetine gönüllü katıldığımız bir toplumsallıktır. Haliyle nasıl var olmak istiyorsak o doğruları tercih ederek, irade beyanında bulunarak bu örgüte katıldık. Örgütün amacı ve örgütü oluşturan yoldaşlar topluluğunun amacı, bizim de doğru bulduğumuz amaçları yaşamsallaştırmaktır ve bu bir ilkeye, işleyişe, yaşam anlayışına, davranışına, yani pratik esaslara dönüşür. Salt teknik konuların gündemine değil, esasta zihniyeti, sistemi, kişiyi, kimliği, bir bütünen insan ve yaşamla ilgili konularda değişikliğin gündemine sahip bir örgüte katılmak, buna göre yaklaşmayı gerektirir. Oysa kendi katıldığı doğrularla çelişik bir duruş aileci, geri bağları yaratarak onları örgüt üstüleştirerek ve örgütün doğrularını uygulama, ilkelerini özümseme, disiplinini uygulamadan kaçınma kendimizle çelişik bir durumu ifadelendirir. Bu örgüt bir aile düzeni değil ki ana-babaya sergilediği dik

kafalı tutumunu burada da sergilesin. ‘Ben kimseyi takmıyorum’ derken bu onun çok iradeli-bağımsızlıkçı esaslarda davrandığı anlamına gelmez. Kişi örgütlü olduğu kadar ya da örgütün genel bütünlüğünde işleyişinde, ölçü ve kurallarında güçlü olduğu müddetçe iradeli ve bağımsızlıkçı olabilir.

Bunun diğer bir ucu da aileden aldığı saygı biçiminin olduğu gibi sergilenmesidir. ‘Evet efendim’ci duruş ile politik olmayan, öngörü kabiliyetinden yoksun olarak sadece denileni yapmak ve kususuz bir itaat örneği gibi sorgulamayan bir katılım biçimi de örgütü yine kendi dar aile çerçevesine sığdırmak demektir. Bu örgüt gelecek yaratan bir örgüttür, bu nedenle her bir davranışımız, pratiğimiz geleceğimizin şekillenmesi ve özgürlükçü kültürün gelişiminde veya zayıflamasında etkiye bulunmaktadır. Özgürlük mücadelesinde yer alan her bir kişinin her davranışı, her sözü, her pratiği sadece kendisi ile sınırlı değildir. Bunun genel örgüt ortamına, hatta geniş kitlelere yankısı, yansıması nedir, nasıl bir etkiye bulunmaktadır, nasıl sonuçlar açığa çıkartmaktadır bunların da gözetilmesi ve buna göre yaklaşım sergilenmesi gerekmektedir. O bakımdan her şey sorgulanmak durumundadır. O halde saygı adı altında aşırı hiyerarşik ve sorgulamayan duruş da, özgürlük adı altında toplumsal ahlak ve saygı sınırlarını aşan duruş da iki uçtan aynı anlayışa hizmet etmektedir.

Yine özellikle aşiretçi gelenekten ve geniş aile çevresinden gelen arkadaşlarda yerelci, bölgeci ilişkilere eğilim görülmektedir. Tabii bu durum geri ilişkilene biçimdir ki sistem içerisinde bu kesimler dayanacakları başka güç bulamadıklarından hemşericilikle, aşiretçilikle, kurumculukla kendilerini var kılmaya çalışmaktadırlar. Ama örgüt içerisinde kişinin dayanacağı büyük bir örgütsel güç olmasına ve en önemlisi de kişinin kendisinin muazzam bir güç elde etmesi için o kadar imkân sunulmasına rağmen bu tür geri yaklaşımlara meyletmeleri anlaşılır bir durum değildir. Bu durum, ancak ideolojik örgütsel birlikteliğe gelmeyen, bundan güç almayan ve örgüt ilişkileri dışında bir var olma arayışı olarak

tarif edilebilir. Gücünü bu çevreden alacağını sanan bu eğilim ‘biz birbirimize muhtacız ancak biz birbirimize sahip çıkabiliriz’ anlayışıyla hareket eder. Tabii bu durum örgütsellik dışında güç olma arayışı olduğundan tehlike arz eder. Bu, aynı zamanda örgüte karşı kendi örgütünü yaratma biçimidir ve tehlikeli bir anlayıştır. Özgürlük ilişkileri karşısında yeniden eski geleneksel bağlara dönüş vardır burada. Bu bir partileşememe sorunudur. Kendine özel alanlar yaratarak örgüt kimliğini belirsizleştiren bu dayatmalar, kolektif yaşamı oldukça zorlayan duruşlar olmaktadır. Bunun sonucunda ekleşememe, bireyci, dar ilişki anlayışıyla birilerini yanında görme istemi gibi yaklaşımlar baş göstermektedir. Onun için geriye çeken bu arayış ve ilişki biçimini yeniden gözden geçirip bunun karşısında ve bundan uzak durmak temel kıstaslarımızdan biri olmalıdır.

Çünkü parti bu türden var olan aileci kültüre karşı bir savaş biçiminde ortaya çıkmıştır. Ama bazıları hemen girdiği ortamı ailesel çerçeveye kavuşturabilmektedir. Bu konuda Rêber APO; **“Ailenin bütün değerlerini özümsemiş olanlar güçlü ulusal özellikleri konuşturamazlar ve bunların kişiliklerinde güçlü toplumsal özellikler boy vermez. Sizler güçlü ulusal ve toplumsal özelliklere kavuşamamışsınız. Bunun nedeni çok tutucu aile kişiliğinde kalmanızdır. Yerellik, bölgecilik ve diğer ilkel kültürler de bunlara eklenebilir ki, bunlarla hayli yüklüsünüz. Aslında bizde aşiretçilikten daha da geri aşırı bir bireycilik, kabilecilik ve ailecilik var. Herkes ulusal ve toplumsal değerinden koptuğu, ulus kavramının bile dışına itildiği için, kendisinin elinde biraz ailecilik ve kabilecilik kalmıştır. Demek ki bizde ailecilik, aileden de öteye bir hastalık durumunu ifade etmektedir”** diye eleştirmektedir.

Kadın Erkek İlişkilerinde Kodlanan Ailecilik Zihniyeti

Ailecilik zihniyetinin yansıma bulduğu en tehlikeli boyutlardan biri ve örgütü en çok uğraştıran bir diğer konu ise; genel olarak sistemde, özelde de aile içerisinde öğretilen kadın-erkek arasındaki mevcut ilişki biçiminin dayatılmasıdır. Bu konu, içerik olarak

en geriye çekici ve temel bir sorundur. Mevcut haliyle sorunlu olan bu ilişki tarzları geleneksel kadın-erkek ilişkilendirmelerini aşamamaktadır. Aileci ilişkiler ve ailecilik kültüründen kasıt, her birimizin çekirdek ailesiyle olan ilişkiler ve ailesinin kendi ruh dünyasındaki yansımaya dair değildir. Bu da önemli bir sorun alanı olmakla beraber üzerinde durulduğunda, yaklaşımlar ve bakış açıları genişletildiğinde aşılması daha kolay olmalıdır. Fakat bu kültürün kişiliklerde bıraktığı genel tahribatlar ve anlayışlar daha büyük tehlikeler içermektedir. Öyle ki çoğunlukla aile içerisindeki ilişki biçimi birileri tarafından şiddetle reddedilmesine ve buna tepki duyulup karşı konulmasına rağmen, bu sefer kendi düşünsel-duygusal dünyasında başka bir aile modeli çizmektedir. Aslında burada ailenin özü ret edilmemekte, hatta sözde ret ettiği ilişki biçiminin özü de ret edilmemekte, aynı modelin farklı versiyonları uygulanmaya çalışılmaktadır. Kaçınılmaz olarak aynı geleneksel duruşa düşme açığa çıkmaktadır. Sonuç kendisinin de döşenmiş olan tuzaklara kapılmaktan kurtulamamasıdır. Nihayetinde geleneksel ilişki ağlarından çıkamama, özgürlük arayışında geriye düşmeyi getirmektedir. Peki, insan ret ettiğine tekrar nasıl döner? Hem de sözde ret ettiğine büyük bir şiddetle çarparak içine düşmek daha da manidardır. Çünkü aslında tümünden köklü bir ret yoktur orada. Belki kaba bir biçimde ret açığa çıkmıştır, ama geleneksel kadın ve erkeği doğru çözümleyememe köklü bir reddin açığa çıkmasını da engellemektedir. Hayal ettiği aile modelinin de ne kadar modernist tarzın etkisinde olduğu veya ne kadar mevcudiyeti aştığı tartışılır bir konudur. Var olan tablonun içindeki resmin çizgileri biraz yumuşatılarak, biraz renklendirilerek ve gölgelendirilerek yapılan bazı restorasyonlarla var olan, mevcudiyetini koruyan resim değiştirilemez. Bu açıdan ailedeki kadın-erkek ilişkilendirmelerinin reddi, öyle sanıldığı gibi kolaylıkla aşılabilir bir durum değildir. O halde düşünsel duygusal dünyasındaki modelin ne kadar eskinin etkisinde olduğunun sorgulanması kaçınılmazdır. Sonuç itibarıyla, kadın-erkek ilişkileri ile somutlaşan aile gerçeğinin bizdeki izdüşümü ciddi bir problem olarak

varlık kazanmaktadır ve ancak bunu aşan kişinin mevcut ilişkileri ret ettiği belirtilebilir. Buna göre her şeyden önce kadın ile erkek arasında birbirini kandıran ve kullanan, özne-nesne konumunda tutarak yıpratıcı bir ilişki tarzının aşılması mümkün olduğunda sağlıklı bir ret etmekten bahsedilebilir.

Tabii mevcut ilişki tarzının aşılmasının, bu kapıyı açıp eşikten atlamamanın anahtar formülü, sevgi ve aşk olgularını sosyolojik bir çözümlemeye tabi tutup onu aşma gücünü göstermek ile sağlanabilir. Rêber APO birçok defa çözümlemelerinde **“sevgi hastaları”** ya da **“hastalıklı sevgi”** diyerek, aslında kadın ve erkeğin birbirlerini nasıl güçten düşürdüklerini ve yıkıma uğrattıklarını dile getirmiştir. Rêber APO bu değerlendirmelerle sevmek için ilk başta sevebilir ve sevilebilir düzeye getirmenin önemini belirtmektedir. Onun için **“sevgi kişiliği”** tanımlaması ve çözümlemesinde bulunmuştur. Bununla sevginin kıstaslarını belirlemiştir. Bu konuda da; **“Sizler çok duygusalsınız, ideolojik, politik çizgiyi içselleştiremezseniz her an savrulmaya hazır durumdasınız. Duygusal ilişkiler yalnız başına insanı batağa sürükler ve boğar. Bu tür ilişkileri terbiye etmek gerekiyor. İdeolojik, politik çizgiye bağlanmayan duyguların geleceği yoktur. Basit duygu ve güdü tatminleri ile bir yere varılamaz. Eğer varılsaydı bir değil on kadınla yaşadım ama olmuyor. O halde bir birinize güç verip başarı kişiliğini ortaya çıkarma ve doğru tarzda yoldaş olma başarılırsa gerçek aşk bu olur”** demektedir. Mevcut kadınlık ve erkekliğin, kadının ve erkeğin sevelemeyeceğini, sevgi gerçeğini güçlü oluşturmak, yüce duygularla donatmak gerektiğini belirterek, duygularda seçiciliği-seçkinliği önümüze koymaktadır. Kadınla arasındaki ilişki diyalektiği için ise; **“Benim olduğun kadar toplumunsun, toplumun olduğun kadar benimsin”** belirlemesiyle sevginin ve bağlılığın esas ölçütünü koymuştur.

En başta şu gerçekte hepimizin ortaklaşması gerekir ki; köle olanın sevelemeyeceği, sevelemeyeceği, özgürleştiremeyeceği dolayısıyla özgür ilişki geliştiremeyeceği çok açık ortadadır. Kölelerin

sevilecek bir yanının olmadığı, ancak kandırılmaya açık olduğu ve posası çıkana kadar ondan faydalanılacağı, ondan sonra bir köşeye atılacağı bilinmelidir. Köle ancak kendini sunar ve en iyi hizmetleri karşılığında ancak üç-beş kuruşluk bir karşılık görür. Bugün sistemin ve devletli geleneğin kölesi, özel savaşın tutsağı haline gelmiş kadın ve erkeklerin geliştireceği sevgi ilişkisinin toplumsal özgürlük düzeyi yaratamayacağı çok açıktır. O hastalıklı sevgide hiçbir düzey yakalanmaz. Sevmeye cesaret etmek ve sevilme düzeyine ulaşmak için ilk başta hangi kadın ve erkeğin sevilebileceği ölçülerini netleştirmek gerekir. Her şeyden önce sistemin bizde yarattığı bencil bireyci, yozlaştırıcı özellikler ile doğru sevmeyeceğimizi bilmek lazım. Yani sosyalist bir kişilik edinmeden sevgi ve ilgi çok sahtekârca olur, eşitsizce olur. Anlaşıldığı gibi özgür bir insan olmadıkça sevilemeyiz. Bu aynı zamanda bir sevgi kanunudur.

Rêber APO daha çocukluktan beri bu ilişkilerde bir yanlışlığın olduğunu hissetmiş ve buna bütün varlığıyla karşı çıkmıştır. Erkenden aşk ilanları ve kadın ile erkeğin bu biçimde ilişkilenelemelerine hiçbir anlam vermeyerek kendisini bundan arındırmıştır. Onun için herkes gibi özel ilişkilere yanaşmamış ve bundaki bozulmayı erkenden fark etmiştir. Bunu daha küçükken sezinleyen Üveyş Ana; “Bu şekilde gidersen kimse sana kız vermez” diyerek, Rêber APO’nun mevcut toplumdaki her erkek gibi bu tür ilişkilenelemelere meyletmediğini görmektedir. O dönemde Önderlikte bu ilişkileri ret etme his düzeyindedir ve teorik bir çerçeveye kavuşmamıştır. Ama çocuk yüreğiyle bile bundaki yanlışlığı fark etmesi ve buna yanaşmaması, bu konuda gösterdiği nefis terbiyesi oldukça öğreticidir. **“Aniden yaşadığım kof evlilik hadisesine gelmeden önce, platonik aşk diyebileceğim ilgilerim vardı. Kadındaki tanrısal güzelliği fark ettikçe derin etkisine giriyordum. Ama ne bunu karşı tarafa belirtecek gücüm ne de istemim vardı. Bu platonik aşkın temelinde hep yitik ülkeyi, Kürdistan’ı, kaybedilmiş kimliği ve Kürt’ü görüyordum. Bana göre ülkesini ve kimliğini yitirenin güçlü, arzulu, iradeli ve gerçekleştirilebilir aşkı**

olamazdı” demektedir. Yine daha küçüklüğünde kadının sadece bedensel bir varlık gibi görülmesi karşısında ise halayda oynayan kadınlara bile bakılıp bakılmayacağını gidip köy imamına sorar. Yani Rêber APO baştan itibaren kadına kullanımcı, faydacı, nesne gözüyle bakan yaklaşımların karşısında durarak, arkadaşlık temelinde ilişki kurmayı esas almıştır. Kapitalist modernitenin her şeyi yapaylaştıran, sahteleştıiren varlığı, günümüz gerçeğinde en çok da duygulara yönelmektedir. Sahte sevgi (aşk, arkadaşlık, dostluk) arayışları bu yanıltmadan, yanılsamadan ileri gelmektedir.

Mevcut kadın erkek ilişkilerinde en temel sorun ve temel bozulma, içinde **“hain güdü”**yü barındırmasıdır. Sevginin katli asil olarak burada başlamaktadır. Bunun izi beş bin yıllık uygarlık öyküsüne dayanmaktadır. Tüm cinsiyetçi kodlar, toplumsal öğrenilmişlikler, bu güdüyü sürekli tahrik ettiğinden dolayı cinsellik güdüsü adeta uygarlığın kalıtsal bir özelliği haline getirilmiştir. Mevcut haliyle aile kültürü ve zihniyeti bu güdünün doğru temelde çözümlenmesi ve aşılmasında engel olduğu gibi, bunu sürekli besleyen bir pozisyonudur. Aile gerçeği ve bireyleri ister farkında olsunlar ister olmasınlar güdüler konusunda bin yılların öğrenilmişliğiyle hareket etmektedirler. Buna göre bir yandan bu güdüleri aşırı bastırırken öbür yandan ise bu güdüleri şaha kaldırırlar. Bir yandan ‘yapma, etme namustur, ayıptır’ derken, öte yandan aile fertlerinin bütün hayal dünyasını bir erkeğe ya da kadına göre ayarlamaktadırlar. Doğal olarak kişi bu iki gelenek arasında sıkışmakta ve bir bocalama yaşayarak özellikle bu konuda kişiliksiz bir durum açığa çıkarmaktaydılar. Buna göre bir erkek ya da kadın birbirini elde etmek için 40 takla atacak ve yöntem olarak bin bir kılıfa bürünecektir. Bir yandan güdünün bastırılması, öte yandan güdünün tahrik edilmesi arasında sıkışan birey gerçekliği cinselliği aşma yerine buna tabusal bakacak, bu konuda çözümleyici olmayacak, hatta bu konuda gelen eleştirilere oldukça tepkisel yaklaşacak ve zafiyeti yaşayacaktır. Tabii ailenin bu konuda sergilediği bu iki yaklaşım kişiler için tam bir kıskaktır. Ailedeki yetiştirme tarzı ile beynimizde, bedenimizde, duygularımızda ve

ruhumuzda bu tuzak örölmüştür. Şunu iyi bilmek gerekir ki her bastırmanın altında çözümlenemeyen ve terbiye edilemeyen güdü kendini örgütleyecek, derinleştirecek ve kişinin düşüncesinde, duygularında ve ruhunda büyük sakatlıklar yaratacaktır. Ailecilik bu anlamda özgün alanların tüketildiği yerlerdir. Erkek ve kadın arasında dostluğun, yoldaşlığın ötesinde sadece güdü ek senli bir ilişki geliştirilir. Aile içi ilişkilerde cinsel güdü öyle bir aşamaya getirilmiştir ki, ciddi bir ahlaki çöküntü yaşanmaktadır. Enerjisini toplumsallığa ve üretkenliğe akıtamayan insanlar, enerjinin tüketim alanı olarak açlık ve cinselliğe yönelmektedirler. Bu da sınırsız cinsel çoğalma ve tecavüz kültürünü büyötmektedir. Bu kültür partiye katılımı birlihte bir eğitim ve nefis terbiyesi sürecine tabi tutulsa da, aşılması samimi ve dürüst bir yaklaşım istemektedir.

Bunu aşmanın formölünün ve çözüm yolunun aslında toplumsal ve siyasal sorumluluk duygusuyla olacağını Rêber APO şu belirlemelerle dile getirmiştir: **“Toplumsal düşünmeden ziyade, içgüdüsel düşünme bir hayli etkindir. Günlük hayatın bütününde duyargalar, toplumsal bilinç, kültür ve ihtiyaçlar ne kadar harekete geçiriliyor? Günlük hayatı ve duyargalarımızı güdülerimiz mi yoksa toplumsal ve siyasal sorumluluklarımız mı bilincimizi işlevli kılıyor? Biraz derinliğine bakıldığında ve gözlemlendiğinde içgüdülerin fazlasıyla etkili olduğu görülür. Stratejik düşünme yetimizin bir türlü gelişememesi, toplumsal ve siyasal sorumluluk duygusu bilincinin günlük yönlendirici olamaması, düşünme tarzının etkinliği ile alakalıdır. Doğrusu, üzerinde derinliğine düşünmeyi ve sohbele konu edinmeyi gerektiriyor. Bu örgütün her düzeyinde görölen durumdur. Kısacası ‘evde kaldım’ korkusu olmaz. Zürriyeti terk etmemek basit güdüsel anlayışı aşmamaktır, aileciliğe takılmaktır. Bir çocuğumuz olsun, onu sevelim yerine özgür bir toplum yaratın, onu sevin daha anlamlıdır. Zürriyete böyle bir anlam yüklemek daha anlamlı olur”.** Devamında **“Hayal âleminde uyanın. Size ait olmayan, çoktan sizden çalınmış şeyleri halen size ait sanıyorsunuz. Aile, eş, ço-**

cuk, hemşeri vs. bunlar çoktan çalınmış. Ben bunları çok erken yaşta fark ederek terk ettim. İnsanın dünyasında bir boşluk olursa karşı cinse sarılarak, sığınarak bu boşluğu doldurmaya çalışabilir. Bende bunları yaşadım ayıp değildir. İşte itiraf ediyorum. Ama fark edince kendime müthiş yükledim. Kendime ağır laflar söyleyerek kendimle kavgalarım oldu. ‘bir de şöyle biriyim diye geçiniyorsun, ayıp değil mi? Aş o güdüleri, duyguları’ dedim ve aştım.”

Aslında Rêber APO Kesire ile olan ilişkisini bizlere anlatırken eğer bir insan kendini yetiştirirse, hedefinde netleşirse, klasik ilişki biçimine ve onun dayatmalarına nasıl karşı durabileceğini kendi pratiğinden yola çıkarak bizlere göstermekte ve çözüm yolunu sunmaktadır. Buna göre Kesire’nin kendisini nasıl kafeslemek istediğini, bunu gerçekleştirmek için varını yoğunu nasıl devreye koyduğunu, kadınlık silahını nasıl kullandığını çok yakından gözlemlemiş ve bunun baskısı altında müthiş bir mücadele gücü açığa çıkarmıştır. Bu açıdan kadın erkek ilişkilerinin çözümü açısından oldukça somut bir teori-pratik bütünlüğü ortaya koymuştur. En önemlisi de açığa çıkardığı çözümleme düzeyini güçlü çikışlara vesile etmiştir. Kadın Özgürlük Hareketi’nin ideolojik argümanlarını bu ilişkiden yola çıkarak belirlemiştir. Aynı zamanda köle ve özgür kadın ile egemen erkek ve özgürlük arayışındaki erkek kişiliklerini çözümlemiş, özgür insanı yaratma arayışını daha net bir çerçeveye kavuşturmuştur.

Öte yandan sevgi ve aşk için özgürlük ortamının olması gerektiğine dikkat çeken Rêber APO, birçok defa düşman gölgesi altında aşkın ve sevginin büyük bir yalan olduğunu ve hepsinin sonunun hüsrarla bittiğini vurgulamıştır. Toplum her gün soykırım ve düşman tehdidi altında yaşarken, bu tür ilişkilerin zemini olamaz. Derwêş û Edûlê, Mem û Zîn destanlarında ortaya konan umutsuz aşk, ülke gerçeğimizi oldukça net özetlemektedir. Her şeyi elinden alınmış, düşürölmüş, alçaltılmış, işbirlikçi haline getirilmiş, onuruyla gururuyla oynanmış, Bekolaştırılmak istenen toplum

zihinsel bir devrim yaşamadıkça özgür aşkın zemini de mümkün olmayacaktır. Rêber APO; **“Varlığınız tehlike altındayken zürriyetim olsun da ne olursa olsun demek son derece yanlış ve sakıncalıdır. Kaldı ki kabul de görmez. Özgürlüğünü, güvenliğini ve varlığını sağlamadan bu olmaz. Unutmayalım; aşk özgürlük ister. Kuşlar bile yılanların akmayacağı yere yuva yaparlar. Başka güçler tarafından kontrol edilen alanlarda özgür aşktan söz edilemez. Bu tür duygulara kapılmak kendini tüketmedir. Özgür olamayan mekânlarda duygular çiçek vermez, verse de zakkum çiçeği gibi zehirli olur. O çokça dilinizden ve aklınızdan düşürmediğiniz aşk bile özerklik ve özgünlük ister. Özerklik ve özgünlük yoksa aşk da olmaz. Karşıtının mutlak egemenliği altında özgürlük çiçeklenmez”** demektedir.

Egemenliğin gölgesi altında gelişen aşklar, aslında birer tuzak ve birbirini kafese almadan öteye geçmemektedir. Onun için Rêber APO beşinci savunmasında bu ilişkilermelerde kafesleme olayını çözümlemekte ve kadın ile erkeğin birbirlerini kurdukları kafese nasıl düşüreceklerine dair belirledikleri taktik ve stratejileri deşifre etmektedir. Aynı zamanda bu kafesin tehlikelerini ortaya koyduğu kadar, bu kafeslere karşı nasıl bir mücadele verilmesi gerektiğini, bunun yol ve yöntemlerini göstermekte ve bu kafesleri kırmanın öz iradesini kazandırtmanın bilincini oluşturmaktadır. Yoksa kadın ile erkeğin mevcut ilişkilene tarzı ile toplumun enerjisini tüketen, akışkanlığını ve canlılığını yitirten bu var oluşun yaratıcılıktan ve üretkenlikten düşüşünün hikâyesi süregelecektir. En önemlisi de büyük bir özgürlük mücadelesini yürütürken ve yaman bir düşman gerçekliğiyle savaşıyorken erkeğin erkekliğinin, kadının da kadınlığının hiç bir kıymetinin olmadığını bizlere göstermesidir.

Devrim saflarında da bu ilişkiler peşine düşen bireylerin, genelde parti yaşamında ve görevlerinde başarılı olmayan kişiler oldukları görülmektedir. Zaten kendi geri-geleneksel, köleci özelliklerine karşı savaşmayan bir duruş asla zafer kişiliğini oluşturmaz.

Geleneksel ilişki arayışı örgütsel kültür ve anlayışından uzaklaştırmakta, özgür yaşam mücadelesinde zayıflatmaktadır. Bütün devrimi ve görevlerimizi bir tarafa bıraksak bile eğer kişi sürekli eleştiri alır pozisyonunda ise, o zaman kendi sağlıklı ilişkiler geliştirmesi de mümkün değildir. Şayet biri kendini düzeltme ve yenileme gücünde değilse, karşıdakine bela olmaktan öteye bir dayatması olamaz. Bırakalım karşıdakine bir şey vermesi veya kazandırmasını, karşıdakinde hep bir eksiltme yaşatır ve boşluk yaratır. Sevgi birbirini yaratma ve büyütme eylemi iken, geleneksel ilişkideki sonuç ise birbirini düşürme ve zayıflatmadır. Bunun için bu tarz ilişkiler çekici değil, iticidir.

Klasik ilişkiler her zaman için kişiyi asıl yoğunlaşmalarından alıkoymaktadır. Asıl yoğunlaşmanın halk, ülke, savaş ve özgürlük olması gerekirken oldukça dar ve bireyci sınırlarda seyrederek özgürlük ölçülerinden ve arayışından düşme yaşanmaktadır. Moral güç kaynağından uzaklaşmalar, yanılgılar, geleneksel ölçülere hapsolmuş ve endekslenmiş arayışlara yönlendirmekte, hayaller ve ufukları küçültmektedir. Büyük hayaller yerine tek bir kişiye endekslenmiş hayaller yaşanmaktadır. Hayaller küçülünce, kişilik de küçülür. Hevesleri basitleşince, eğilimleri de basitleşir. İnsanın bu özel ilişkileneceklerle toplumsal yaşamdan ne denli alıkonulduğu ve fikirsel olarak daraltıldığı, duygusal olarak da fakirleştirdiği görülmektedir. Ne yazık ki bu tür ilişkilere baktığımızda güdüselliği geçmeyen içinde duygu bile diyemeyeceğimiz basit hevesler vardır. Oysaki Rêber APO **“Sevginin yükselen değerlerle bağlantılı olduğunu”** her seferinde dile getirmektedir. Bu durumda manevi değerlerden kopmuş, cüceleşmiş, bencilleşmiş duygulara sevgi diyebilir miyiz? Kaldı ki özelleşmiş ilişkilerin çoğu en nihayetinde ya düşmana kaçmakla ya intiharla ya da örgütten ruhsal kopuşla sonuçlanmaktadır. Onun için özel ilişki yerine Rêber APO **“kolektif aşk”** dedi. **“Peşinden biri geleceğine peşinden milyonlar gelsin”** dedi. Özel-tekil ilişkiler bağımlılık yarattığı gibi açığa çıkan en ufak bir pürüzde kıskançlık, kompleks, doyumsuzluk, güvensizlik yaratmaktadır. Ama kolektif aşkta kendini toplumsal-

laştırdığı için bu tür kapris ve komplekslere yer yoktur. Bir kadın birinin olacağına milyonların olmalı, milyonlar da onun.

Sevgiyi, aşkı bilmek için duygularını da tanımak ve duyguların bir düzey kazanması gerekir. Buna da Rêber APO **“duyguların politikleşmesi”** demektedir. Duygular politikleştikçe, basit, gerçeklikten koparan küçük duygusal dünyalardan çıkma vardır. Politik duygular güdüyü aşmada sihirli bir güç gibidir. Duygusal zekâ da burada işlevli olur. O zaman bizi çaresiz bırakan, iç dünyamızı karartan duygulardan arınmış oluruz. Duygular politikleşince yersiz kaygılar, boş kuruntular, kodlanmış olan kompleksler, aşırı bağımlılıklar, değeri olmayan üzüntüler aşılmış olur. Çünkü kişi politikleşince kendini yönetme gücünde olur. Kendini yürütme gücünde olanlar ise neye sevineceğini, neye üzüleceğini, neyi ne kadar sevebileceğini, aynı zamanda ne kadar nefretle karşılık vereceğini, neyden korkup kaçacağını ve neyde hırslanacağını iyi bilirler. O halde duygular ölçü kazanınca, değerlere bağlanınca, ahlaki olunca insanı en büyük mertebeye taşıma niteliğine sahiptir.

Aslında bir insanın karakterini belirgin kılan, yaşamına yön veren şey onun bilincinden çok duyguları olmaktadır ve rahatlıkla şunu belirtebiliriz ki, bir insanı yaşamda belirgin kılan asıl şey onun duygularıdır. Düşünceyi kendi yaşamına hâkim kılmak öncelikle duyguları doğru tanımlamaktan ve yaşamaktan geçmektedir. Ama tabii bu duygular nasıl olmalı, hangi esasta ve düzeyde olmalı öncelikle bunu netleştirmek lazım. Bu konuda Rêber APO; **“Duygularda birincisi netlik, ikincisi keskinlik, üçüncüsü çarpıcılık olmalıdır”** demektedir. Ama bunun yerine genel duruma bir göz attığımızda duyguda netlik yerine muğlaklık, keskinlik yerine alt sınırdan seyreden bir basitlik ve körelme, çarpıcılık yerine genel ilgisini çekmeyen bir sıradanlık görülmektedir. Onun için duygularda doğrultu kazanmamış, içinde yaratım olmayan, ilk elden gösterilen düşünülmeyen gelişen ilkel hevesler, düzeyi gelişmemiş, içerik kazanmamış bir biçim yaşanmaktadır.

Sevgi anlayışının düzey kazanması için kadının erkeği, erkeğin de kadını iyi tanınması gerekir. Tabii en başta da kendini tanımaları gerekir. Zayıf ve güçlü yanlarını tespit ettiğı kadar, duygularıyla kolay düşmeyecek, kolay teslim olmayacak, yenilmeyecek yönleri geliştirmesini bilmesi gerekir. Kaldı ki gelenekseliğın verili kişiliğı olarak kadınsılığı ve erkeksiliğı aşmak bir zihniyeti, bir sistemi, verili kişiliğı parçalamak anlamına geldiğinden müthiş bir savaş gerektirir ve tek tek bireylerin deneyimleriyle ulaşılacak bir düzey değildir. Toplum ve bireylerini belirleyen, dayandıkları zihniyet yapısı ve onun şekillendirdiğı gerçeğın algı biçimidir. Bunlar aşılmadan, kısmen teorik belirlemeler yaparak, gelenekseliğın aşıldığını sanmak büyük bir kandırmadır ki özel ilişki özel alandır, özel alan politiktir ve kendisini üretir. Haliyle çok özgürlükçü düşünen bir bireyin ilişkilerinde gelişen özelleştirme hemen mülkleştirme, karılık ve kocalık üretir. Düşünce buna kodludur, duygu buna göre şartlandırılmıştır. Özgürlükçü gerekçelerle rötuşlanmış da olsa karılık-kocalık kültürü böyle bir ilişkide yaşanacak olandır. Köleliğın tuzaklarıdır bunlar, kendilik olmaktan uzaklaşmanın, iradesizleşmenin, güdülerin baskınlığı ve duygusal terimlerle süslenmiş halidir. Geleneksel bir kadının özel olma beklentisi vardır ve bu onu ölüme götüren sıtmadır. Bir erkeğın; ‘benim olmazsan seni öldürürüm, sen benimsin’ gibi hem tehditkâr hem küçük düşürücü ifadeleri hoşuna gider, bunu sevgiyle karıştırır. Oysa bunu özelleştirmek kasabın vitrinine âşık olmuş koyuna dönüşmektir. O vitrinden gözünü alamamak, kasapta asılı kelle, ciğerlerinden ayağına kadar ayrılarak kilolara konmuş et olmaya giden yola gönüllü girmektir. Mevcut haliyle ilişkiler tam bir özel savaş uygulama alanlarıdır, ölüm anlamında mülkleşmeyi, güdülerıyla teslim olmayı, benliğini yitirmeyi sağlayan ilişkinin gerçeğini yalanlarla şişirilmiş duygusal tanımlar alır. Bu sahte duyguların sarmalında ölüm yaşamla, mülk olma özgürlükle, benlik yitimi özel olma duygusuyla yer değiştirir. İşte gerçeğın çarpıtılarak, zehrin kadeh tokuşturarak gönüllüce içimi böyle sağlanır. Rêber APO kendi gelişimini bu alanda elde ettiğı gelişimle ifadelendirmekte, buna

rağmen hâlâ bir kadınla bireysel ilişki cesaretinin olmadığını, buna güç getiremeyeceğini söylemektedir. Rêber APO gelenekselliği aşmış bir insan olarak bile bunu söylüyorsa, bizlerde bu gerçeğe yaklaşımın nasıl olması gerektiği çok açık ortadadır. Şunu bilmek gerekiyor; geleneksel kadın duygularının en erkenden teslim olduğu gerçeklik erkektir. Rêber APO'nun erkek gerçekliğinin saklı yönlerini bu denli çözümlemesine, bizlere egemenlikli yönleri tanıtmasına, erkeğin kurnaz, yalancı, hoyrat yönlerini sürekli vurgulamasına rağmen halen çok kolaylıkla erkeğin çizdiği tuzaklara düşme yaşanmaktadır. Erkeğin en az yedi bin yıldır kadının başına ne getirdiğinin, yarattığı sistem ile aşkı nasıl öldürdüğünün bilinmesi gerekir. Onun için erkeği düşürmeyecek ama onun gelişiminden, değişiminden kendini sorumlu tutacak bir düzey ve akıl gerekir. Bazı kadın arkadaşlar evde de dahil erkekten o kadar darbe almasına rağmen, erkeğe karşı mesafesini koruması gerekirken halen çok beklentili kalabiliyor ve müthiş bir yakınlık arayışı içerisine olabiliyor. Bunun adına ancak 'celladına âşık olma' diyebiliriz. Bu psikoloji, kadını kötürüm bırakan en dip noktadır. Kendi babasının zulmünden kaçıp başka bir erkeğe sığınan Gülü Dünya için Rêber APO **"Bu bir özgürlük arayışı olamaz"** demişti. Çünkü bu durumda bir erkekten kaçarken, diğerine sığınma vardır. Bu durum, 'birileri kötü çıktı ama mutlaka başka biri benim kurtarıcım olur' beklentisidir. Oysa herkes kendi yaşadığı sistemin, zihniyetin ürünüdür ve bu bireysel bir süreç değildir. Haliyle iyi-kötü erkek ayırımı esas olarak erkeğin dayandığı zihniyeti de, kadınlığın dayandığı zihniyeti de anlamamaktır. Erkekten beklentili olmak demek, kendini yaratamamış olmak demektir. Çünkü kendini yaratan, güçlendiren kadın, erkek karşısında o kadar zayıf kalamaz. Kadın kendi kendinin kurtarıcısı ve sahibi olmadığı müddetçe kölece durur. 'Ben isteniliyorum' diye bundan hoşnut olan veya 'istenilmiyorum' diye kompleks yaşayan kadın, geleneksel kadının kodlamalarıdır. 'Beni isteyen var ya da yok' değil; ben kendim neyi istiyorum, istediklerim ne kadar devrim ölçüsünde, neyi yaratıyorum, neyin peşindeyim soruları önemli-

dir. İstem ve yaratımları ne kadar gelişkin, ne kadar özgürlük ölçülerine denk düşmektedir bunun sorgulaması içinde olunmalıdır.

Erkeğe yaklaşımda erkekten etkilenme veya bağımlılığı sadece duygusal olarak etkilenme ve sığınma olarak almamak gerekir. Bu açıdan siyasal kocalık ve siyasal karılık biçiminde beliren olguları irdelemek lazım. Her şeyden önce siyasal bir ortamda olduğumuzdan her şeyin siyasal karşılığının olduğunu hatırimızda bulundurmamız gerekir. Karılık kültürünün, kadının erkek karşısında sadece birkaç kur yapmasından ya da erkekle özel ilişki yaşamısından ibaret olmadığını bilmek lazım. Eğer kadın erkeğe karşı iradeli olamıyorsa, yaptığı işlerin erkek tarafından görülüp onaylanmasını istiyorsa, bir bütünen kendini ve pratiğini erkeğe beğendirme arzusundaysa, erkeğin yanlışları karşısında başkaldırmıyor onu sürekli onaylıyorsa, güçlü olan ve güç gördüğü erkek karşısında sus-pus olup sadece tamamlayan pozisyonundaysa, her şeyi erkeğe hak görmesine rağmen aynı şeyi kadın yaptığında kıyamet koparılıyorsa, cinsiyle bulunduğu ortamları küçük görüyor, erkekle ortak alanlarda kendini mutlu ve özel hissediyorsa vb. daha sıralamayacağımız birçok husus siyasal karılık göstergeleri olmaktadır. Neden buna siyasal diyoruz, çünkü kadın kendince, kendini konumlandırmak yer edinmek ve görülmek için erkeğin gücünü dikkate almak zorunda hissettiği içindir. Yani kadının farkında olsa da olmasa da siyasal hesapları var. Bunun için denge yürütmesi gerekir. Tabii bunlar ailecilik kültürünün yansımalarıdır. Ailede de dengeleme gibi temel bir politika yürütülmektedir. Otoriteye karşı mutlak boyunduruk gösterme, erkekle uzlaş yolunu seçip bazı şeylerin görmezden gelinmesi, erkek onu beğendiği oranda mücadeleci olmayan, sadece günlük yaşam peşinde koşarak üzerinde gelişen politikaları görmeyen vb. yaklaşımların hepsi ailedeki denge siyasetidir. Bu açıdan sürekli olarak eleştirilen bir konu olarak cins mücadelesinin gelişmemesini bu anlayış ve yaklaşımlarla bağlantılandırmak gerekir.

Erkeklerde ise; kendine göre kadın isteyen, ona göre olmayan özelliklerle de iktidar alanına dokunan kadını dışlayan, ona göre olunca da onu övgülere, hediyelere boğan, bu nedenle bazı mekanizmalara katılmasını sağlayan, önemsiz gibi gördüğü işleri kadına verip onu koşuşturmacı bir pratik içine koyan, bu anlamıyla kadını kendi iktidarı için ayak işlerinde çalıştıran ve kadına da bu yönüyle 'erkek, benim önümü açıyor' hissiyatını kazandıran kurnaz yaklaşımı, işin özünde ise karar sahibi olabilecek ve etkinlik isteyen tüm çalışmaları kendinde tekleştiren, ne kadar görüş alıyor gibi görünse de son karar merciini kendisi olarak gören, güç dengesi içerisinde kadını kendi işbirlikçisi konumunda tutmak isteyen, çalışma arkadaşına yaklaşım bu iken, yapıya da kendi tebaasıymış gibi yaklaşan, yapıda da böylesi bir duruş yaratan ve aynı zamanda korumacı yaklaşım geliştirmeyen vb. yaklaşımlar, anlayışlar ve duruşları siyasal kocalık olarak görebiliriz. Tabii bütün bunların aşılması için erkeğin de kadının geri geleneksel yönlerine karşı kendini kaptırmayacak-kapılmayacak iradi bir duruş içinde olması şarttır. En başta erkek şu soruyu kendine sormalı; 'ben; güçlü, gelişkin, iradeli bir kadın mı istiyorum yoksa zavallı, dediğimi onaylayan, beni geçmeyecek kadın mı istiyorum' ya da 'beni özgür kadın mı etkiliyor yoksa klasik köle kadın mı beni daha çok etkiliyor?'. Bu sorulara karşı cevabı eğer ikinci sıradakiler ise o zaman kendini gözden geçirip, kendine karşı bir savaşım içinde olmalıdır. Aynı şekilde kadının da benim özgür kadın-erkek arayışım ne olmalı üzerinde muhakkak yoğunlaşma ve eylemsel gücü açığa çıkarmalıdır.

Kadının erkekle olan ilişkisinde kendinde müthiş bir sorgulama düzeyini yaratarak, gerektiğinde yalnızlığı göze alarak büyük bir irade ile katılım biçimini seçmesi özgürlük için olmasa olmaz kabilindedir. Kuşkusuz hiç kimse devrime küçük-basit duygular üzerinden katılmamıştır. Her bir kişi halkına, ülkesine, varlık dinamiklerine layık olabilmek, onu yüceltmek amaçlarıyla hareket etmiştir. Ama maalesef bazıları kendi ilişkilenecekleriyle karşıdakini kendi egemenlikçi, geri-geleneksel çizgisine çekiyor ve örgüt ölçü-

lerini yaşatma yerine, kendi anlayışlarını dayatıp etrafını bu ağa çekme gibi pratiklerin sahibi oluyor ki bu durumun devrimcilik adına kabul edilir bir yanı yoktur. Haliyle yaşanan bu durum amaç terstir, daha öz haliyle amaçtan düşmektir. Onun için ailecilik kültürünün ve onun köhne kalıntılarının bu kişilik zedelenmeleri üzerindeki etkilerini doğru okumak ve keskin bir devrimci mücadeleyle bu durumdan sıyrılmayı başarmak gerekmektedir.

Bu konuda devrimci bir tavır takınmanın önemine vurgu yapan Rêber APO; **“Devrimciler cesur ve özverilidirler. Onlar gerektiğinde gaflete ve hıyanete götüren duygularından ve aşklarından vazgeçerler, eşlerini de bırakır veya boşarlar. Bu gücü göstermezlerse, yaman devrimci olamazlar. Bunu kendime de uyguluyorum. Türk sol hareketlerinin küçülüp marjinal bir duruma gelmesinde kurulan sistem içi aile düzeninin belirleyici rol oynadığı açıktır. Başından beri bizi de o hale getirmeye çalıştılar”** demektedir. Büyük düşünce insanları ve büyük filozofların ezici bir çoğunluğunun karı-koca ilişkilerinden uzak durmaları da bu bağlamda değerlendirilebilir. Onun için kadın-erkek ilişkilerinin bizde neden sürekli olarak ele alındığına ve neden bunun üzerinden kişilerin değerlendirildiğine anlam vermek lazım. Ucuz olan ilişkiler, sisteme ait ilişkilerdir. Eğer sevgi kişiliğini, sevme ölçülerini yakalayamazsak, sonucu mutlak olarak sistem ilişkileri olacaktır. Tabii burada kendinde bazı şeyleri yaratmış diye ‘o zaman sevmeye hazırım’ diyen anlayışın da tehlikesi mutlak anlamda görülmelidir. Çünkü eğer gerçekten sevgi kişiliği yakalanmışsa, zaten burada özel ilişkiler tercih edilmez. Özel ilişki bencilliğin olduğu ilişkilerdir ve bencil olan kesinlikle sevgi ölçülerinden uzak bir kişidir. Sevgi kişiliği, milyonların sevgisini kazanmış kişiliktir.

Sonuç olarak; Ailecilik anlayışının örgüt yaşamına yansısı kuşkusuz sadece bizimle, ortamımızla sınırlanan bir pozisyonu yoktur. Nasıl ki bunu aştığımız oranda toplum yüzünde de bir gelişme yaşanıyorsa, tersi biçimde ise eğer halen ailecilik anlayışları ile yüklüsek, o zaman bunun topluma yansıyan biçimi de iyi

bir izlenim olmamaktadır. Hatta bu durum bazen altında ezildiğimiz pratiklerle bizi yüz yüze getirmektedir. Özellikle de kendi şahsında aileciliği aşamayan kadroların toplumsal sorunlara yaklaşımda çok devrimci ve dönüştürücü olmadıkları görülmektedir. Halk ile direkt temasta olan arkadaşların ailelere devrim perspektifi üzerinden yaklaşması doğal olanıdır ki başından beri bu devrimin toplumsal bir devrim olduğunu ve toplumsal dokuya dokundukça, buradan doğru bir gelişim görüldükçe ancak devrimimize devrim adının verileceği belirtilmişti. Çok önceleri henüz yarı kır gerillası, yarı cepheci biçimde çalışan arkadaşların halkla ilişkilenmelerinde oradaki kadın-erkek ilişkilene tarzına, çocuklarına olan yaklaşımlarına bir doğrultu kazandırdığı bilinmektedir. Şimdi ise bazı arkadaşların evlere giderken sırf ailedeki kişilerle karşı karşıya gelmemek için ya da sözde aileleri partiden uzaklaştırmamak, kaybetmemek için ailelerde var olan sorunlara fazla dokunmadıkları ya da varsa ailevi sorunlar buna yumuşak nasihatler yapıp durumu geçıştirdikleri belirtilmektedir. Özellikle de erkek arkadaşların aile içi sorunlara fazlasıyla kayıtsız kalmaları ‘bu bizim işimiz değil’ diyerek sanki aile ziyaretleri birkaç siyasal propagandadan ibaretmiş gibi bakmaları ve aile içi atmosfere devrimci ağırlıklarını koymamaları, tabii ki devrimci duruşla bağdaşmamaktadır. Bu durum halk kuyrukçuluğudur ve devrimci öncülüğe ters düşmektedir. Hâlbuki Rêber APO kendi çözümlemelerinde sürekli olarak aile içi sorunlara değinmiş ve çözüm alternatifini sunarak, özellikle de kadınları iradeli kılarak, aile düzeyinde önemli değışimler yaratarak toplumsal devrime hizmet etmiştir.

Aileci ilişkilere ve ailecilik kültürüne karşı özgürlük iddiasında olan biz kadınların, herkesten daha çok büyük öfke ve tepki duymamız gerekmektedir. Çünkü cendereye böyle alındık, bununla başkalarının göz hapsine alındık ve bununla kendimiz olmaktan çıktık. ‘Xwebun’ olmaktan böyle uzaklaştırdık, varlığımızı böyle yitirdik. Ailecilikle hiçleştirildik. Onun için bu anlayışın her bir versiyonunun özgürlük saflarında birer ideolojik saldırı olduğunu,

aynı zamanda bunun kölelikte ısrar olduğunun bilincinde olmalıyız. Bu kadar korkunç bir tablo ortadayken, farkında olsak da olmasak da aileciliği yaşama-yaşatmanın adı geri geleneksel ilişkilere dönüştür ve devrim ortamına gelmemektir. Bu sebeple karakterlerimize yansıyan aileciliğın, her bir dirhemine karşı amansız bir savaş yürüterek, mücadelemizi bu dinamiklerle ve ideolojik bir intikam duygusuyla yürütmeliyiz.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

AİLECİLİK OLGUSU NASIL AŞILIR, ALTERNATİF ÇÖZÜMÜMÜZ NEDİR?

Bir önceki bölümde ailecilik kültürünü ele alıp değerlendirirken, özellikle yer verdiğimiz Rêber APO'nun belirlemelerinde var olan eleştiriler ve çözümlerlerde aynı zamanda aileciliği nasıl aşabileceğimizin çözüm perspektifleri ve alternatifleri de bulunmaktaydı. Bu bölümde Rêber APO'nun konuya dair direkt çözüm önerilerini ele alacağız. Buna göre beş maddeden oluşan bu formülü ele alırsak;

1. “Aileciliğe Karşı Mutlaka Bir Pozisyon Almak Gerekıyor”

Rêber APO; **“Aileciliğe karşı mutlaka bir pozisyon almak gerekiyor. Aileciliğin özelliklerini aşacaksınız. Kurum olarak aileyi, aileye dayalı duygularınızı, sevgilerinizi ve etkilenmelerinizi daltacak ve aşacaksınız. Aile hukuku ile sınırlı hukuku terk edeceksiniz. Ailecilik anlayışı ile sınırlı anlayışları terk edeceksiniz. Alışkanlıkları ve özelemleri terk edin”** demektedir.

Bir boyutuyla ailecilik, bireyin devlet ve onun oluşturmuş olduğu sisteme bağlı kalışının ve bu yüzden de toplumsallığın gelişimi önündeki en büyük engelin ifadesidir. Bu yüzden de düşmanın üzerinde özenle çalıştığı, politikalar yürüttüğü bir kurumdur. Bu anlamda özenle geliştirilmekte olan aileciliğe karşı alınacak pozisyon, aslında devlete, onun en küçük kurumlaşma biçimine ve insanlığın, toplumsallığın gelişimi önündeki en büyük engelle karşı alınacak pozisyonla eş değerdir. Aile içerisindeki iktidara karşı durmak, buna karşı pozisyon geliştirmek, kuşkusuz onu en çok geliştirmekte ve derinleştirmekte olan devlete ve onun sömürgeci zihniyetine karşı durmaktır.

Bu bakımdan aileciliğe karşı koymak için;

Birincisi; öncelikle toplumcu-toplumsal olmak gerekir. Birey toplumla, toplum bireyle var kılınır. Aile kurumunun günümüzde yaptığı en büyük hatalardan biri de bir parçası olduğu, aynı zamanda varlığıyla bağlantılı olan toplumdaki soyut, ayrıksı bir şekilde yaşama istemidir. Bu yaklaşım bireyi toplumsal değer yargılarından alıkoymakta ve bir noktadan sonra aynı birey aile kurumu içerisinde de ilişkilene, diyalog kurma, anlama ve anlam verme noktalarında ciddi sıkıntılar yaşamaya başlamaktadır. Ailecilik kurumu, bireyleri sadece kendini düşünür hale getirmektedir. Sürekli olarak aile kurumunu düşünmek ve bu kurumdaki başka varlığını herhangi bir alanda hissettirememek, bireyde müthiş bir bireycilik ve bencillik yaratır. Toplumsal sorunlardan bağımsız, kendi dünyasında yaşayan bir birey, bir noktadan sonra melankolik bir ruh hali kazanır. Oysaki toplumu bugüne dek getiren en önemli özelliklerinden biri de, duygu ve düşüncede birbirini hissederek mevcut toplumsal sorunlara cevap olabilme gücüdür. Bu temelde denilebilir ki, toplumdaki kopmuş birey, onu var kılan tüm maddi ve manevi değerlerden kopmuş demektir. Örneğin, bir toplumda ekonomik-politik-siyasi ve ahlaki düzeyde yaşanan sorunlar her ne kadar kabul görölmez derecedeyse bile, kendi ailesinin çıkarından dolayı bu sorunları doğal görmekte ve görmezden gelinmektedir. Fakat eğer ki aile kurumu ve toplum arasında doğru bir simbiyotik ilişki tarzı yakalanabilirse, günümüzde çokça dile getirilen şiddetli geçimsizlik, aile içi şiddet, çarpık ve yoz ilişkilenemeler vb. daha birçok toplumsal sorun aşarak, toplumsal ahlak düzeyi yakalanabilir.

İkincisi; kadında yaratılacak her gelişmenin aileciliğe vurulacak darbe olacağını bilmek durumundayız. Bu yüzden kadın devrimi olarak bilinen kadının bilinçlenmesi, verili kadın kimliğinin, cinsiyetiliğin parçalanarak özsel niteliğin açığa çıkarılmasıyla özgürleşmeye açık nitelik kazanılması, bunun için örgütlenmesi, eylemleşmesi, bir bütünen kadın öncülüğünün geliştirilmesi tartışılmazdır. Aile kurumunun baskıcı, daraltıcı, sınırlayıcı ve erkek egemenlikli yaklaşımlarından en çok etkilenen ve yoğun bir sö-

mürüye tabi tutulan özelde kadınlar olmaktadır. Kadın; toplumsal değer yargılarını yaratan, ona yön veren, devamlılığını sürdüren olduğu için, bu gücün aile kurumu içerisinde baskılara tabi tutulması, toplumsal çöküntünün en büyük sebebi olmaktadır. Nasıl ki toplumun düşürülüşü kadınının düşürülüşü ile başladıysa ve öncelikle hedef alınan kadın olduysa, ailecilikle dayatılan geriliklere, sınırlı sevgilere karşı kadınca geliştirilecek olan tutum ve alınacak pozisyon, tüm toplumsal geriliklere ve hatta cinsiyetçiliğe karşı alınacak pozisyon olacaktır. Egemen zihniyet şu gerçeği iyi bilmektedir ki, toplumun beyin gücü kadındır ve bu beyin gücünü sınırlandırmak, denetime almak, aynı zamanda düşünen toplumu sınırlandırmak ve denetim altına almak olacaktır.

Aileciliğin içerisinde barındırdığı tüm sığ anlayışların ve bencilliklerin, toplumsal sorunların aşılması noktasında kilit bir rol oynamaktadır. Özelde de Kürdistan gerçekliğinde aile kurumunun varlığı dar aşiretçi, bölgeci ve parçacı çıkarlar esasına dayanarak, kullanılmanın ötesinde başka bir işlev görmemiştir. Toplum çıkarlarından önce kendi ailesini, yani köhnemiş bir anlayış olan zürriyetini sürdürme anlayışı ahlakın aşınmasına sebebiyet vermiştir. Benim topraklarım, benim bölgem, benim aşiretim, benim ailem gibi yaklaşımlar toplumsal gelişimin önünde engeldir. Bunların aşılması için daha geniş toplumcu, bireysel çıkarların ötesinde, toplumun tüm kesimlerinin çıkarlarının benimsendiği yaklaşımların ve ahlaki-politik toplum ilkelerinin esas alınması önemlidir.

2. “Cinsler Arası İlişkilerde Ailecilik Ve Devletin Kültürel Yaşamı Olarak Dayatılan İlişki Tarzının Aşılması”

Rêber APO; “Birincisine bağlı olarak kadın-erkek ilişkisini, çevreden edinmiş olduğunuz aileciliğin ve devletin kültürel yaşamının bir sonucu olarak size dayatılan ilişki tarzını da aşacaksınız. Cinsler arası ilişkilere bu çerçeveden bakacaksınız. Cinselliğe ve cinsler arası ilişkiye biçilen değeri, ne sinema ve televizyon

kültürüyle ne devlet kutsamasıyla ne de ailenin ahlâki tutumuyla özdeş göreceksiniz. Mevcut cinsler arası ilişki üslubu ve ilkelelerinin sömürüyle, devletle, gerici otoriteyle ve faşizmle bağına görmeye çalışacaksınız. Özellikle kadına yönelik mevcut yaklaşımın faşizme, baskı ve otoriteye hizmet ettiğini, kişiyi çarpıklaştırdığını ve kendine yabancılaştırdığını göreceksiniz. Bu, yalnız erkek açısından geçerli değildir, iki tarafın da bunu biraz görmeleri gerektiği çok açıktır. Mevcut alanın ciddi olumsuzluklarla yüklü olduğunu, insanı tutuculaştırdığını, edilgenleştirdiğini, fiziki ve manevi olarak güçten düşürdüğünü göreceksiniz. Sürekli olarak cinsellik peşinde koşanlar, maddi ve manevi olarak güçten düşerler. Bunu böyle görüp tavır alacaksınız. Dine ve müminlere uygun yaklaşımların da çare olmadığını, inkârın da çözüm olmadığını, bunların yaşamın kuralına aykırılık olduğunu, bunun da diğer bir sapkınlığa yol açabileceğini göreceksiniz” belirlemelerinde bulunmaktadır.

Cinsler arası ilişkilerde, ailecilik ve devletin kültürel yaşamı olarak öne sürülen ilişki tarzı neyi ifade etmektedir? Elbette bu tanımın tarihi bir geçmişi olduğu kadar, siyasi ve politik yönden de değerlendirilmesi gerekmektedir. Nitekim ailecilik olgusu, tarihi yönden ele alındığında egemenliğin öncelikli olarak dayatıldığı alan olduğu görülecektir. Çok güçlü bir tarihsel geçmişe sahip olduğu kadar, devletli sistemin ve sömürünün, yani kadının güçten düşürülüşünün de tarihidir aynı zamanda. Bu yüzden yaşanan tüm ilişkilerin baskı, sömürü, faşizm ve toplumsal geriliklere ne ölçüde yer verdiği görülmelidir.

Yaşanan ilişkilerin hiçbir bireylerin kendi öz iradesi ile gelişmemektedir. Aslında her birey farkında olmadan dışarıdan dayatılan ilişkilendirme biçimlerini yaşamaktadırlar. Özelde ailenin, mevcut toplumun ve kapitalist sistemin istemlerine göre ilişkilendirme yaşanmaktadır. Bireyler birbirini tanıma, anlama noktalarında müthiş bir yetersizlik yaşamaktadırlar. Yaşamın her alanında hem birbirinden hem de bununla bağlantılı olarak toplumsal gerçeklik-

ten uzak bir ilişkilendirme tarzı benimsenmektedir. Özellikle kapitalizmin maneviyattan bihaber kıldığı birey, ilişki kurarken hangi esaslar üzerine ilişki kuracağı noktasında bilinçsizlik deryasında boğulmaktadır. Bu deryada bilinçsizlikle boğuşurken, aslında bireyin can simidi toplumun bin yıllardan beri kendini dayadığı toplumsal ahlaki değerleridir.

Tüm kaos ve krizlerin sebebi olan kapitalist sistem, yaşamın her alanında virüs rolünü oynamaktadır. Kapitalizmin en büyük günahlarından biri de bireysel özgürlük anlayışıdır ve bu özelliğiyle de kendisini cazibe merkezi haline getirmiştir. Kapitalist sisteme göre her birey -yaşamın her alanında olduğu gibi- kendi istemlerine ve özelliklerine göre ilişkilendirilmede özgürdür. Elbette birey ilişkilerinde özgür olmalıdır, fakat hangi ölçüye ve düzeye göre özgürlük? Bu tartışılması, netleştirilmesi ve aşılması gereken sorunların başında gelmektedir. İnsanlık var olduğundan bu yana, toplumsal ahlaka dayanarak varlığını devam ettirmiştir. Mevcut toplumumuzda, nasıl ki günübirlik bir yaşam tarzı hâkim kılınmışsa, bu tarzın büyük ölçüde kadın ve erkek ilişkilerine de yansıdığını görmemek mümkün değildir. Bu da toplumsal ahlakın aşınmasında başat bir rol oynamaktadır. Örneğin; ‘beni ben olduğum için sevecek birini arıyorum’ gibi sözler bu anlayışı destekler niteliktedir. Buradan da yola çıkarsak peki, ‘sen gerçekten sen misin, mevcut sen ne durumdasın, beğenilerinin ve istemlerinin ölçüsü nedir?’ gibi sorular sıralanabilir. Günümüz dünyasında bireye ne kadar ‘kendi olma’ imkânı verilmektedir? Kapitalist sistem bünyesinde, yaşamın tüm alanlarında birey bir şekilde bu düzenin istemlerine göre hareket etmeye yönlendirilmektedir.

Mevcut dayatılan ilişki tarzının aşılması perspektifi için gerekli olan bir diğer yaklaşım ise ilişkilerde öne çıkarılan cinselliğin aşılmasıdır. Şu an cinsellik, kapitalist sistemin yoğunca topluma yaymak istediği ve yaygın bir toplumsal hastalık halini alarak, kadın-erkek ilişkilerinde yaşanan en ciddi sorun olarak varlığını korumaktadır. Doğal toplum yaşamında cinsel ilişki günümüzdeki

anlamının ötesinde bir anlam ifade etmekteydi. Hanedanlık kültürü ve devletçi sistemin kendi egemenliğini payidar kılabilmek için toplumda yarattığı cinselliğin soy sürdürme amaçlı kullanımıdır. Bunu geliştirirken de şu gerçeğin aslında çok iyi farkındadır; düşünen, sorgulayan ve cevap arayan toplum, mevcut iktidar güçleri için bir tehdit oluşturmaktadır. Bu nedenle de egemen zihniyet, düşünen varlık olan insanı bu noktada etkisiz bırakabilmek için farklı yol ve çözüm arayışına girer. Bireylere cinsellik dışında bir yaşam alanı bırakmayan devlet ve kapitalist sistemin, en özel ve ince politikalarla üzerinde yoğunlaştığı konudur. Cinselliği öne çıkarmak amacıyla filmlere, reklamlara, şarkılara, özel savaş medyasına ve hatta çocukluktan başlayarak çizgi filmlere dahi işlemektedir bu konuyu. Yaşamın her alanında cinsel içerikli objeler kullanarak, insanların bilinçaltına farkında dahi olunmadan bu durumu yerleştirmektedir. Nitekim sömürü sisteminin yaratmak istediği ‘düşünmeyen insanlar yığını’ olarak, bilinçsiz toplumun nüvelerini bu şekilde atmaktadır. Her ne kadar Descartes’in “düşünüyorum, öyleyse varım” söylemi doğada insanı merkezleştirip, pozitivist ve materyalist akımların zeminini yaratmış olsa da, aslında bu söylemde dahi varlığın ve var olmanın düşünce temelinde geliştiğini desteklemektedir. Fakat mevcut köleci sistem algısı dile getirdiklerimizle bağlantılı olarak insanın düşünme zeminini elinden alarak, büyük etkide varlığını da elinden almış ve bireyi edilgenleştirerek bu duygunun kölesi haline getirmiştir.

Bu bağlamda da Rêber APO’nun dile getirdiği **“Kafa çalışmazsa güdü çalışır”** sözü aslında tam da tüm konuyu özetler ve tahlil eder nitelikte tarihi bir değerlendirmedir. Günün 24 saatini sadece yeme-içme, eğlence ve cinsellik üzerinde düşünerek yaşayan bir insan, aslında makro evrenin vücut bulmuş haliyken, sadece bir anlamsızlık yığını olarak koca evrende bir yıkıntı ve moloz yığını haline getirilmektedir.

Bu durumu kadın açısından değerlendirecek; aslında aileciliğin temellerini oluşturan bu noktanın kadın üzerinde ne denli edilegenlik yarattığını ve kadının ne denli araç haline getirildiğini görmüş olacağız. Bu noktada en başta bu algı, kadın üzerinde yaratılmaktadır. Kadın kendi mevcut varlığını, erkeğe sadece cinsellik sahasında kabul ettirmeye sevk edilmektedir. Yaşanan ilişkilerde, toplumda bilinçli geliştirilen ve en çok bilinçsizlik yaratan cinsiyetçilik olgusu temelinde kadın bedeni her yönüyle metalaştırılarak, cinselliğin cazibe merkezi haline getirilmektedir. Elbette ki bu algı birçok toplumsal sorunun da kaynağı olmaktadır. Aynı zamanda bu toplumsal sorunları, topluma aktarırken de yine bu cinsiyetçi zihniyet boy göstermektedir. Örneğin, günlük olarak çocuk yaşlardan başlayarak, her yaşta kadının cinsel istismar ve tecavüze uğraması sıradan bir olaymış gibi topluma lanse edilmekte ve normalleştirilmektedir. Özellikle boşanmalardan sonra yaşanan anlaşmazlıklardan kaynaklı erkek tarafından kadına uygulanan şiddet ve cinayet gibi sonuçlar kendini göstermektedir. Bu tür olayları meşrulaştırmak için de insanın ve evrenin doğasında olan sevgi kavramı dejenere edilerek kullanılmakta ve özel savaş medyasının ‘çok sevdiğinden cinnet geçirdi’ gibi haberle yaşanan vahşet normalleştirilmektedir.

Kıskançlık, güvensizlik, aldatma ve aldanma aslında aşkın doğasında olmayan ve temelinde ciddi bir inanma, anlam verme, birbirini tanıma ve her şeyden önce de saygı sorunudur. Özellikle kıskançlık gibi bir duygunun tarihselliği, erkeğin doğal toplum ve kadına ilk ihanet sebebi ve toplumun erkek aklıyla tersyüz edilerek iktidarı yaratmadaki ilk duygudur. Öncelikle bu tür olaylara karşı mevcut zihniyet algısını erkek egemenliğinden ve bununla birlikte cinsiyetçi yaklaşımlardan kurtarmak gerekmektedir. Toplumun bu noktada bilinçlenmesi ve insani değer yargılarının farkındalığını yaratmak büyük önem teşkil etmektedir. Sevgi, aşk gibi kavramların aslında toplumun doğasındaki özünü ve yarattığı toplumsal ahlak düzeyini yeniden tanımlamak gerekmektedir. Kürdistan gerçeğinde aşk, özgürlük amacına bağlılıktır.

Nasıl ki tüm toplumsal problemlerin temelinde cins çelişkisi varsa, tüm geri-geleneksel, yanılıklı anlayışların temelinde de özgürleştirmeyen ilişki biçimleri vardır. Bunu aşma gücü özgür kadın ve özgür erkek kişiliğini yaratma iddiasıyla ortaya çıkar. Aksi biçimde bu tarz geleneksel ilişki tarzları kişinin kişiliğini zedelemekte ve hedefini muğlaklaştırmaktadır.

Bu bağlamda yaratılmış mevcut zihniyete karşı, kadın şahsında 'xwebûn' (kendi olmak) dediğimiz olayı genelleştirmek, esas olarak toplum nezdinde de xwebûnu temel perspektife dönüştürmek gerekmektedir. Bunun için de bilinçli her bireyin, öncelikle belli bir örgütlülük çerçevesinde, bulunduğu her ortamda mevcut zihniyet ve anlayışları alt edebilme mücadelesi vererek, yaşanan ailecilik kültürü temelinde dayatılan ilişki biçimlerine karşı mücadeleci olması gerekmektedir. Önemli olan ilişkilerde birbirine benzeme ya da birbiri içinde erime değil; özerkliğini, rengini koruyarak bir birliktelik yaratmaktır. Elbette ki günümüz insanında farkındalık duygusunu yaratmak çok kolay olmasa da devletçi sistemin kullandığı tüm aygıtlarda, insanların bu noktaya ilgilerini çekecek bilinç uyandırma etkinlikleri yapılabilir. Özellikle insanların yaşamında büyük bir alana sahip olan televizyon ve sosyal medya gibi iletişim ağlarında farkındalık ve bilinç yaratma amaçlı programlara, özellikle de kültürel programlara yer verilmelidir. Yine bir diğer alternatif olarak da eğitim kurumları esas alınmalıdır. Çünkü devletçi sistem henüz küçük yaşlarda zihniyetini aşılayabilmek için, kendi ideolojisi ve inancına göre bireyi şekillendirme amaçlı tüm yol ve yöntemlere yoğunlaşmaktadır. Demokratik modernitenin bir boyutu olan eğitim alanında daha sağlıklı birey ve bu birey etrafında daha sağlıklı bir toplum yaratabilmek için, erken yaşta bu algıların oluşmasının ve cinsiyetçi kodlamaların inceden inceye işlenmesinin önünde engel olunmalıdır. Örneğin, daha çocuk yaşlarda kız ve erkek çocuğu ayrımı yapılarak, giydikleri renklerden oynadıkları oyuncaklara, izledikleri çizgi filmlere ve hatta aile içerisinde onlara verilen statüye dek cinsiyetçilik algısını yaratan yaklaşımlar gösterilmektedir. Tüm bunlar aslında

birey ve toplum olarak farkında olunmasa da, ince ayrıntılarla ailecilik ve devlet kültürü etkisiyle gelişen ilişki biçimlerini dayatmaktadır. Yaratılacak bilinç; birey etrafında örgütlenecek ve bilinçlendirilecek toplum, tüm bu çirkin ve çirkef ilişki biçimlerine karşı geliştirilecek en etkili toplum ve yine yaratılacak doğru sevginin zemini olacaktır.

3. “Ailecilik Çok Ciddi Bir Siyasal Sorun Olduğu Kadar, Başlı Başına Bir Savaş Sorunudur. Çözümün Kolay Olmayacağına İnanacaksınız”

“Acaba bu ilişkiye doğal veya doğru yaklaşımı başarabilecek miyim? Bu gücüm var mı? Yüzyıllardan beri ve özellikle de kurulu egemen düzen dâhilinde bu kadar yabancılaşmaya uğramış, terslik üstüne terslik, yalan üstüne yalan ile bezenmiş bir ilişkide, acaba doğruyu nasıl bulacağım? Bunlar temelinde kendinizi sorgulayacak ve çözümün kolay olmayacağına inanacaksınız. Çözümün, bir felsefe problemi veya bir siyasal problemi çözmek kadar zor olduğuna inanacaksınız, bunu bileceksiniz. Kolay çözüm yoktur. Sorun iki kişinin anlaşması sorunu da değildir. Bu sorun, devrim koşullarında daha da ağırdır. “Birbirimizi beğendik, buluştuk” biçiminde soruna yaklaşırsak, felakete götürecek bir yolu tercih etmiş oluruz. Böyle yüzeysel bir çözüm, sizi en az diğerleri kadar tehlikeli sonuçlarla yüz yüze getirebilir. Sorun basit bir sempati, birbirini anlama ve kavrama sorunu değildir. Hele hele iki kişinin sorunu hiç değildir. Çok ciddi bir siyasal sorun olduğu kadar, aynı zamanda başlı başına bir savaş sorunudur. Adeta sorun dev gibi bir sorundur ve parti içindeki deneyimler de bunun böyle olmadığını ortaya koyuyor. Çünkü kaynağı derinse, tarihe gömülüyse ve bir de ona aldanma ve gaflet diz boyuysa, bu başka bir sonuç vermez. Böylece yüzyılların kurbanı oldunuz demektir. Nitekim bizde böyle yapılan şeyler, iyi niyetlerin kurbanı olma biçimindedir.”

Burada değerlendireceğimiz esas nokta yaşanmakta olan ilişki-lerin tarihi bağlarını, egemen zihniyetin etkisiyle yalana, talana ve sömürüye bulaşarak günümüze kadar ulaşmış olduğu durumun farkına varmaktır. Nitekim sömürü tarihiyle eşdeğer bir tarihi bulunan aile oluşumunda, doğru ilişkiyi nasıl bulabilirim arayışının hep de hüsranla sonuçlandığını grmşzdr. Egemenlik etkisiyle bireyde yaratılmış olan kişilik özellikleri aşılmadan, bilince ve özgürlüğe ulaşmadan yaşanabilecek bir ilişkinin, tam da değerlendirildiği gibi yaşanan kölelik durumunu derinleştirecek ve kördüğüm haline getirecek bir durumdan öteye gitmeyeceği açıktır. Yaşanan ailecilik krizi, iki kişi arasındaki ilişkinin sadece iki kişiyle sınırlı bir ilişki olmadığını göstermektedir. Bu kurumun oluşumu ve gelişiminde devlet aklı ve eliyle yapılan düzenlemeler, üzerindeki siyasal hesaplar vardır. Bunu görerek değerlendirmek lazım.

Konuyla bağlantılı olarak, zgr eş yaşamın tek tek aileler bazında yapılan değişimlerle nihai amacına ulaşamayacağını ve istenilen sonuçların alınamayacağını bilmek durumundayız. Aynı zamanda toplumsal cinsiyetin temel şifresi olan aileciliğin aşılmasının da, yine tek tek aileleri geliştirme üzerinden olmayacağını bilmek lazım. Devletçi sistem kurum ve kuruluşlarıyla, zihni formatlarıyla var oldukça, tek başına zgr eş yaşam somutlaşmasını yaşayan veya içerik olarak toplumsal cinsiyetçiliği tamamıyla aşmış, gelişkin ve demokratik aile modelleri olamaz. Bazı yönleri ile olsa bile uzun erimli olamaz. Bunun yanı sıra ailede yetiştirilme tarzının sadece anne-baba inisiyatifiyle gelişen bir olgu olmadığını görüyoruz. Diyelim ki, kendini yetiştirmiş, biraz sistem eleştirisi olan anne ve babalar vardır. Ama bunların tek başına çocuğunu iyi, güzel, sağlıklı ve doğru yetiştirmesi için yetmediğini bilmek durumundayız. Çünkü ocuğun sürekli iletişimde olduğu bir sistem gerçekliği var ki bu artık görmezden gelinecek düzeyde değildir. Diyelim ki, gelişkin olan bu aile modeli kendi içinde bazı ölçüleri oturtmuşsa bile, bu sefer sürekli sistemin tacizine maruz kalırlar. Bu ocuklar sistem tarafından asimilasyona uğramakta, kültürel yozlaşmanın dayatmalarıyla sürekli bir tazyik altında ya-

şamaktadır. Bu sistemde bırakalım ideolojik, kültürel saldırılar karşısında korunmayı, fiziki olarak bile bu çocukların hiç bir yaşam güvencesi yoktur. Her gün televizyonlarda çocukların nasıl cinsel istismara maruz kaldıklarının dehşet verici olaylarını görüyoruz. Okudukları okulların yöneticileri, çalışanları, öğretmenleri tarafından tacize-tecavüze maruz kalan kızlı-erkekli küçük çocuklar, fuhuş için kaçırılan çocuklar, organ nakli için öldürülenler, dincilik temelinde eğitilip hizbi kontra haline getirilenler, uyuşturuculuğa bulaştırılıp ta sonu intihara sürüklenen bağımlılıklar vb. skandalvari örneklerde görüldüğü gibi sistemin, böylesi ailelerin çocuklarını istedikleri gibi yetiştirmelerine imkân vermediğini göstermektedir. Örneğin, birçok anne babaya 2 yaşını bile geçmemiş çocuklarının eline neden dokunmatik telefonları verdiklerini sorduğumuzda ve bunun sakıncalarını belirttiğimizde ‘bizde zararlarını biliyor ve vermek istemiyoruz ama başka çocukların elinde bunu görüyor ve vermediğimizde kıyamet koparıyorlar’ diye gerekçelerini belirtiyorlar. Bu örneklerde de görüldüğü gibi toplumsal eksende eşitlik ve özgürlük mücadelesi başarılmadan, aile düzeninde de önemli değişimler olmayacaktır. Nihayetinde hiçbir aile çocuklarını istedikleri, planladıkları gibi yetiştirememektedir. O halde toplumsal koşullar düzelmedikçe ve toplum üzerinde devletin sürdürdüğü oyunlar tükenmedikçe, özgür eş yaşamlardan bahsedilemez. Olması gereken ilişki biçimi yaygınlık kazandıkça, kültürleştikçe toplumsal yaşamda da bir değişiklik olacaktır. Devrimin değiştirici gücünden nasibini almış, bu esasta değişime uğrayan kadın-erkek ilişkileri demokratik yapılanmanın temel taşı olacağı gibi demokratik uygarlığı besleyecek ana kaynak olacaktır. Çünkü Rêber APO da değişime uğramış aileyi, demokratik ulusun temel bir bileşeni olarak varsaymaktadır.

Bu durumdan baktığımızda ailecilik kültürü ve zihniyeti, yaşanan siyasal sorunların bir parçası ve daha da ötesi çok ciddi bir savaş sorunu olarak önümüzde durmaktadır. Dar ve sınırlı ailecilik, aslında toplumsallığın sahte kavmi olmaktan öteye gidememiştir. Ailecilik var oldukça toplumun sağlıklı bir şekilde güvenli

politikası da olmayacak ve öz savunma yetkin verilemeyecektir. Bunu yaşanan birçok Kürt isyanının başarıya ulaşamamasında ve ulusal bir direniş boyutuna ulaşamamış olmasında da görebilmekteyiz. İçerisinde büyük bir bencillik barındıran aile kurumu, fikir anlamında devletçi sistemin kendini dayandığı özdür. İnsanlığın başına bela egemen zihniyet, egemen erkek zihniyeti tarafından önce aile kurumu içerisinde varlığını göstermiştir. Ardından bencilliğin dozajını arttıran egemen erkek zihniyet, ailenin ötesinde topluma, doğaya ve dünyaya hâkim olma arzusu ile yarıp tutuşmaya başlamış ve bu sorun özellikle de Kürdistan coğrafyasında birçok trajik sonu beraberinde getirmiştir. Bu nedenle birçok kesim aile çıkarından dolayı genel isyanlara katılmamış ve isyan sınırlı yerlerde çakılmıştır. Zaten Kürdistan’da gelişen isyanların başarısızlıklarındaki ortak nokta ve bugünkü işbirlikçiliğin kökeninde, aile kurumunun çıkarlarının ulusal toplumsal çıkarların ötesinde tutulmasından da kaynaklanmaktadır.

Bedirxanlar isyan liderliği yaptılar ama etrafları kuşatılınca ailenin korunması şartıyla isyan nedenlerinden vazgeçtiler. Tüm geniş aile fertleri dünyanın birçok yerine sürgün edilse de, sırf kendi zürriyetini korumak için ayaklar altında yaşamayı bile sineye çektiler. Güneyde ise Barzanilerin sadece kendi dar ailesel çıkarları için bütün Kürdistan’ı düşmana peşkeş etmekten çekinmemeleri de yine aynı hikâyenin devamıdır. Rêber APO, Osman’ın kendi kardeşi olmasından dolayı ayrıcalıklı bir konum istemesini hep öğrenerek, büyük bir öfke ile esefle karşılaşmış ve ret etmiştir. Buna göre Osman herhangi bir suç işlediğinde herkes gibi örgütsel işleyiş çerçevesinde yargılandığında, Rêber APO’ya kardeşi olduğunu hatırlatarak ‘bana nasıl öyle yaklaşabilirsin, ben senin kardeşin değil miyim?’ demesi karşısında Rêber APO, Kürt isyanlarındaki sıradan bir aşiret lideri gibi kardeşi, eşi, oğlu tarafından ihanete uğramasını, yenilgiye uğramasını kabul etmeyeceğini ve anası da, gözünün nuru da olsa eğer devrim çıkarına, bu halk davasına ters düşmüşse yargılanacağını, hesap vereceğini belirtmiştir. Yani Rêber APO da diğer isyan liderleri gibi ‘ailem, şuyum bu-

yum' deseydi aynı hikâye süregelecekti. Bu yüzden Osman'ın aileci hesaplarını boşa çıkarmıştır.

Özgürlük Hareketimizde belli bir toplumsal tablo açığa çıkmıştır. Ama eğer bugün devrimci halk savaşında istediğimiz sonucu alamıyorsak, bunun nedenini toplumda halen mevcudiyetini koruyan ailecilik kültüründe aramalıyız. Yani devrimci halk savaşı haline gelememenin temel yanlışlarından biri de sözde ailesini korumaya, güvenceye alma biçiminde gelişen güvenlik politikasının dürtüsüdür. Oysa bu güvenlik politikası değil, politikasızlıktır. Onlar devletin gazabından ailesini koruyayım derken, aslında devlette teslim olduklarının farkında bile değildir. **“Güvenliğini devlete teslim etmek demek, ciğeri kediye teslim etmekten farksızdır”** demektedir Rêber APO. Demek ki, ailecilik sadece cinsiyetçilik üretmemekte, aynı zamanda teslimiyetçilik üretmektedir.

Kaldı ki kültürü, düşüncesi, tarihi yok edilen bir toplumun fiziki olarak varlığının ne değeri vardır ki? Eğer güvenlik ise o zaman kültürünün, dilinin, siyasal eğiliminin de bir güvenliği olmalıdır. Ama bunlar olmadan güvenliği sırf nefes alıp vermenin sağlanması çerçevesinde ele almak, öz savunmayı doğru ve yetkin ele almamasının temel yanılığıdır. Zaten genel toplumsal kurtuluş olmadan, tek tek ailelerin güvenlik politikası mümkün değildir. Bu açıdan ailesini devrimden uzak tutmak veya ailesinin katılımlarını engellemek, ailecilik kültürünün kötü bir versiyonu olarak karşımıza çıkar ki bugün düşman eğer rahat rahat işgal, talan ve bir bütünen soykırım politikasını yürütüyorsa, bunun temel sorumlusu toplumda varlık kazanan ailecilik zihniyetidir. Kaldı ki ailesini korumaya alanların bile eninde sonunda çok kötü bir biçimde bu soykırımdan nasibini aldıklarını, yaşanan birçok örnekte görmüşüzdür. Demek ki, öz savunma ekseninde de tek tek ailelerin kendilerini korumak, güvenceye almak gibi bir çözüm yoktur ve bu imkânsızdır. Her şeyde olduğu gibi çözümü toplumsal alanda, toplumsal kurtuluştaki görmek, bu bakış açısını kazandırmak lazım.

Bununla bağlantılı olarak yaratılan aile gerçekliğiyle sistemin yaşam standartlarının peşine düşmeleri, devrimci halk savaşına karşı duyarsız kalmalarının, buna teğet geçmelerinin temel nedenlerindendir. Kürdistan'daki mevcut aile kurumu, sömürü sistemine bağlı olarak kendi yaşam olanaklarını sözde geliştirir ve iyileştirirken, var olan genel tablo karşısında çok duyarsız kalmakta ve hatta gerçeği göremez hale gelmektedirler. Bir yandan o kadar savaş sürerken, o kadar kan dökülürken, öbür yandan insanların halen kendi yaşam idameleri için çırpınmaları elbette büyük bir çelişki olarak karşımızda durmaktadır. Halk ve insanlık olarak bu çelişkinin bedelini, bugün çok kötü ödemekteyiz. Sistemin sunduğu yaşam tercihlerini derinlikli irdelemek lazım. İnsanlar bu yaşam biçimine endekslenmiş, adeta bağımlılaşmış biçimdedir. Lüks ve konforlu yaşam, eğlence, zevk derken, bunu temin etmenin derdine düşen kişilerin elbette ulusal düzeyde düşünecek, tercih edecek bir amacı olmayacaktır. Aynı şey fakir aile için de geçerlidir. Bu sefer ekmek kırıntıları ile yetinen ve 'buna da şükür' diyen bir felsefe ile büyütülmüş ve şekillenmiş bir örüntü görürüz. Çünkü daha fazlasını istemek, devlet ile karşı karşıya gelmek ve kendi çizdiği sınırlarının dışına çıkmak demektir. Bu açıdan gerçek yaşam nedir, sömürgecinin oluşturduğu bu eğilim ve tercihlerin, aslında ailelerin canına nasıl kastettiğinin bilincini geliştirmek gerekir.

Afrin'de tekstil fabrikası geliştirildiğini duyan Rêber APO çok kızmış ve **"Bunu yapacaklarına silah fabrikasını kursunlar... Ot yesinler, toprak yesinler ama kendi öz savunmalarını esas alsınlar"** demişti. Hatta Rêber APO devrimci halk savaşının gelişmesi için; **"Kürt halkı, toplumu, insanları tüm yaşamlarını, ilişkilerini savaşa göre örgütleyecek, düzenleyecekler. Karı-koca da olursanız birbirinize 5 yıl boyunca dokunmayacak şekilde kendinizi kontrol edeceksiniz. Disipline etmeyi başaracaksınız. Eğer kendilerini Savaşan Halk Gerçekliği temelinde tüm boyutlarda örgütlemezlerse varlıklarını korumaları, sürdürmeleri mümkün olmayacaktır. Katliamlarla, soykırımla karşı karşıya kalacaklar.**

Her şey çok açık biçimde ortadadır. Ya kendilerini savunacak halk gerçekliği düzeyine getirecekler ya da yok olacaklar” demektedir. Özetle öz savunması olmayan bir toplumun sağlıklı ilişkiler geliştireceğini sanmak, en büyük yanılgıdır. Halen bile savaşın sonucu olarak göç eden halkımızın bulunduğu kamplarda hiçbir yaşam olanağı ve geleceği yokken, düşüncelerin ve doğumların olması gerçekten düşündürücü bir durumdur. O halde savaşan halk gerçekliği gündemi halkın içinde korunmalıdır. Ailelerde bu anlayış ve zihniyet kazandırılmadıkça, sadece toplumda çıkan kahramanlarla bu savaşı geliştirmeyeceğimiz açıktır. Onun için aileyi aşmanın temel gündemlerimizden biri de aileye gerçek güvenlik politikasına, yani öz savunma zihniyeti ekseninde eğitime ve bu bilinci kazandırma, bunu bir yaşam biçimine dönüştürme olmalıdır. Dahası toplumsal kurtuluşun, mevcut ailelerin istemlerini ve ihtiyaçlarını da karşılayacak bir düzeyde olduğunun bilinci sürekli zinde tutulmalıdır.

4. “Gerçek Bir Çözüm Üzerinde Arayışlarınız Olmalıdır. Konu Hakkında Bilinç Kazanacaksınız”

“Gerçek bir çözüm üzerinde arayışlarınız olmalıdır. İşte bu açıdan bilinçlenme önemlidir. Konu hakkında bilinç kazanacaksınız. Konunun tarihsel temelini, güncellikle bağlantısını, konuya yaklaşımda bahsettiğimiz üç olumsuz yaklaşımın varlığını bilecek ve bunların tamamen farkında olacaksınız. Bunu fark ettikten sonra, genelde geliştirilmesi gereken cinsler arası ilişki biçimleri acaba hangi ahlaki, felsefi ve toplumsal düzenleniş ilkesine bağlanmalıdır biçiminde bir yaklaşımınız olmalıdır. Bunlara felsefi yaklaşımınız nedir? Erkek kadını, kadın erkeği nasıl görüyor? Bu konuda nasıl bir ahlaki tutumunuz var? Bu konudan kaynaklanan ahlaki tavır, yani kişilerin birbirine yaklaşım tarzlarını ifade eden çok sert, yumuşak veya ikiyüzlü gibi kategoriler, ahlaki kategorilere girer. Kadın, erkek karşısında ahlaki bir pozisyon tutturmak için ilginç hallere girer. Yine erkek de ona ben-

zer ahlaki birçok tutuma sahiptir. Bu tutumların eleştirisi yapılmıştır.”

Yaşanmakta olan toplum gerçekliğimizde birey olabildiğine düşürülmüş, bireyin düşürülmesiyle toplumsal değerler de düşürülmüş ve neredeyse yaşamın her alanında özgürlüğe dair hiçbir şey bırakılmamıştır. Özellikle bu durumu Kürdistan gerçekliğine indirgediğimizde, mevcut yaşanan koşullarda hangi sevgi zemininden bahsedilebilir? Doğru bir sevginin gelişmesi için öncelikle sevgi zemini yaratılmalıdır. Kadında sevgi zemininin yaratılması, kadına yönelik uygulanan sömürü ve baskı politikalarının tarihselliği etrafında bilinçlenmesiyle özgürlüğe yönelmesidir. Yaşanmakta olan beş bin yıllık kölelik tarihinin farkına vararak ve en ince politikalarla devletin ve kapitalist sistemin reklam aracına dönüştürülmüş olmasının bilincine varmasıdır. Yani tanrıça kadından, mitolojideki Marduk şahsında erkeğin ilk ihanetine, özelleştirilmesine, dinler yoluyla kutsal evlilik adı altında yaşanan kölelik biçiminin tanrı tarafından onay görmesine ve kapitalizmle metaların kraliçesi oluşuyla son bulan 9 katman içerisindeki tarihsel yenilginin bilincinde olmasıdır. Bu bilinç etrafında özgürlüğün ifade ettiği anlamda derinleşerek, gerçekten bir erkekle yaşanabilecek ilişkinin hangi temeller üzerinde yürütülebileceğini ve ailecilik etrafında kadın üzerinde politikalarını derinleştiren devlet zihniyetine karşı bir duruş geliştirebilir ancak. Buna bağlı olarak kadında yaratılacak sevgi zemini için, sonsuz boşanma teorisi ile kadın olarak yaşamın tüm alanlarında kendi öz gücünü ve iradesinin farkına varmalıdır. Kadının, erkeğin bir eklentisi olmadığını, aslında yaşamın öznesi olduğunun bilincine varması gerekmektedir. Bunu geliştirebilmesi için öncelikle kendi düşünce dünyasında müthiş bir yalnızlıkla karşılaşacağına ve bu yalnızlıkla kendini yeniden var edeceğine ikna etmelidir. Günlük yaşamdaki en küçük işten tutalım politika, siyaset, eğitim, diploması, ekonomi, sağlık vb. alanların öznesi konumunda olmalıdır. Bu noktalarda yapabileceğine, başarabileceğine inanarak ve bu anlamda kendi öz gücüne kavuşarak, aslında erkekten beklentili ruh halinden kurtula-

rak, kendisi olmanın ilk adımlarını atmış olacaktır. Böylelikle ortaya çıkacak sonuç, kendi öz iradesi ile ayakta durabilen bir kadın ve aynı zamanda bu esaslar üzerine kadın şahsında gelişmiş ve kendi öz iradesiyle ayakları üzerinde durabilen gelişmiş bir toplumun nüveleri atılmış olacaktır.

Erkeklerde de bütün bunlara bağlı olarak bir bütünen sistemin kendisinde yaratmış olduğu ve kendi sömürü politikaları için her an derinleştirmekte olduğu ‘erkeği öldürmekle’ başlayan bir süreç gereklidir. Rêber APO **“Erkeği öldürdükçe, özgür kadını kazandık”** demektedir. Erkek, kadınla ilişkisinden önce kendini tanımlayabilme cesaretini gösterebilmelidir. Erkek olarak kendisinin, devletin en küçük çarkı olan aile içerisinde bir devlet ajanı konumunda olduğunun ve baskıcı-sömürgeci sistemin, ailedeki iktidarı olarak yer aldığına farkına varmalıdır. Bu anlamda bilinçli politik esaslar üzerinden, devletin ve sömürücü zihniyetin ayakları üzerinde kalabilmek için ve iktidarını koruyabilmek için, yüzyıllık bir geleneğin ürünü olarak ‘erkekliği’ dayattığını ve özellikle de bu noktada kadınla ilişkisini kendisi için bir iktidar alanı görmesinin mevcut yaşanmakta olan savaşla bağlarını görerek, bu itirafta bulunmalıdır. Ancak bu gerçeklerin farkında, bilincinde olarak ve kendisinde yaratılmış olan erkeklik algısını öldürerek, kadına doğru temellerde yaklaşabilir ve doğru bir ilişkilendirme zeminini kendisinde yaratabilir. Kendisine ‘bir kadının kendisi için neyi ifade ettiği’ sorusunu sorabilmeli ve bu soruya dürüst ve samimi bir cevap vererek, bu soruna yaklaşabilmelidir. Gerçekten kadına baktığında neyi görüyor? Bunun kendisinde yaratılan zihniyetle bağlarını iyi görebilmeli ve bu temelde kendisine karşı ‘verili erkeği öldürme’ temelinde sistemleşmiş devletçi, sömürgeci ve baskıcı zihniyetle savaşmalı ve bu anlamda kendisiyle ciddi bir mücadele içerisine girebilmelidir.

Özgür Prometheus ruhunu yeniden canlandırmalı ve bu ruhla kendi erk-erklilik sınırlarından kurtularak, sonsuz boşanma ilkesini kendi eril-egemenlikçi aklından başlatarak, toplumsal yaşamın

ahlaki ve politik öyküsüne yeniden dâhil olmalıdır. Kadın özgürlükçü bir yaşamın ilk ilkesinin mevcut baba, abi, sevgili, koca rollerinin çok ötesinde ilkeli yoldaşlık temelinde kurulabileceğinin bilincinde olmalıdır. Ailecilik kültürünün salt kadını köleleştirmekle kalmayıp erkeği de kölecil kıldığını, ruhunu kuruttuğunu, iradesini kadükleştirdiğini, zihnini körelttiğini bilmelidir. Zeus’ça yaşamaktansa Prometheus’ça kurtuluşa yürümek, erkeğin de özgür yaşam için tek seçeneğidir.

5. “İlişkilerin Özgürlüğe Ve Özgürlüğün Savaşa Bağlanması”

“Beşincisi, ilişkiler özgürlüğe ve özgürlük de savaşa bağlanırsa, bunun sonucunda sevgi gelişir. Bu, doğru bir ilkedir ve doğru sevgi bu ilkelere bağlanmıştır. İlk dört hususta sonuç alındı mı, beşinci hususta, yani sevgi hususunda bir sonuca gidebilir ve sevgi sorununa doğru bir yaklaşım getirebiliriz. Bireyde bu dört husus iç içe başarıya ulaşmamışsa, sevgiye de ulaşmak mümkün olmayacaktır. Ben baştan itibaren duygular ve sevgilerden kuşkulanıyordum. Bunlar böyle müthiş bir duyguyu ne diye benimliyorlar diyordum. Seviyorlardı, ama hangi temelde seviyorlardı? Ülkesi, evi harabeyken, geleceği yokken, neden bu kadar birbirine bağlı olma gereğini duyuyorlar? Bunları gördüm ve öğrendim, hem de çok fazla öğrendim. Şimdi haklı olduğum anlaşıyor. Bana göre doğru sevgi, dört hususun gereklerinin hakkıyla yerine getirilmesinden sonra gelişebilir. Sevgide kusur ve kötülük aranmaz, sevgi eleştirilmez, fakat temel hususlara bağlı olursa bu böyledir. Aksi halde lanetlidir, iğrençtir. Sevgi nötr bir sorun değildir. Sömürgecilik ve faşizm bunun böyle olduğunu özellikle dayatmak istiyor.”

Evet, sevgi nötr değildir. Yanlış ele alındığında en büyük vurucu ve yere yıkıcı güçtür. Ama doğru ele alındığında insanın alnını yıldızlara değdiren, yüceltici bir eylemdir. İşte bu yüzden bugün kendini yetiştirmiş binlerce Adulê ve Derwîşler bu sevgi devrimi için mücadele edip savaşmaktadırlar. Özellikle de evli ya da nişanlı olup da özgürlük mücadelesine katılan arkadaşların, bu ko-

nu bağlamındaki örnekleri çarpıcıdır. Mehmet Karasungur arkadaş evli olmasına rağmen, mücadelede tek bir gün bu ilişkiyi engel yapmamış, hatta eşini de bu mücadeleye katma girişimleri yoğun olmuştur. Beritan arkadaş nişanlıydı ama bu durumun onu mücadele ruhundan koparmaması için en başta kendisiyle yoğun bir mücadele içerisindeydi. Nitekim ihanetin ve teslimiyetin diline, uçurumlara çarpan zılgıtıyla yanıtını vererek, toplumsallaşan aşkın büyük timsali olmuştur. Kendi ilişkisine bağımlı olan birinin, kendini uçurumlardan atamayacağını ve teslimiyeti dayatan güçlere teslim olacağını tahmin etmek zor değildir. Demek ki gelecekte bir ilişkiye bağımlı kalmamak, özgürleşmenin esas formülüdür. Aynı şekilde Zilan arkadaş evli bir arkadaşdır ama bu evliliği, kendi aile dayatmalarından kurtulmak için geçici bir çözüm yolu olarak tercih etmiş, ailecilik kültürüne yabancı doğasıyla büyük eyleme kalkışmıştır. En son şehit düşen Berivan Rojhilat arkadaş bir anadır ve birçok çocuğu ile mücadeleye gönül bağlamış bir kahramanlık öyküsüne sahiptir. Kendisi de artık torun sahibi olmasına rağmen, ileri yaşıyla özgürlük mücadelesine katılması çok anlamlıdır. En son KJAR meclisinde yer almaktaydı. Bu arkadaşlar ve daha onlarca arkadaşın mücadelenin ilk kıvılcımlandığı zamanlarda, eli kınalı düğün gecelerinde özgürlük mücadelesine katılmaları, Kürdistan gerçeğinde yoğun bir etki yaratmıştır. Bu yoldaşların çevrede yarattıkları etkinin yanı sıra, aileciliği kişiliklerinde aşmaları da oldukça öğretici örnekler olmuştur. Kısacası aileden ve ailecilikten kopuş sağlandıkça mücadelemizde gelişim sağlanmıştır. Rêber APO'nun dediği gibi binlerce Mem û Zîn, kolektif bir aşkla mücadeleye sarılmış durumdadır.

Konuya ilişkin Rêber APO'nun değerlendirmesi şöyle devam etmektedir; **“Aileden kaçışı da bir kurtuluş olarak görmeyin; ailenin aşılması ayrı, aileden kaçış ayrıdır. Bu boyutuyla soruna yaklaşım gösterin. Şunu da unutmayın ki, bu kurum kendi başına değil, düşmanın özenle ele alıp size karşı diktiği ve işlettiği özel bir kurumdur ve tarihi temelleri çok güçlüdür. Kendiliğinden bu duruma gelmemiştir. Bu kurum Kürdistan'da ayakta**

kalan tek kurumdur. Fakat başa bela bir kurumdur; toplumsallığın, ulusallığın ve insanlığın hukuken gelişmesi önünde en büyük engeldir. Bu sorun ancak sistemli bir militanlaşmayla aşılabılır. Bunun dışında bir yol düşünülemez.”

Rêber APO’nun yukarıda dile getirmiş olduğu değerlendirmeler ışığında; aileden kaçış ve ailenin aşılması hem kültürel hem de ideolojik olarak oldukça farklı şeylerdir. Öncelikle kaçmak ve aşmak kavramları üzerinde durmanın gerekli olduğuna inanıyoruz. Aşmak demek, var olan mevcut soruna karşı pozisyon almak, ona karşı mücadele etmek ve değişim-dönüşüm ekseninde sorunu doğruya teşkil etmektir. Fakat kaçmak, var olan sorunu olduğu gibi bırakıp ondan kurtulma eğilimidir. Peki, karşısında kaçışın seçildiği sorun, ne kadar çözüme kavuşabilir ya da olması gereken dönüşümle doğru yolu ne kadar yakalayabilir? Bunu aileciliğe indirgediğimizde, aileden kaçmak hiçbir toplumsal soruna çözüm getiremeyeceği gibi, mevcut sorunu var olan haliyle bırakacak ve daha da derinleştirmekten başka bir sonuç doğurmayacaktır. Bu yüzden aileyi doğru tanımlamak, doğru temel üzerinde şekillendirmek büyük bir önem arz etmektedir.

Bu anlamda aileye nasıl yaklaşacağız ve yöntemimiz ne olacak sorusuna net cevap vermek durumundayız. Mevcut toplumsal duruma baktığımızda henüz bir alternatif ortam hazırlanmamışken, aile gerçeğinin ortadan kaldırılması gibi bir tartışma çözümünden uzak bir yöntemdir. Mevcut biçimde aileyi feodal olandan, muhafazakâr ve katı sınırlardan çekmek lazım. Ama bunu yaparken, bu sefer aileyi modernitenin aşırı uçlaştırdığı kültürel yozlaşma batağına da saplayamayız. Her iki konum da eşit ölçüde ahlaki değildir. Bireysel özgürlük süslemeleri altında savrulmalara, toplumsal normlardan kopuşlara da dikkat etmek gerekmektedir. Özcesi ailecilik kültürünü eleştirirken, ailenin tümünden reddini yapmak gibi bir yaklaşım içerisinde olamayız. Fakat ailecilik kültürünün toplumda, kadınlık ve erkeklikte, bizlerin hafızalarında, karakterlerinde yarattığı tahribatları da doğru görüp, doğru

okuyup ailecilik kültürünü nasıl aşarız tartışmalarını yürütmek durumundayız. Aile, devletin en küçük hücresidir, tartışmalarının ardından aileyi nasıl demokratikleştirebiliriz tartışmalarını geliştirmek çözümcül bir yöntemi ortaya çıkaracaktır. Zihinlerimizdeki aileleri ve ailecilik kültürünün köhne kalıntılarını aşarak aileyi demokratikleştirmek, aile içi mülk ilişkisini ortadan kaldırmak da bir o kadar önemlidir.

Bunu yaparken ailenin kapitalizmdeki gibi çarpık biçimde dağıtılması değil, çözüm perspektifimiz olan ailenin aşılması temelinde yaklaşmak esastır. Her şeyden önce her ikisinin apayrı yaşam standartları olduğunu görmek lazım. Bu durumda çözümü katı ahlakçılık adı altında en büyük ahlaksızlığı yayan ailede de, bireysel özgürlük adı altında yine ahlaksızlığı yayan modernitede de bulmak mümkün görünmemektedir. Mevcut aile kurumunun aşılması, demokratik ve özgürlüğe açık bir aile modeli üzerine yoğunlaşmak, gerçeğe daha yakın görünmektedir.

Toplumdaki aile gerçeğinin demokratik kriterlerde dönüşümü için Rêber APO somut olarak şu kıstasları dile getirmektedir. **“Özelde ise aile kurumunun en çok sorgulanmaya ve mümkünse yeniden yapılanmaya ihtiyacı vardır... Aileyi kesinlikle küçümsememek gerekir. Yaptığımız eleştiriler ailenin kökten reddini gerektirmemektedir. Yeniden anlam ve yapılanma gereğini ortaya koymaktadır Aile eleştirisi önemlidir. Ancak eleştiri teminde demokratik toplumun ana unsuru olabilir. Sadece kadını değil (feminizm), tüm aileyi iktidarın hücresi olarak çözümlemeyen, demokratik uygarlık ideali ve uygulaması en önemli unsurundan mahrum kalır. Aile aşılabilecek bir toplumsal kurum değildir. Fakat dönüştürülebilir. Hiyerarşiden kalma kadın ve çocuklar üzerindeki mülkiyet iddiası terk edilmeli, eş ilişkilerinde sermaye (her türü) ve iktidar ilişkileri rol oynamamalıdır. Cinsin sürdürülmesi gibi güdüsel yaklaşım aşılmalıdır. Erkek-kadın birlikteliği için en ideal yaklaşım, ahlaki ve politik topluma bağlı özgürlük felsefesini esas alanıdır. Bu çerçevede dönüşüm**

yaşayacak aile, demokratik toplumun en sağlam güvencesi ve demokratik uygarlığın temel ilişkilerinden biri olacaktır. Resmi eşlilikten ziyade doğal eşlilik önemlidir. Yalnız yaşama hakkını taraflar her zaman kabul etmeye hazır olmalıdır. İlişkilerde kölece, gözü körce hareket edilemez. Demokratik uygarlık altında ailenin en anlamlı dönüşümü yaşayacağı açıktır. Binlerce yıl saygınlığından çok şey yitiren kadın büyük saygınlık ve güç kazanmadıkça, anlamlı aile birlikleri gelişemez. Cehalet üzerine kurulu ailenin saygınlığı olamaz. Demokratik uygarlığın yeniden inşasında aileye düşen pay önemlidir. Mevcut koşullarda ancak toplumun genel demokratikleşmesi ile aile bunalımı çözüm yoluna girebilir.”

Toplum içerisinde mevcut aile gerçeğini demokratik ulus inşasının temel unsurlarından biri haline nasıl getirebiliriz? Toplumsal mecrada ailecilik kültürünün çözüm modeli, özgür eş yaşam formülünde somutlaşmaktadır. Özgür eş yaşam formülü yaşamsallaştıkça, ailecilik kültürü de aşmaya yüz tutacaktır. Aileyi özgür eş yaşamın tanım bütünlüğünde hem kimliğin özgürlük gelişimi, hem bunun toplumsallaşması hem de yapısallaşması anlamında, bunun bütünlüğünde bir örgütlenme olarak tanımlamak gerekir.

Sosyal Devrim Ve Kadın Özgürlüğü İçin Dört Temel Stratejik Proje

Toplumun dönüşümü için yoğun bir ideolojik mücadele yürüten Özgürlük Hareketimiz, bunu devrim sonuna ertelemekten şimdiye günden gündemine almıştır. Kuşkusuz hareketin başından bugüne kadar, toplumsal alandan kopuk olmayan özgürlük mücadelemiz, mevcut aile gerçeğini de etkileyip özgürleştirme yoluna sevk etmiştir. Toplumsal alanın temel çalışmalarından biri de aile içi sorunları hal etmek, ailede kabul edilir bazı demokratik kriterleri yaşamsallaştırmaktır. Aileye, devrimci esaslarda kimi şeyleri öğretmekte, kimi şeylere müdahale etmekte ve bazı yaklaşımlarını değiştirmeye zorlamaktadırlar. Durum böyle olunca yurtseverleşen her ailemiz, doğal bir değişim rüzgârına kapılmışlardır. Nite-

kim evdeki erkeğin ‘artık eşlerimiz bizi dinlemiyor’ diye başlayan şikâyetleri bu gerçeği işaretlemektedir. Kadına saygıyı artıran, çocuklarına iyi bir gelecek sağlamak için var gücüyle devrim için hizmet eden, aile ilişkilerini salt geleneksel ilişkilene biçiminden çıkarıp onu siyasallaştıran ve bu ilişkilenemeyi iradeleştirmeye çalışan yeni bir toplumsal örüntü ile karşı karşıyayız. Kadın bilinçlendikçe, örgütlendikçe ailecilikten doğan birçok sorunun ortadan kalktığını görmekteyiz. Örneğin, Bakur’da politik ortam geliştikçe ve Bakur çalışmalarında gelişme yaşandıkça tecavüz, kadına şiddet, fuhuş gibi kadın kırımında beliren gündemlerin gittikçe azaldıkları görülmüştür. Demek ki, devrimsel havada var olan kadının genel gelişmişlik düzeyi, toplum sorunlarını da en aza indirmektedir. Tabii bütün bunlar yetmemektedir. Ailenin özgür eş yaşam kriterlerinde değişime uğraması için hem aile içinde hem de sistem içinde daha yapılması gereken, değişmesi gereken birçok husus bulunmaktadır. En başta kadın ve erkek ilişkilerinin neye dayalı olacağını netleştirmek ve buna göre bir yönelim içerisine girmek çok önemlidir. Bu başarıldığı oranda toplumda yerleşmiş zihniyet kodlamaları da önemli oranda değişecektir. Yani mevcut ilişki biçiminin değişiminin, bir toplumu yeniden var etmeye yol açacak kadar önemli olduğunun bilincinde olmak gerekmektedir. Birbiriyle toplumun sorunları, tarih ve felsefe hakkında konuşan, birbirinin kararlarına müdahale etmeyen karşılıklı olarak birbirinin iradesine saygı duyan, kadının değer ve saygınlık kazandığı, aldatma ve aldanma kültürünün olmadığı, en önemlisi de cinsel güdülerin merkez olmadığı bir ilişki biçimi yaygınlaşırsa, bir nebze de olsa topluma bir ölçü ve düzey kazandırılacaktır. Bu biçime kavuşmuş anne ve babanın, çocuklarını yetiştirme tarzı farklı olacaktır. O bakımdan kadının çocukla, kadının kadınla, doğayla ve en önemlisi de toplumla olan ilişkilenemelerinde belirleyici öge, kadının erkekle olan ilişkilenemelerini düzenlemesidir. Bunu başardığı oranda toplumda da değişim dinamiği olarak rol oynayabilir.

Kuşkusuz bu topraklarda yitirilmiş kadınlıktan, öncülüğe yükselen-yücelen kadın hikâyesi yaratıldı. Ama ailenin demokratikleştirilmesi, bunun için kadındaki gelenekselliğin aşılması, erkek egemenliğinin reddi ve erkeğin bu temelde dönüşüm sürecine girmesi aynı yoğunluk ve derinlikte gelişmezse, özgürlük kalıcılığı olmaz. Kadın özgürlük mücadelesi yaşamsal alanda iktidarın işgaline, yönlendirmesine açık hale gelir ve sistem içileşme tehlikesiyle karşı karşıya kalabilir. Yani Kadın Özgürlük Hareketimizin gelişim düzeyi, toplumun değişim düzeyi ile dolayısıyla ailenin değişim düzeyiyle ölçülür. Toplumun değişimi için kendi içimizden dışa doğru yayılan bir sosyal devrim olayı gerekir. Rêber APO, Hareketimizin sistem içileşmemesi, geleneksel ilke ve ölçülerle buluşarak sistemin eki-uzantısı haline gelinmemesi için en temel tedbirini sosyal devrim hedefi ve cins kimliğinin özgürleşmesiyle ortaya koymuştur.

Sosyal devrim, kaynağını özgürlükçü ideolojiden alır ve bu toplumsallaştıkça anlam bulup devrim haline gelir. Rêber APO'nun geliştirdiği iç içe devrim kuramı, sosyal devrimin esasıdır. Bir taraftan devletçi ideoloji ve yapılaşmalarla mücadele etmek ve aşmak, aynı anda ataerkil ideolojinin ve devletçi kullaşmanın üretildiği toplumsal gerçeği dönüştürmek, bunun merkezine kadın ve erkeğin özgürlük sorununu almak, dönüşümü cins mücadelesine dayandırmak ve özgürlüğü insanda somutlaştırmak, toplumsallaştırmak bu devrimin kapsamıdır.

En önemlisi de, kadrolardan başlayan kişilik devrimi ile devrimin önünde içten gelen riskleri önlemek istedi. Her ne kadar sosyal devrim yerine bazıları sosyal reformu dayatmak istediye de, kazanan yine sosyal devrim çizgisi oldu. Rêber APO'nun ikinci bir tedbiri ise genel devrimi gerçekleştirmek için yöntem olarak kadın özgürlüğünü öncelikli kılarak, diğer devrimleri gerçekleştirmeyi esas aldı. Sorun toplumsaldır ama toplumsal sorunun esas halkası da kadındır ya da başka bir tabirle kadın özgürlük sorunu, genel toplumsal soruna yol açmıştır. O halde kadın etrafında ge-

liştirilecek çözüm, geneli de bütünleyerek, genele de çözüm getirecek niteliktedir. Bu durum gözetilerek kadın özgürlüğü, kadın öncülüğü ve kadın devriminin en öncelikli husus olduğu belirtildi. O olmasa ne kültür devrimi olur, ne zihni devrim, ne doğal toplum devrimi olarak sosyalizm olur. Kadın devrimi olmazsa, sosyalist ideoloji kendi zaferini ilan etmez, siyaset rayına girmez, öz savunmada başarılı olunmaz, ekonomik refah da gerçekleşmez. Yani birleşik devrim formülünde, kadın devrimi hem başat bir devrim gereksinimidir hem de bütün devrimlerin içinde yer alması gereken bir devrimdir. Onun için daha şimdiden Hareketimizle tanışan ve devrim için çalışan aileler nezdinde görüldü ki kadınların her biri bir siyasetçi, bir ideolog, bir filozof, en önemlisi de bir eylemci olmuştur. Bütün bu gelişimden sadece Kürdistan kadını değil, genel Dünya Kadın Hareketleri de etkilenmektedir. Bu da sosyal devrimde yaratılan önemli gelişmeler arasındadır. Zaten Özgürlük Hareketi olarak toplumsal alanda yaşanan çok temel gelişimlere, değişimlere devrim adını veriyoruz. ‘Devrimden sonrası’ sözü reel sosyalizm içerisindeki geçerli bir belirlemedir. Çünkü reel sosyalizmde, kadın sorununun çözümü için ‘devrimden sonra çözümü gelir’, denilmiştir. Ama durumun hiç de öyle olmadığı anlaşılmıştır. O halde şimdi ne yapılırsa, hangi gelişme gerçekleştirilirse devrim o demektir.

Bir de sosyal devrimin niteliği, ilişki biçiminde yaşanan gelişmelerle ölçülür. İnsanın insanla, doğayla, toplumla olan ilişkileneşinin yanı sıra özelde ise kadının kadınla, erkekle, çocuklarla, inançla, tarihle ve tüm yapısalılıklarla olan ilişkileneşini gündemine alır. Yani bir bütün olarak yaşamın düzenlenmesi, yaşam standartlarının düzey kazanmasıdır. Bu öyle basit bir şekilde alıp vermekten ziyade ilişkilerde yaşanan düzey ve kalite, nitelik ile ilgilidir. Var olan ilişki biçimini ve yapısal birliktelikleri, sosyal devrim tanımına ve ayağına dayandırmak doğru olmalıdır.

Sosyal devrim kapsamında Rêber APO **Kadın Özgürlük Hareketi için dört stratejik proje** geliştirmişti. Bunlar;

1-Özgür yaşam projesi (ki bunu kabul ret ölçüleri temelinde ele aldı)

2- Kopuş teorisi (daha sonra sonsuz boşanma olarak ele alındı)

3-Erkeği öldürme (kadın açısından da içimizdeki erkeği öldürerek erkeği dönüştürme projesini yaşamsallaştıracak bir cins mücadelesi yürütmek.)

4- Toplumsal sözleşme

Bunlar aynı zamanda bizim ideolojik argümanlarımızdır. Tabii konumuz bu olmadığı için bunları ayrıntılandırmayacağız. Ama eğer ‘ailecilik nasıl aşılır’ diye bir soru sorulursa, buna verilecek temel cevaplar, bu esaslarda olacaktır. Yukarıda belirlenen birçok kıstasın, bu projelerin ayrıntılandırılması olduğunu bilmek durumundayız. Örneğin, özgür eş yaşam için belirlenen birçok ayrıntı vardır ki, özgür eş yaşamın maddeleşmiş hali, toplumsal sözleşmenin kriterleridir. Özgür eş yaşam bir yaşam sistemidir, toplumsal gerçeğin cins, ulus, birey kimliği itibariye eşitlenmiş, özgür kılınmış bir yaşam, ilişki ve sistem örgütlenmesine kavuşmayı ifadelendirir. Ailenin ya da kadın ve erkeğin ilişki dayanaklarının ilkelerini de kapsar. Kadın kiminle, ne ile, nasıl ilişkilenecek, anlaşacak veya anlaşmadığı taktirde nasıl ret edecek, neye başvuracak, tavrı neye göre olacak vb. kıstasları belirleyecektir. Ama bunları salt yasalara kavuşturmak yerine kadın bilinçlenerek, iradeleşerek kendisi karar verecektir. Örneğin, kadının toplumsal sözleşmesinde ‘kadın bu kadar çocuk getirecek’ diye bir madde olmaz. Bilinçlenen kadın ve kendini tanıyan kadın zaten çocuk doğurup doğurmayacağına ve sayısına kendisi doğru kararı verecek yetkinliktedir. Birilerinin bunun çerçevesini sunmasına gerek yoktur. Aynı şekilde yukarıda kolektif aşk dedik, duyguların politikleşmesi dedik, ilişkilerdeki ölçüler, kıstaslar dedik; bunların hepsi zaten başlı başına kopuş teorisinin detayları olmaktadır. Aynı şekilde kopuş ve sonsuz boşanma derken, kesinlikle bu konu; geri-geleneksel kadın ve erkeklerden kopuş ve boşanma olduğu

kadar, sistemden ve geleneklerden de kopuş ve boşanma demektir. Özgür yaşam projesi ise yaşamımızdaki beğeni ve tercihlerimizin ölçü kazanması olarak somutluk kazanacaktır. Neyi ne kadar ret edecek, ne kadar kabul edeceğiz, hangi düzeyde ret ve kabul edeceğiz, bunu bilen ve buna göre davranan kadın zaten özgürleşmiş demektir. Burada da bir düşünce gücü ve iradesel duruş lazım. Kolay beğenmeyecek, kolay alışmayacak ve kolay sevmeyeceğiz. Ama çok retçi olmadan, ret ettiğimizi yaratarak davranacağız.

Görüldüğü gibi Rêber APO bütün bu çözüm formüllerinde, devrim içinde devrim yapmaktadır. Burada ‘nasıl yaşamalı’ya cevap vardır. Haliyle bu durum zihinsel, kültürel, ahlaksal ve vicdani devrimi yaratmaktadır. Başta aile olmak üzere tüm toplumsal gözenekler böyle temizlenmekte ve bu şekilde yeni bir formasyona kavuşarak işlevsel kılınmaktadır. Burada öldürülmesi ve aşılması gereken zorba erkeklik ile geleneksel kadınlıktır, bu yapıldığı oranda özgürlüğün kapıları aralanmaktadır. Ailenin ve toplumsal dönüşümün temel öncü gücü, özgür kadının bilinci ve eylemi olmaktadır. Şu an mevcut haliyle bile aileyi düzene koyan ve ayakta tutan kadındır. Bir de bu kadının bilinçlendiğini ve özgürleştiğini tahayyül edersek, hiçbir geri dayatma bu kadın önünde duramaz. Kadın geliştiği kadar toplumda gelişecek ve özgürlük tutumunda dirençli hale gelecektir. Rêber APO **“Biz kadını belli ölçülerde özgürleştirdik. Kadın da kendini özgürleştirdiği düzeyde erkeği de bu düzeye getirmesini kendine görev bilmeli... Tarihin tersine çevrilmesinin en derin toplumsal sonuçları beraberinde getirmesi kaçınılmazdır. Kadının özgürce yeniden doğuşu, toplumun tüm alt ve üst kurumlarında genel bir özgürleşmeyi, aydınlığı ve adaleti zorunlu kılacaktır. Kazanan kadın, her düzeyde kazanan toplum ve birey demektir. Bu kısa çerçeve bile kadın hakları ve özgürlükleri alanında demokratikleşmenin ne kadar tarihsel olduğunu açıkça göstermektedir. Bu anlamda 21. yüzyılın uyanan, özgürleşen ve güçlenen kadın çağını başlatması, sınıfsal ve ulusal kurtuluştan da önemli bir olgudur. Demokratik uygarlık**

zamanı, her dönemden daha fazla kadının yükseldiği bir çağ olacaktır...” diyerek, aslında kadının öncülüğünü vurgulamakta ve onu bekleyen tarihi görevleri de hatırlatmaktadır. Cinsiyetçilikten arınmış bir dünya, iktidarın tüm yapısalılıklarından da arınmayı ve reddi gerektiriyor. Gerçek anlamda özgürlük talebi komple bir katılım ve mücadele gerektirir. Bu temelde yüzümüzü özgürlüğe dönerek, geriye çeken, özelleştiren, mülk haline getiren, kaybolmamıza neden olan iktidarcı zihniyetin geleneksel kadınlığını yerle bir ederek başımız göğe değinceye dek özgürlüğün onuruyla yürüyecek, tanrıçalığı 21. yüzyılın en değerli duruşu ve gerçeğine dönüştüreceğiz.

Devrimci Selam ve Saygılar

25.10.2019

Şehit Ronya Serhat Devresi Öğrencileri

ŞEHİT NUDA AKADEMİSİ
ŞEHİT RONYA SERHAT DEVRESİ
ALBÜMÜNDEN

